

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 5 november 2012*§ 2 Interpellation om hur liten allmännyttan ska bli i Stockholm (nr 2012:21)*

Anförande nr 1

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Den här interpellationen handlar om, som framgår av rubriken, hur liten allmännyttan får bli i Stockholm. Orsaken till att jag har ställt den frågan till ansvarigt borgarråd Joakim Larsson är helt enkelt den att Stockholms allmännytta har minskat drastiskt under den tid som de borgerliga partierna har styrt i Stockholm. År 2007, då den borgerliga majoriteten tog över, hade vi 203 291 hyresrätter i Stockholm. År 2011 har vi bara 178 168 kvar. Det är nästan så att under den här perioden har utförsäljningspolitiken inom allmännyttan lett till att allmännyttans andel av hyresbeståndet kraftigt har minskat.

Det här är en utveckling som i högsta grad är medveten, och det skriver också Joakim Larsson i sitt svar. Man har inte för avsikt att sluta upp med den här politiken utan att man fortsätter att driva den så som det är tänkt, att allmännyttan ska säljas i de delar av Stockholm där man anser att det finns för mycket av allmännyttan. Det är också det som är orsaken till min fråga. Det måste finnas en uppfattning om vad som är en tillräcklig balans. Där svajar ansvarigt borgarråd i sitt svar något, måste man säga. Han framhåller i svaret att det finns områden i dag där det i dag finns 50 procent hyresrätter och 50 procent bostadsrätter, och det tycker man är en bra balans enligt svaret.

I en del av de områden där det har bedrivits utförsäljningspolitik har vi fått en fullständig obalans. I till exempel stadsdelen Hagsätra finns det numera ingen allmännytta kvar över huvud taget sedan man sålde ut de bolags lägenheter som var verksamma där. I större delen av innerstaden är allmännyttans del närmast obefintlig sedan många av bostäderna har sålts ut.

Det är dessutom så, vilket jag tycker kanske är det mest alarmerande av allt, att den möjlighet som finns för unga människor att komma in på bostadsmarknaden i och med detta drastiskt har minskat, eftersom det är via Bostadsförmedlingen som allmännyttans lägenheter förmedlas. När en bostadsrätt ersätter en hyresrätt försvinner den helt och hållet från den del av bostadsmarknaden som vanligt folk och de inte har något eget kapital kan efterfråga. När allmänna lägenheter blir privata hyreslägenheter infinner sig också det problemet att bara hälften lämnas till Bostadsförmedlingen.

Det som händer när det allmännyttiga beståndet minskar är helt enkelt att antalet ungdomar som kan komma in på bostadsmarknaden minskar. Med den stora

dramatiska förändring som har skett i Stockholm har det alltså blivit drastiskt mycket svårare för nytillträdande på bostadsmarknaden att få ett förstahandskontrakt.

Jag är också vän av den ordning som Joakim företräder i svaret, att vi ska ha en balans i områdena. Jag tycker att bostadsrätter är bra, privata hyresrätter är bra och jag tycker att allmännyttan är bra, men jag tycker inte att det är bra att man av ideologiska skäl säljer ut allmännyttan. Jag skulle nästan vilja säga att det finns ett slags hat mot allmännyttan ifrån de borgerliga som renderar till att man hela tiden minskar den andel på bostadsmarknaden där kommunägda bolag har möjligheter att verka. Det är alldeles uppenbart att alla markanvisningar i dag i första hand går till privata aktörer och i andra hand till allmännyttan. Den här utförsäljningspolitiken med den här kombinationen har gjort att allmännyttans andel av bostadsbeståndet successivt minskar.

Det är så allvarligt att om den här utvecklingen fortsätter i den takt som vi ser nu är allmännyttan på väg att uttraderas inom de närmaste tio åren. Man har gjort en prolongering av nuvarande utveckling. Om den håller i sig kommer vi redan runt 2021/22 att bara ha en allmännytta bestående av 10 000 lägenheter, om den takt som avvecklingen nu sker får fortsätta.

Låt oss jämföra oss med andra städer, till exempel Göteborg och se hur många lägenheter per stockholmare som det finns tillgång till. I Göteborg finns det 7,5 lediga allmännyttans lägenheter per göteborgare. Jag får återkomma till frågan, för det finns mycket att säga här.

Anförande nr 3

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Tack för interpellationen! Jag ser inte framför mig att jag ska kunna övertyga borgarrådet Rudin om vår förträfflighet när det gäller bostadspolitik. Men låt mig ändå ta tillfället i akt och säga att det vi gör i staden hör ihop.

När vi ifrågasätter vissa bestånd och när vi har bestämt oss för att sälja under de år som vi nu har styrt i Stockholm, när vi har sålt till andra aktörer eller när vi har tillåtit hyresgäster göra ombildning har detta i praktiken lett till att Stockholms stad har fått in i storleksordningen 35 miljarder i reavinst, som i sin tur kan användas till att utveckla staden. Då kan man fråga oppositionen hur man har tänkt sig klara av de stora investeringar som behöver göras i Stockholm utan att man på något sätt hittar intäkter i era budgetförslag. Det är en del av bostadspolitik att se att intäkterna från de försäljningar som har gjorts kan användas till att utveckla staden. Lägg därtill att våra bostadsbolag i praktiken har 15 miljarders investeringsbehov för de kommande åren. Lägg därtill den grundliga renovering och energieffektivisering som vi gör inom miljonprogrammen. Lägg därtill det faktum att våra bostadsbolag bygger nya lägenheter. Då tror jag att frågeställningen kanske kan bli lite mer nyanserad och mindre politiserad.

Det är nämligen så att det inte föreligger något hat mot allmännyttan på det sätt som Tomas Rudin försöker beskriva det. Tvärtom, jag är väldigt stolt över att det är under vår period som de mest missnöjda hyresgästerna i vårt bestånd har blivit de mest

nöjda hyresgästerna i vårt bestånd. Jag är väldigt nöjd med att vi äntligen har gått in för att renovera miljonprogrammen på ett sätt som också ekonomiskt är funktionellt och som gör att man inte behöver flytta, som inte gör att hyresgäster som bor i dessa fastigheter i dag inte kan återvända efter renoveringen, tack vare att vi har skapat ett tydligt hyresgästinflytande som gör att vi får alltmer nöjda hyresgäster.

Allmännyttan har en väldigt viktig roll i Stockholm, men ni glömmer att det finns även andra bostadsbolag som bedriver en långsiktig förvaltning, som är goda hyresvärdar och som är med och bygger Stockholm. Vi räknar in även dessa hyresvärdar när vi räknar bostadspolitiken såsom en utveckling där staden går fram med fler och fler bostäder. Det är inte enbart allmännyttan, Tomas Rudin, som kan lösa alla de bekymmer som du målar upp.

Anförande nr 4

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Jag påstår inte att allmännyttan är det enda som kan lösa Stockholms bostadsproblem. Jag säger att det problem vi har är att allmännyttan är på väg att uttraderas i Stockholm med den politik som du för. I dag har de privata hyresvärdarna ett bra tag om bostadsmarknaden, de bygger bra, de etablerar sig, det kommer in aktörer och de gör bra ifrån sig. Det finns gott om bostadsrättsföreningar som vill etablera sig i Stockholm, vi har många nybildade bostadsrättsföreningar och vi har många byggherrar som bygger för bostadsrättsföreningar. Men vi har en boendeform på Stockholms bostadsmarknad som är på väg att uttraderas, och det är allmännyttan. Det är den du är högst ansvarig för. Det är det jag diskuterar det.

Därför frågas det enligt interpellationsrubriken hur liten allmännyttan ska bli. Den frågan undviker du att svara på, Joakim, därför att du vet att er politik är att ni har lagt ut ett direktiv både på bolagen och på kommunen i övrigt att uppmuntra till att bilda bostadsföreningar i de hyresfastigheter där allmännyttan fortfarande är verksam. Det är det som är problemet.

Din politik förvärrar det som redan är ett problem, att den redan relativt lilla allmännyttans del som fanns då du tog över nu är på väg att bli försvinnande liten. Om man prolangerar utvecklingen med nuvarande takt kommer vi i Stockholmshem att ha ungefär 7 000 lägenheter vid 2021/22. Svenska Bostäder kommer att vara helt uttraderat om den takt som har varit hittills fortsätter redan 2018, det kommer att vara borta. Familjebostäder kommer att ha runt 20 000 lägenheter 2021/22 om vi använder den avvecklingstakt som du har tillämpat under den här perioden.

Du kör argumentet att det här gör ni för att kunna renovera de lägenheter som blir kvar. Men det argumentet håller inte. Du använder det argumentet i en massa andra debatter också. När vi pratar om högre hyror och varför allmännyttan ska ha så höga avkastningskrav och höga internräntor säger du samma sak. Det är för att ni ska kunna renovera och göra bra nyproduktion. När man frågar varför nyproduktionen är så dyr för dem som ska flytta in i nyproducerat säger du samma sak. Det är för att vi måste ha balans i ekonomin och se till att vi har råd att bygga nya bostäder.

Summa summarum av hela din politik är att allmännyttan minskar kontinuerligt år från år därför att du lagt sådana direktiv på bolagen och uppmuntrar hela kommunen att göra det. Kostnaden för att bo i den allmännytta som blir kvar blir högre och högre. Det är en direkt konsekvens av de avkastningskrav som du lägger på de kvarvarande bolagen inom allmännyttan.

Min fråga är: Hur ska vanligt folk eller unga människor ha råd att bo i den här staden om den här politiken tillåts fortsätta, om man i framtiden bara blir hänvisad till privata hyresvärdar som kräver höga inkomster för förstahandskontrakt eller till bostadsrätter eller andra boendeformer som man med eget kapital kan köpa sig. Hur liten ska alltså allmännyttan bli? Var finns din bortre gräns? Hur få allmännyttiga lägenheter vill du ha kvar säg till 2021/22? Är det inte dags att stoppa den här utvecklingen, som ju närmast är att beskriva som en avveckling?

Anförande nr 5

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Man kan ställa en motfråga till Tomas Rudin som ju kan begära ordet omgående. Det är: Hur stor ska allmännyttan vara? Hur stor ska allmännyttan vara innan Tomas Rudin är nöjd? De tre största kommunala bostadsbolagen, de tre största bostadsbolagen över huvud taget, ligger i Stockholm. De heter Stockholms hem, kommunalägt, Svenska Bostäder, kommunalägt, och Familjebostäder, kommunalägt. Det är de tre största bolagen i Sverige, och jag tror att det kommer att fortsätta att vara så.

Vi har tillåtit människor sedan ett par tre år tillbaka att fortsätta att göra ombildning när de bor i ytterstaden, när de bor i områden som kanske domineras av dessa tre bolag eller kommunala hyresrätter, eller för den delen andra hyresrätter. Att ge dessa möjligheter att ombilda även fortsättningsvis är för mig en gåta att Socialdemokraterna vänder sig ifrån. Det är för mig en gåta när till och med era oppositionskolleger i Miljöpartiet faktiskt har börjat fundera på om möjligheterna att ombilda i ytterstadsområden kanske ändå borde finnas. Men det är ingenting som Tomas Rudin kan tänka sig.

Tomas Rudin säger här i talarstolen att jag ställer andra avkastningskrav på våra bolag. Det har jag aldrig hört. Har du andra avkastningskrav än övriga i koncernstyrelsen från Socialdemokraternas sida på våra bostadsbolag? Det ifrågasätter jag. Har du andra avkastningskrav så berätta gärna det. Vad är det som din politik leder till när det gäller en annan hyressättning?

Jag skulle nog vilja påstå att retoriken kring bostadsbolagen snarast handlar om en enda sak, och det är att skrämma upp våra hyresgäster. Vi har i dag de mest nöjda hyresgästerna. De mest nöjda hyresgästerna i våra bostadsbolag är nu i områden där vi har haft de mest missnöjda hyresgästerna. Vi har en framgångsberättelse kring bolagens sätt att utöka sin förvaltning, vi har en framgångsberättelse kring hur vi kommer att klara av att renovera våra miljonprogram, och vi gör det samtidigt som staden utvecklas, samtidigt med stadens bostadsförsörjningsansvar där det handlar om att utveckla staden till alla de tusentals som flyttar hit. Och så handlar det om finansiering. Det kan man inte skuffa bort och säga att staden kan låna, staden kan åter ha 50 miljarder i skuld, det är inga problem.

Vi kan hamna där, Tomas Rudin, med er politik. Vi kan tömma kistorna i våra bostadsbolag och se till att vi inte någonsin kan finansiera någonting. Ni kan jobba på det sättet, men vår politik hör samman, och våra bolag är en stor del av utvecklingen av bostadsförsörjningen i Stockholm. Det kommer det att fortsätta att vara.

Anförande nr 6

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Nej, min poäng är inte att ifrågasätta det ena eller det andra, utan min poäng är att ifrågasätta helheten i din argumentation. Du tar samma pengar och samma argumentation i alla tre diskussionerna, när det gäller varför man ska sälja lägenheterna, varför man ska ha höga hyror, varför man i fortsättningen ska ha höga introduktionshyror i nyproduktionen. Du kan inte ta ut pengarna tre gånger. Det är osunt. Dessutom håller inte argumentationen att en redan rik stad som har god soliditet i sina bolag ska fortsätta att sälja ut för att kunna finansiera renoveringen av det gamla beståndet. Den håller inte.

Du frågar: Hur stor ska allmännyttan bli? Ja, vi har ett mål som vägleder oss socialdemokrater, och det är att alla medborgare i Stockholm ska kunna efterfråga lägenheter i alla stadsdelar. Det är omöjligt i dag därför att upplåtelseformerna blir så enkelriktade som resultat av din politik. I större delen av innerstaden går det inte längre att efterfråga allmännyttan. I till exempel Hagsätra går det inte längre att efterfråga allmännyttan. Det fortsätter likadant i område efter område. Som jag visat på genom siffrorna är allmännyttan hotad om den här utvecklingen fortsätter i samma takt. Du har inte visat på något sätt att du tänker bromsa den utvecklingen, tvärtom vidimerar du nu att du tänker fortsätta att låta den här utförsäljningspolitiken pågå.

Hur hänger det här ihop med hyrorna? frågar du mig. Det har i högsta grad en stor betydelse för hyrorna därför att de lägenheter vi har haft i det äldre allmännyttiga beståndet och som har haft relativt sett låga hyror i förhållande till det nyare beståndet har i huvudsak sålts ut först. Det är också där de köpande bostadsrättsföreningarna har kunnat göra de största vinsterna. Det gör att hyrorna på hyresmarknaden påverkats i sin helhet av den här politiken.

När allting blir en fråga om tillgång på kapital och möjlighet att köpa och sälja bostäder då blir det enda som blir kvar dina jättenöjda hyresgäster som har råd att betala för hyreslägenheter som blir jättedyra och bostadsrätter som de har köpt och investerat kapital i och som de själva är angelägna om att få högre pris för den dag de ska sälja. Men de som står utanför ditt Stockholm, Joakim, unga människor som i dag antingen bor hos mamma och pappa eller försöker flytta hit för att studera här, eller av någon annan orsak behöver komma in på Stockholms bostadsmarknad utan att ha eget kapital, är allihop hänvisade till en och samma sak, nämligen att börja spara pengar. Det är den enda metoden i framtiden. Ställer du dig i allmännyttans bostadskö och väntar på en allmännyttig lägenhet kanske kommer du att få en lägenhet i Norra Djurgårdsstaden eller liknande om ett antal år, men då kommer hyran att vara så hög att du inte kommer att ha råd att betala. Det är en direkt effekt av att du har fortsatt med den här utförsäljningspolitiken, en privatiseringspolitik.

Det är därför jag säger att du inte gillar allmännyttan, du är på väg att avveckla den. Om vi inte får stopp på det här är allmännyttan ett minne blott redan år 2020.

Anförande nr 7

Å k e A s k e n s t e n (MP): Fru ordförande, ledamöter! Joakim Larsson ställde frågan hur stor allmännyttan kan bli. Han ställde den till Tomas Rudin, men jag kan väl ändå kommentera det. Att den måste bli betydligt större är självklart. Det har i dag kommit siffror från exploateringskontoret om byggandet tredje kvartalet i år, och det är ingen vidare läsning. Det är låga siffror på allting. Det färdigställdes 111 hyresrätter på tre månader och 380 bostadsrätter, alltså gott och väl tre gånger så många som hyresrätter. Detta måste man bättra på, menar jag.

Om Joakim Larsson hade haft kamrater i exploateringsnämnden som hade tagit till sig något av våra förslag från Miljöpartiets sida kunde läget ha varit ett helt annat.

Det är ännu mer alarmerande läsningen lite längre ned i rapporten. Hittills under år 2012, under nio månader, har inga nya studentbostäder tillkommit i nyproduktion – inte en enda ny studentlägenhet på nio månader!

Anförande nr 8

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Åke Askensten säger att om vi hade följt Miljöpartiets förslag till beslut hade det sett annorlunda ut på bostadsfronten. Det är helt riktigt, för då hade vi inte haft många bostäder. Ni säger nämligen gärna ja till återremisser i exploateringsnämnden, ni skickar gärna tillbaka ärenden, ni säger gärna nej så fort det finns en möjlighet att en gräsmatta eller annat behöver ersättas. Det är verkligheten. Läs protokollen från exploateringsnämnden om du inte minns vad du själv har yrkat bifall till. Det har varit återremiss på återremiss i ärenden, och då kommer man ingenvart i bostadsbyggandet. Det kan vi inte se som en särskild bra variant på en politik att föra.

Vi har markanvisat i år mer än på många, många år och även året dessförinnan. Men det stämmer att det just nu är många byggen som är förskjutna i tiden. De har inte kommit i gång i den takt som vi hade hoppats på, det är helt riktigt. Jag tycker, Åke, att du ska vara ärlig med att du själv har bidragit till återremiss på exploateringssidan, vilket du inte riktigt redovisar här.

Jag måste få återkomma till interpellanten. Jag tycker att det är märkligt att vi ska behöva ha den här diskussionen återigen där allting ska formas som att det är svart eller vitt. Antingen är man för någonting, eller så är man mot någonting. Jag ser allmännyttan som en väldigt viktig pusselbit i Stockholms bostadsförsörjning. Men jag ser den inte som allom rådande som allena ska se till att möta det faktum att väldigt många vill flytta till Stockholm. Jag ser många aktörer. Jag ser allmännyttan som en del av detta, och jag är övertygad om att om vi, vilket jag inte tror, står här om 20 år så kommer vi att se att allmännyttan har vuxit rejält jämfört med i dag. Det är den utvecklingen vi ser i Stockholm, för det är väldigt många som flyttar hit, det är väldigt många som vill bo här. Det blir naturligt att även allmännyttan är en del av detta.

Vad vi i vår politik har hänvisat till är att de hyresgäster som har velat ombilda har vi velat uppmuntra, och vi har tidigare tillåtit att ombilda i innerstaden. Den möjligheten finns inte längre. Vi har i dagens läge framför allt riktat oss mot

ytterstaden. Det är inte en särskilt stor ombildning, men de som vill ombilda till bostadsrätt i ytterstaden ska ha den möjligheten. Det vidhåller jag. Jag ifrågasätter att Socialdemokraterna aldrig kan tänka sig det.

Det som jag undrar över är varför ni hela tiden ska få det låta som att vi inte gillar allmännyttan när vi har de mest nöjda hyresgästerna på många år.

Anförande nr 9

Å k e A s k e n s t e n (MP): Vi kanske kan klara ut vad en återremiss är. Det är när man skickar tillbaka ett ärende till tjänstemännen och ber dem att komma med ett nytt och bättre förslag.

Alliansen bygger med förkärlek i grönområden. Då kan vi tycka att man i stället ska bygga på en hård jordyta i närheten, men framför allt består den stora skillnaden i att Miljöpartiet säger att det ska vara fler hyreslägenheter och att minst en femtedel ska vara bostäder för studenter eller ungdomar. Det är det som är skillnaden. Inte en enda studentlägenhet har alltså hittills byggts under 2012.

§ 4 Interpellation om ökade avslag på ekonomiskt bistånd (nr 2012:24)

Anförande nr 10

Borgarrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 11

K a r i n R å g s j ö (V): Fru ordförande! Nu ska vi prata om försörjningsstöd. Det är för många en icke-fråga så länge man åker räkmacka i livet. Det är många som gör det en ganska lång tid, men det kan bli ett jätteproblem för dem som har försörjningsstöd och får avslag på ansökan gällande el eller åkkort om man exempelvis är på jobbtorg. Hur ska man kunna ta sig från Kista till Farsta utan åkkort? Det blir en hundring per dag i så fall, och det är ganska mycket pengar. Det är de människorna vi pratar om nu, de personer och invånare som har försörjningsstöd.

Vad vi kan se är att andelen sökande hushåll som enbart fick avslag har ökat. Andelen biståndshushåll som fick något avslag har också ökat. Andelen hushåll som fick bifall har minskat ganska drastiskt. I ett längre perspektiv, under 20 år, har det när det gäller försörjningsstöd varit en ganska gynnsam utveckling i Stockholm, och då inte bara under Alliansen, och nog kan vi bolla med siffror hit och dit. Efter att kostnaderna för ekonomiskt bistånd skjutit i höjden 1997 sjönk de kraftigt mellan 1997 och 2001, med 35 procent. Sedan gick de upp igen under it-bubblan – ni kommer väl ihåg den – och nu ligger vi på en ganska stabil nivå när det gäller försörjningsstöd. De har sjunkit med ungefär 22 procent från 2005 till och med 2008, och det är väl jättebra, det tycker vi alla.

Beträffande avslagen har det hänt någonting annat. När det gäller avslag gäller de behov som ligger utanför socialtjänstlagen. Och undrar man: Vad är det för lyx det handlar om, vad kan det vara? Det kan vara just åkkort. Det kan vara ganska bra att ha ett åkkort, om man är till exempel på jobbtorg. När vi har åkt runt och hälsat på vid jobbtorgen har vi fått veta att de personer som är inskrivna på jobbtorget inte får åkkort. Det är någonting att fundera på i den här salen.

Det kan också handla om sådana som har fått en stor elräkning men inte har pengar att betala den. Man får låna av släktingar eller sälja av något guldarmband om man har det kvar; man kanske har sålt av det mesta redan. De flesta som går på försörjningsstöd och är arbetslösa i dag hamnar på en väldigt låg ekonomisk nivå. Jag skulle säga att de i relation till andra är fattiga.

I statistiken kan man snabbt se att om jag skulle bo på Kungsholmen och behövde söka försörjningsstöd för att jag blivit av med jobbet skulle jag ha en betydligt bättre chans att få mina behov hyfsat tillgodosedda. Det ska man veta. Av dem som i dag har försörjningsstöd är 48 procent just arbetslösa. Hur har det blivit så här? Jo, det handlar om a-kassa. Andelen ungdomar mellan 20 och 24 år som inte är med i a-kassa ligger på 67,5 procent i Stockholm. Det är en ganska häftig siffra. Av samtliga arbetslösa som inte har a-kassa är andelen 40,2 procent. Vad ska de göra i stället, när de sålt bostadsrätten, sålt sommarstugan, sålt det de har? Ja, det blir försörjningsstöd.

Det är oroande många i dag som inte är med i a-kassa. Det handlar helt enkelt om den politik som har bedrivits på nationell nivå.

Antalet hushåll som ansökte om försörjningsstöd förra året var 19 708 hushåll år 2011, 78 procent av dem fick avslag av något slag. Det är en större andel än 2010. Utvecklingen är sådan att den ökar. Den har legat på en betydligt högre nivå 2007 – 2011 än tidigare. De här avslagen handlar inte om personer som kommer dit bara en gång, utan om människor, kvinnor och män, arbetslösa som inte har kommit in på arbetsmarknaden, som har det ganska besvärligt och som redan har försörjningsstöd. 94 procent av de hushållen fick avslag till och från. Då ska man veta att det just gällde åkkort, el, glasögon, allt sådant som inte ligger inom norm.

Jag tycker att man skulle analysera det här lite. Det här kommer att bli ett megaproblem. Om vi går in i en lågkonjunktur och så få är med i a-kassa måste man nog titta på nivåerna på ett annat sätt och fundera på: Hur ska vi kunna se till att elementära behov hos människor med långvarigt försörjningsstöd tillfredsställs och att de slipper få avslag gång på gång på sin ansökan?

Vi kommer att återkomma till frågan om långvarigt bistånd något senare om vi hinner med i dag. Men jag undrar: Hur ska vi göra? Hur har ni tänkt där helt enkelt?

Anförande nr 12

Borgarrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Ordförande, ledamöter! Jag har full respekt för att det inte är lätt att leva på ekonomiskt bistånd. Det är också tänkt att vara ett kortsiktigt stöd. Därför är det så viktigt att vi arbetar kontinuerligt med att hjälpa människor att gå vidare och komma i egen försörjning. Samtidigt känner jag inte igen din beskrivning. I Stockholm är det i dag den lägsta nivån på biståndstagare som funnits sedan 1982, det är 30 år. Antalet barnfamiljer som lever med ekonomiskt bistånd har halverats sedan 1990-talet, det är 17 000 personer som har gått via jobbtorg till egen försörjning.

De här siffrorna, Karin, som du räknar upp här – folk tror vi är helt knasiga – är helt andra än mina. De siffror som jag har visar att det totala antalet hushåll som har fått avslag har minskat betydligt sedan Alliansen tog över. Då är det inte våra siffror utan Stockholms stads siffror. Det är Swecos siffror. År 2005 var 26 246 hushåll som fick avslag, och 2011 var det 19 777. Det är fortfarande mycket, och vi skulle önska att det inte var så många.

Du tar upp att det är skillnader mellan de olika stadsdelarna. Så har det varit i väldigt många år, och det är inget försvar för att det ska vara så. Vi har bett förvaltningen att analysera skillnaderna och titta på vad det finns för bakgrunder och förklaringar till att det ser ut så, självklart i akt och mening att titta på hur man kan gå vidare.

Vi har i vår stad väldigt tydliga riktlinjer, och jag känner mig övertygad om att de biståndsbedömare som vi har arbetar på ett bra sätt. De tydliga riktlinjerna ger en mycket stort rättssäkerhet. Framför allt vill jag återkomma till att antalet hushåll som har fått avslag på sina bidragsansökningar de facto har minskat. Vi är på rätt väg, även om det fortfarande är för många.

Anförande nr 13

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (MP): Det här är ett citat: Jag undrar vad folk egentligen ser som fattigdom i Sverige. Självt har jag varit fattig i 24 år, och det har bara blivit värre. Nu står jag inför hemlöshet utan någon inkomst alls. Jag söker jobb som jag inte får. Därför kan jag inte betala hyran och kommer snart att bli vräkt från mitt andrahandskontrakt. Jag har mat i frysen i dag, men den sinar snart. Jag står där utan pengar, utan vänner, utan bostad, utan släkt. Det enda valet för mig är att bli kriminell eller att ta livet av mig.

Den här typen av fattigdom uppmärksammas sällan, man hör mest om fattiga ensamstående mödrar, pensionärer och invandrare. Men jag som man och 42 år ska kunna ta hand om mig själv. Jag vill inte snylta, jag vill jobba och göra rätt för mig, men när man inte ens har råd att sätta sig på pendeln för att söka jobb är det svårt.

Det här skrev Alexandra Pascalidou om i Metro den 19 oktober. Vad jag vill säga med detta är att vi ibland kan tro att det är vissa grupper som har det speciellt svårt, vissa grupper som hamnar i ekonomiskt biståndsberoende. Jag tror att vi måste försöka bredda det här och fundera över det hela. Det kan hända att ekonomiskt bistånd måste ges till dem som är arbetslösa i dag. Arbetslösa i dag är ett tvärsnitt av Sverige. Det handlar om allt ifrån över 55-åriga lagerarbetare som inte hittar jobb till trainees på banker som inte längre får vara kvar på bankerna därför att de har blivit så många där och inte behövs längre. Det är en enorm bredd när det gäller arbetslösa i dag. Det finns en risk att det kommer att bli likadant i fråga om det sista skyddsnätet, det ekonomiska biståndet.

Enligt Arbetsförmedlingen är det 100 000 människor i Stockholm som inte har ett jobb att gå till om dagarna. Det är 50 procent av dem som har bostadsrätter och villor som över huvud taget inte amorterar på lån som kan vara på 100 år. 50 procent har ingen buffert att tala om av stockholmarna i dag. Det vill till att de sociala skyddsnäten kommer att fungera. För många av dem kommer det att ta lång tid innan de hamnar i behovet av ekonomiskt bistånd, men det vill till att det biståndet fungerar och att man kan ta emot dem när de hamnar där. För många handlar det verkligen om att göra sig så fattig som möjligt, verkligen ligga på marken med inga ägodelar, inga resurser, för då har man möjlighet att få ekonomiskt bistånd. Då vill det till att det inte blir avslag på ens ansökan.

Anförande nr 14

K a r i n R å g s j ö (V): Siffrorna är tagna från Sweco. Av ca 19 780 hushåll som ansökte om ekonomiskt bistånd år 2011 fick 78 procent avslag, åtminstone någon gång under året, vilket är en större andel än 2010. Man kan läsa om det i *Statistik om Stockholm – Sociala förhållanden – Ekonomiskt bistånd samt introduktionsersättning 2011*. Jag kan skicka statistiken till borgarrådet.

När det gäller facken och rättssäkerheten råder jag dig att läsa SSR:s och Visions rapporter om tillståndet för socialarbetarna i Stockholm. Jag kommer att återkomma till det senare. Jag säger att det inte är gilla-knappen som de har tryckt på när det gäller möjligheten att arbeta enligt socialtjänstlagen i Stockholm. Så är det.

Beträffande avslagen över staden är det någonting som blir lite märkligt. Borgarrådet säger hela tiden att det finns naturliga förklaringar till det. I Hässelby-Vällingby, Fasta, Rinkeby är det 80 procent som får avslag, medan i innerstadsstadsdelarna är det mellan 55 och 60 procent. Det är en viss skillnad ändå som man kan fundera på. Det handlar om en pressad ekonomi. Nu har ni under året pytsat in lite mer pengar till försörjningsstöd, men det har sett ganska illa ut i stadsdelar som Rinkeby-Kista, Vantör, Farsta, i både söderort och norrort.

Varför ser det ut så här? Finns det verklig likställighet? Det är bland annat det vi talar om i dag. Är det så att det är likställt, eller är det så att de som sitter och hanterar försörjningsstödet ute i stadsdelarna är så pressade? Det är i alla fall vad facken säger, men du kanske har en annan bild.

Det handlar också om den nationella politiken. Det är vad som händer i en stad som Stockholm, vad som händer i Göteborg, Malmö och på andra ställen när a-kassan förändras så pass mycket som den har gjort. Man har bundit ris åt egen rygg. Man kommer att få väldiga problem med en a-kassa som blir ouppnåelig och när försörjningsstödet som ska vara tillfälligt och någonting man behöver i yttersta nödfall blir som en extra liten försäkring för människor som inte har a-kassa, och det är som sagt allt färre som har det.

Det har varit väldiga underskott när det gäller försörjningsstöd ute i stadsdelarna. Det intressanta är att om jag söker försörjningsstöd och bor på Kungsholmen, Östermalm eller Norrmalm har jag kanske större förutsättningar att få exempelvis min el betald eller mitt åkkort betalt. Det har vi tittat på, och det är en väldigt stor skillnad på dem som får åkkort och som har försörjningsstöd i innerstaden jämfört med ytterstaden. Det är också någonting att fundera på. Det handlar om att vissa blir inlåsta.

Jag pratar om andelen, inte antalet. Jag frågar dig fortfarande: Tycker du att ni gör tillräckligt i den här frågan?

Anförande nr 15

Borgarrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Fru ordförande! Jag har också de där siffrorna, och vi kan väl sätta oss någonstans och byta siffror med varandra och se hur det ser ut. Det som är angeläget, tycker jag, är att det totala antalet bidragshushåll som har fått avslag de facto har minskat, och det minskar successivt. Det är en mycket tydlig kurva. Vi vet att det är många familjer som söker och får avslag vid flera tillfällen. Det kan vara en anledning till att den andel som du pratar om ser lite annorlunda ut än det jag pratar om. Men i andelen är det en försvinnande liten skillnad vad gäller ökningen. Det som är viktigt att se är att det totala antalet hushåll som får avslag minskar.

Det är viktigt att arbeta för att människor ska ha en egen försörjning. Där gör jobbtorgen en väldigt viktig insats. Här handlar det om att använda många olika modeller för att komma vidare. Vi arbetar till exempel sedan ett tag tillbaka med En väg in, som är ett instrument för att personer som söker ekonomiskt bistånd ska behandlas lika, få effektiva insatser och med jobbtorgens hjälp komma ut i egen försörjning.

Regeringen har efter stora påtryckningar från Anna König Jerlmyr beslutat att det i fortsättningen kommer att vara tillåtet att kombinera försörjningsstöd med arbetsinkomster, något som öppnar stora möjligheter för människor som lever på ekonomiskt bistånd att få komma ut och pröva på arbetsmarknaden. Även om det är i en mycket liten utsträckning man kan komma ut i arbete får man ändå sakta men säkert in fot och sedan lite mer på arbetsmarknaden. Det är väldigt viktiga åtgärder.

Sedan pratade Karin om skillnaderna mellan stadsdelsnämnderna. Vi påstår inte att det inte finns skillnader. Vi säger att det har funnits väldigt länge, med det är inget skäl till att de ska finnas kvar. Där arbetar vi och har gett förvaltningen ett uppdrag att analysera och utreda varför skillnaderna är som de är och vad som är förklaringen till att det ser ut som det gör.

Den regering vi har nu har ändrat riksnormen för försörjningsstöd, den har ökat. Man har till exempel tittat på och sett att för en ensamstående mamma med barn på kanske 11 och 15 år gör det ungefär en tusenlapp i månaden. Det gör, tillsammans med bredbandsförslaget som kommer i vår budget, en stor skillnad för många människor.

Anförande nr 16

A b d o G o r i y a (S): Du kan gärna prata om siffror, Marie. Det är det som är den stora skillnaden mellan ditt och mitt parti över huvud taget. Du ser bara siffror, men jag ser människorna bakom siffrorna. Jag ser människor som besöker socialtjänsten, och när de kommer tillbaka säger de, trots att de har den ekonomiska situationen, att de har fått avslag. Jag ser i budgeten hur skillnaden mellan exempelvis Spånga-Tensta, Norrmalm och Södermalm är. I Spånga-Tensta har man ett underskott när det gäller försörjningsstöd, medan på Norrmalm och Södermalm har man ett budgetöverskott. Där resurserna behövs ska det vara underskott, medan där resurserna icke behövs ska det vara överskott – tala om politik som jämnar ut mellan medborgarna i Stockholms stad!

Jag träffar dagligen människor som träffar socialsekreterare som har inlevelseförmåga och känner precis som de människor som lider. Men de har ju restriktioner på sig. De har inte möjligheter att bevilja SL-kort för att kraven från ledningen är att hålla budgeten. Jag har till och med träffat en socialsekreterare som berättade för mig att utåt har de en budget, men internt har de ett krav på att hålla budgeten. Det finns en hel del socialsekreterare som tydligt ser att de inte klarar av att leva upp till socialtjänstlagens intentioner. Ändå sitter de och får av sina ledare höra att det man har läst på socialhögskola är något men verkligheten är något annat.

Min fråga till borgarrådet när det gäller fördelningen är: Ska det verkligen se ut på det sätt som vi har det i Stockholms stad? Min andra fråga är: Ska socialsekreterarna som läser på socialhögskola genomföra det de har läst teoretiskt eller kommer det att bli en historia som de lämnar bakom sig?

Anförande nr 17

K a r i n R å g s j ö (V): Verkligheten kan verkligen se annorlunda ut även i den här salen. År 2000 fick närmare hälften av de hushåll som sökte bistånd något avslag. Av de knappt 20 000 hushåll som ville ha ekonomisk hjälp i fjol fick 78 procent

avslag. Man kan väl kalla det för en ökning, eller vad tycker du, borgarrådet? Det tycker i alla fall jag.

40 procent av dessa biståndshushåll hade långvarigt biståndsbehov, det är ganska allvarligt – långvarigt! Hur använder man då försörjningsstödet? Ja, som något slags extra försäkring när allting annat är i bottenläge.

Jag råder dig, borgarrådet, en gång till att tala med facken SSR och Vision som slagit larm om de förhållanden som råder när det gäller biståndshandläggning i Stockholm. Det finns inga riktlinjer; där handlar det om ekonomi, uteslutande om ekonomi. Vad som gäller är att i de stadsdelar som går back får man nej, och i de stadsdelar som går lite bättre får man ja. Det är ett slags tombola, kan man säga, som mycket i det här samhället nu.

Man har hål i budget, och det framgår av avslagen över staden. Avslagen handlar verkligen inte om lyx, det handlar om till exempel åkkort, som jag tycker är det mest markerade: människor som går på jobbtorg får inte åkkort. Vad kostar det att åka? Ingen av oss betalar cash för att åka från Kista till Farsta och söka jobb. Det är 100 kronor. Det betyder att man inte har någon mat på tre dagar i familjen i så fall. Titta gärna på skillnaderna!

Borgarrådet sade att antalet har gått ned, men det är andelen vi pratar om. Andelen barn som lever i familjer beroende av ekonomiskt bistånd har halverats, säger du. Det är väl jättebra. Men fortfarande bor de flesta barn som lever i biståndshushåll i ytterstaden. Drygt hälften i västerort, bara 5 procent bor i innerstaden, 43 procent i söderort. Det är de barnen vi pratar om, barn som lever med en ensamstående mamma, där mamman inte har något åkkort och kan inte ta sig någonstans. Så ser verkligheten ut för de flesta av dem. De får gå till kyrkan. Ring Svenska kyrkan och lyssna på vad det säger, hur mycket de har ställt upp, och det har de verkligen gjort. För det får man ge dem en eloge och till de frivilligorganisationer som gjort det i stället för att samhället gjort det. Barnen i dessa familjer är passiva biståndstagare, och de påverkas djupt av det. Nära hälften av de här barnen lever med en ensamstående mamma. Det är en ökad andel, men ett minskat antal.

Jag frågar dig igen: Vad ska vi göra? Jag hoppas verkligen att vi inte får en extrem lågkonjunktur i Stockholm. Vi kommer att få stora problem med Alliansens politik när det gäller exempelvis a-kassan. Nu har vi tittat på jobbtorgen. Några har kanske gått där i tolv månader och sedan hamnat i a-kassan i stället. Det är någonting som dina kompisar kanske ska fundera på dag ett.

Anförande nr 18

Borgarrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Jag vet inte riktigt vad ni hade väntat er att vi skulle kunna åstadkomma under de här åren. Tittar man tillbaka i tid har det alltid funnits människor som har levt med ekonomiskt bistånd. Vi kan se att antalet har minskat, vi kan se att rättssäkerheten har ökat och vi har tydliga riktlinjer. Visst har socialsekreterarna en tuff arbetssituation, det är det ingen tvekan om. Men det faktum att man har tidsbrist på jobbet borde snarare leda till att man gör en något

snabbare åtgärd och ger ett bifall än att man gör det som tar lite längre arbetstid och ger ett avslag.

Det är klart att vi ser till människan bakom de här siffrorna, Abdo. Det är klart att det finns människor i vår stad som har det väldigt jobbigt när de lever på försörjningsstöd. Låt oss titta på hur det såg ut på er tid och hur det ser ut i dag. Det är färre hushåll i dag som har det så. Det tycker jag är bra, och jag hade gärna sett att det hade varit ännu färre. Vi jobbar hårt på det. Lösningen, det är jag övertygad om, handlar om att få fler människor i egen försörjning.

Vi tillsköt förra året medel till försörjningsstöd i stadsdelarna – Karin berättade om det. Det är inte så att vi inte tar ansvar. Vi har en regering som har sett till att riksnormen har ökat, och det betyder att människor som lever på försörjningsstöd i dag i allmänhet får mer pengar i plånboken än tidigare. Det är viktigt. Vi kommer att snart stå här och diskutera hur budgeten för 2013 ser ut. Där har vi som ett förslag att bredband ska ingå i normen för familjer som har barn och ungdomar därför att det är så viktigt att de kan tillgodogöra sig det som alla andra barn kan.

Jag vill återkomma till att färre hushåll i dag får avslag än vad det var tidigare.

Anförande nr 19

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (MP): Fru ordförande! Tyvärr, Karin, tror jag att vi är på väg in i en lågkonjunktur, och den kan bli långvarig. Det finns människor som aldrig har varit med om en högkonjunktur de senaste åren. De har inte varit med och njutit frukterna av någon it-bubbla eller den superekonomi som fanns för några år sedan. För dem har det varit lågkonjunktur väldigt länge.

Jag tycker inte riktigt att man har fått klarhet i vad de här avslagen beror på, varför det är skillnader runt om i staden. Jag hoppas verkligen inte att det handlar om att försöka hålla budgeten, för det här är det sista. Efter stadsdelsnivån finns det inte något mer som vi från stadens sida kan hjälpa till med. Där, på stadsdelsnämnds nivå, måste det fungera. Kyrkan finns visserligen, och det finns andra organisationer, men jag tycker att vi ska ha ambitionen att vi ska kunna klara det vi har ålagt oss själva att klara av som politiker i Stockholms stad, nämligen att se till att också de svagaste av svagaste får ett rimligt liv.

Enligt OECD:s rapport är Sverige ett av de länder i världen där inkomstskillnaderna ökar mest. Enligt en Unicefrappport om barnfattigdom ligger Sverige illa till när man mäter hur djupt barn kan falla under fattigdomsgränsen. Bland 35 rika länder hamnar Sverige på 22:a plats efter länder som Polen, Grekland och Estland. Enligt Rädda Barnen ökar barnfattigdomen. Jag tror att vi måste vara beredda, om konjunkturen går ned och det finns mindre resurser och kakan minskar, att vara ännu mer solidariskska. Det betyder att vi kommer att vara tvungna att ge oerhört mycket mer pengar till dem som har det allra sämst i Stockholm.

Anförande nr 20

A b d o G o r i y a (S): Ordförande! Jag hävdar fortfarande att ni ser siffror, och ni ser inte människorna bakom siffrorna. Man kan gång på gång läsa om det i Rädda

Barnens rapport som brukar komma vartannat år. Den senaste rapporten visar exempelvis att 53 procent av barnen i Rinkeby lever i fattiga familjer, två år innan var siffran exakt densamma. Ni har styrt den här staden nu i sex år. Har barnfattigdomen minskat i exempelvis Rinkeby? I Bromma ligger barnfattigdomen på 7 procent, i rikare kommuner i Stockholms län som i Täby ligger den på enbart 3 procent.

När det gäller socialsekreterarnas arbetssituation är det positivt att de medger att de inte har tid. Men jag förstår inte logiken i avslag kontra bifall.

Alla socialsekreterare som jag har träffat, och det är många, säger att de har krav på sig att man ska hålla budgeten, punkt slut. Då blir det för det mesta avslag, trots att de känner varmt för människor som söker försörjningsstöd. Men de har det kravet på sig att hålla budgeten, och så blir det för det mesta avslag på grund av de restriktioner som råder i Stockholms stad i dag.

Anförande nr 21

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! Det är klart att man blir glad när motioner och förslag som Vänsterpartiet lägger fram vinner gehör på allianssidan, att man suger i, tar till sig och anammar det. Jag tycker att det är jättebra, och det ska de ha beröm för. Det jag skulle vilja är att de också bestämmer sig för att bekosta månadskort, men det är en annan fråga. Tack för er medverkan!

§ 7 Muntlig frågestund

Fråga nr 1. Revisionsrapporten om samverkan kring barn som far illa eller riskerar att fara illa

Anförande nr 22

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! 2010 fattade vi i den här salen ett beslut om samverkan kring barn som far illa eller riskerar att fara illa. Sedan kom en revisionsrapport på detta i november förra året där man följde upp i fyra stadsdelsförvaltningar hur arbetet fortskrider. Revisionsrapporten kom med vissa slutsatser och påtalade även brister som vi skulle åtgärda för att verksamheten skulle bli bättre. Det handlar bland annat om att granskade skolor och socialtjänsten har olika bilder av hur samverkan fungerar och att återkopplingen inte fungerar.

Det är därför jag skulle vilja ställa en fråga till Sten Nordin: Vad gör du för att se till att våra verksamheter verkligen följer de riktlinjer och de politiskt fattade beslut som vi fastställer i den här salen?

Anförande nr 23

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag tackar Karin Wanngård för denna fråga i ett viktigt ämne. Du anger själv det viktigaste – att det numera finns riktlinjer. Det är någonting som staden saknade tidigare. Fullmäktige har tagit fram riktlinjer och fattat beslut om sådana. I revisionsrapporten säger man att man tycker att riktlinjerna är bra. Stödmaterialiet som socialförvaltningen och socialnämnden har tagit fram tycker man också är bra. Men vi har också från Alliansens sida identifierat att arbetet behöver förstärkas. Därför har vi i budgeten lagt 10 miljoner till bland annat samverkan mellan socialtjänst, skola och förskola för att utöka och förbättra detta.

När det brister tror jag att det handlar om att man inte identifierar de barn som far illa från olika enheter inom staden. Det handlar dels om detta, dels om att det finns en brist i samverkan. Men inom detta arbete har det skett mycket; det vill jag ändå understryka. Det har skett mycket, och i den delen har vi nu en bra grund att stå på. Men vi har konstaterat i budgeten att vi behöver mer resurser till detta och för att förstärka arbetet. De resurserna har vi också nu fört till budgeten 2013.

Anförande nr 24

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Vi är tacksamma för att ni har tagit till er kritiken. Ett sätt är att få kritik från revisorerna. Ett annat sätt är de fantastiska medarbetare vi har ute i verksamheten. Vi har medarbetare som fortfarande vågar påtala brister i verksamheterna. Men det som oroar mig är att vi ser en tendens till att det sker förtidspensioneringar och omplaceringar när brister i staden påtalas.

Jag vill bara skicka med till Sten Nordin att en klok ledare använder sig av medarbetarnas kompetens för att rätta till brister i verksamheten. De mest framgångsrika företagen är de som lyssnar på sina medarbetare och på specialistkompetensen och faktiskt rättar till det hela. De lägger inte locket på med omplaceringar och förtidspensioner.

Jag vill fortfarande få svar på frågan: Vad gör ni för att säkerställa att våra verksamheter följer de politiskt fattade besluten?

Anförande nr 25

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Nu kom Karin Wanngård med det ganska halsbrytande påståendet att om man påtalar en brist så blir man förtidspensionerad i Stockholms stad. Det vill jag bestämt avvisa. Så går det inte till. Tvärtom är det självfallet våra duktiga medarbetare som är hela fundamentet för att bland annat arbetet med barn och ungdomar som far illa ska bli bra och bättre.

Det har funnits en underhållsskuld i detta sedan många år. Bland annat saknades riktlinjer antagna av fullmäktige. Detta är också någonting där kunskapen ökar. Ju mer aktivt man arbetar med frågan från skolor, förskolor, socialtjänst och andra som har kontakt med barn och ungdomar, desto mer ökar förstås kunskapen om hur viktigt det är att ha denna samverkan omkring den unge personen. I denna del har som sagt mycket skett i Stockholms stad, och mer och bättre kommer nu att kunna göras tack vare de resurser som tillförs i budget.

Anförande nr 26

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag sätter mig inte emot att vi har riktlinjer – snarare tvärtom. Min grundfråga, som fortfarande kvarstår, gäller detta att när vi fattar beslut om riktlinjer i den här salen, vilket jag tycker är klokt och bra, ska vi också få våra verksamheter att följa riktlinjerna och följa upp verksamheten ute.

Detta är ett exempel på att det här inte görs. Då har man på något sätt undergrävt de politiskt fattade beslut som finns i den här staden. Vi följer inte riktlinjerna. Verksamheten kvalitetssäkras inte utifrån revisionsrapporter och utifrån medarbetarnas inspel, utan vi lever på något sätt i vår värld, och verksamheterna lever i sin värld. Jag vill få ihop detta så att vi verkligen kan se till att de politiskt fattade besluten också genomsyrar verksamhetens verksamhet.

Anförande nr 27

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Det är alldeles självklart. Det är det som är hela syftet med de beslut som vi fattar här: De ska sedan genomföras. Nu får Karin Wanngård bestämma sig för argumentationen. Är det så att verksamheten inte genomför våra beslut, eller är det så att vi tystar dem som kritiserar oss? Jag skulle vilja säga att båda bilderna är felaktiga. Jag upplever en stor lojalitet från verksamheten när det gäller att genomföra de beslut som fullmäktige fattar.

Sedan kan det finnas brister, och detta av flera olika skäl. Ett viktigt skäl är kunskapen – själva kunskapsgrunden omkring arbetet med barn och ungdomar som far illa. Ett annat är just de brister som vi i vår stora organisation kan ha i kontakten mellan olika enheter, alltså mellan skola, socialtjänst eller andra. Därför har vi också tillfört resurser för detta för att kunna förstärka samarbetet och kontakten och bygga upp organisationen. När jag nu ser hur socialnämnden aktivt tillsammans med utbildningsnämnden och andra arbetar med frågan är jag helt övertygad om att

man i Stockholms stad kommer att kunna bygga upp en bra organisation för att ta sig an barn och ungdomar som far illa.

Fråga nr 2. Angående dementa med stort vårdbehov som vårdas hemma

Anförande nr 28

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! Allt färre bor på äldreboende eller gruppboende. Alltfler bor hemma, med hjälp av hemtjänsten. För många fungerar det bra – för andra inte. Karin är dement och bor i Stockholm. Hon och de anhöriga vill att hon ska få komma till ett lämpligt boende. Kommunen har sagt nej och förvaltningsrätten likaså. Karin anses ha en skälig levnadsnivå med hjälp av hemtjänst flera gånger om dagen, trygghetslarm och dagverksamhet fyra gånger i veckan. Men Karin minns inte aktiviteten när hon kommer hem, och sedan tilltar ensamheten då ingen är där. Dottern är orolig för vad som ska hända hemma eller för att mamma ska ge sig ut på egen hand. Mammans behov gäller dygnets alla timmar, anser dottern.

För dementa är vårdtiden nu nere i cirka 20 månader före döden, och den väntas minska ännu mer. Anser du att Karin är ett exempel på att dementa fortsatt kan bo kvar hemma trots tilltagande förvirring?

Anförande nr 29

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Jag tackar Eivor för frågan. Dock är kanske detta enskilda fall, i den mån det är lämpligt att ta upp det i fullmäktiges talarstol, lite mer av en beskrivning än vad jag hör här. Om det är ett enskilt fall som är prövat och där förvaltningsrätten har funnit att det beslut som biståndsbedömaren har fattat är korrekt och riktigt har jag svårt att kommentera det.

Men generellt sett är det viktigt att staden på alla tänkbara sätt ser till vad som är en lämplig stödåtgärd när en person lider av demenssjukdom eller annan sjukdom – det kan för övrigt också vara en somatisk sjukdom – som gör att man i olika sammanhang har svårt att klara sig själv ser till. Om det går att lösa i hemmet brukar det som regel vara det som man eftersträvar från många äldres och sjukas sida. Men om tryggheten infinner sig först när man bor tillsammans med andra eller om man är så pass sjuk att ett vård- och omsorgsboende är aktuellt ska det finnas en palett av olika möjligheter. Det är någonting som är oerhört viktigt, och det är någonting som vi ska vara stolta över att det finns i Stockholm. Det finns många alternativ att välja mellan.

Men det enskilda fallet har jag som sagt svårt att följa utifrån det du beskriver. Vi kommer att ha en diskussion om äldreomsorgen under budgetdebatten, och vi har en ganska tydlig linje i majoriteten. Vi har anslagit betydligt mer medel än vad som har varit fallet tidigare. Vi har specialdestinerat mycket pengar till just de personer som lider av demens av det enkla skälet att omsorgen om dementa har varit eftersatt i många år i Sverige. Där har vi kommit en bit på vägen, och det är tack vare den politik som vi för.

Anförande nr 30

E i v o r K a r l s s o n (MP): Karin kan vara ett typexempel. Det är ganska typiskt att man har hemtjänst flera gånger om dagen. Det anges inte hur mycket. Hon har trygghetslarm; det har väl alla som är svaga eller som har svårt att röra sig i övrigt. Dagverksamhet fyra gånger i veckan är inte heller något ovanligt. Karin är ett exempel från Stockholm. Yngve Gustafson, som är äldreforskare vid Umeå universitet, uttalar sig i artikeln om Karin, och naturligtvis om alla andra i hennes situation. Han anser att detta är en grupp som är särskilt utsatt trots stora funktionsnedsättningar.

Många gamla är fångna i sitt eget hem, och de är väldigt utsatta. Man skäms, säger Gustafson. Vi talar om valfrihet, men denna grupp är helt utan möjlighet att välja. Då menar jag generellt när man är dement – ungefär i Karins tillstånd.

Anförande nr 31

Borgarrådet L a r s s o n (M): Nu börjar fallet klarna något. Jag kan hålla med om att det finns tillfällen där man från samhällets sida rent historiskt har misslyckats med att finna en trygg situation för en person som sakta men säkert blir dement och som får ett allt större behov av omsorg. Då blir också osäkerheten i ens hem och de svårigheter som där finns både med att laga mat och annat ibland kanske så påtagliga att man måste flytta någonstans. I dag finns utvecklade demensboenden och en utvecklad kunskap om dementa och dementas situation som inte har funnits tidigare. Vi kan vara stolta över mycket som har hänt på just denna sida.

Men det som Yngve Gustafson påpekar är också det som i mångt och mycket har legat till grund för de olika satsningar som vi föreslår i den budget som vi har både för innevarande år och för nästa år. Yngve Gustafson är en person som i allra högsta grad har en forskning bakom sig som har legat till grund också för våra budgetförslag.

Anförande nr 32

E i v o r K a r l s s o n (MP): Demens brukar kallas de anhörigas sjukdom. Många anhöriga till dessa dementa befinner sig ännu i arbetsför ålder. De behöver sin inkomst och de behöver sörja för sin framtida pension. Oftast är det lågavlönade kvinnor inom vård och omsorg som tar hand om sina anhöriga. De har inte råd med något RUT-avdrag eller något liknande. Jag menar att det är märkligt att den politiska majoriteten sänker skatten samtidigt som de anhöriga får ta över alltmer när hemtjänsten inte finns där, speciellt för sina dementa föräldrar.

Anförande nr 33

Borgarrådet L a r s s o n (M): Förvisso har jag inte hört så många anhöriga som har hört av sig, åtminstone inte till mig, och klagat på att det finns förslag till skattesänkningar. Däremot har det genom åren funnits många kloka förslag på hur man kan stödja anhöriga mer i deras otroligt viktiga arbete. Det gör vi också. Vi ska som sagt ganska snart ha en budgetdebatt här, och där har vi ett förslag på att vi stärker de anhörigas möjligheter att få stöd både genom föreningar och genom nya typer av stöd. Det gäller inte bara anhängvårdare utan anhöriga som drabbas av att nära och kära hamnar i dessa typer av sjukdomar. Det kan vara barn och andra som också

drabbas. Detta är någonting som har lyfts fram i olika sammanhang, senast vid den anhörigdag som var i Stadshuset för bara ett par veckor sedan.

Det finns all anledning att följa detta. Återkom gärna i samband med budgetdebatten, och låt oss tala mer om de här sakerna! Det här är otroligt viktiga välfärdfrågor.

Fråga nr 3. Kvinnofrid? för alla

Anförande nr 34

K a r i n R å g s j ö (V): Herr ordförande! 2011 besökte 10 482 personer olika beroendemottagningar i Stockholm. Av dessa var 30 procent kvinnor. Det är en ganska hög andel. Detta är kvinnor som ofta är traumatiserade sedan barndomen. De är utsatta för våld. Jag kommer förstås att tala om Q-jouren – den kvinnojour vi har för missbrukande kvinnor. Om det inte händer någonting, vilket jag hoppas att det gör, stänger den igen den sista december. Jag undrar förstås vart dessa kvinnor ska ta vägen.

Statens pengar och kaka är slut. Man lever på bidrag i den här svängen, som ni vet. Det är inte så att man har en stadig verksamhet för misshandlade kvinnor eller för kvinnor som söker skydd, utan det är projektmedel – mer eller mindre allmosor. Det skulle behövas 2,2 miljarder från Stockholms stad för att hålla dessa fem platser. Vi talar alltså om fem platser. Jag undrar: Varför kan inte ni få fram dessa pengar?

Anförande nr 35

Borgarrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Herr ordförande! Jag tackar Karin för frågan. Vi talade om denna fråga förra gången vi hade kommunfullmäktigemöte också. Jag tror att du var här och lyssnade då. Vi tycker att Q-jouren är en bra verksamhet. Vi vet att den vänder sig till missbrukande kvinnor som är våldsutsatta. Den är inte unik, men det finns inte jättemånga liknande verksamheter. Vad jag kan se finns det en i dagens läge i Stockholm.

Jag är precis som du bekymrad om det är så att Q-jouren inte kommer att kunna vara kvar. Från Stockholms sida har vi varit tydliga med att vi betalar för de kvinnor som vi placerar på Q-jouren. Vi har också gett ett uppdrag till KSL, kommunerna i Stockholms län, att ta kontakt med de kranskommuner vi har och se om de är beredda att vara med på en sådan överenskommelse i akt och mening att Q-jouren ska kunna vara säker på att finnas kvar och att kvinnor som placeras där också för med sig tillräcklig ersättning för att det ska gå att driva Q-jouren. Parallellt med det arbetar både jag och andra med att hitta ytterligare finansiärer som skulle kunna vara med och hjälpa till att finansiera Q-jouren eftersom vi tycker att det är en viktig verksamhet.

Anförande nr 36

K a r i n R å g s j ö (V): Den här staden kommer förmodligen att visa ett överskott på närmare 2 miljarder eller i alla fall 1 miljard – jag vet inte, men pengarna har åtminstone rullat in. Det är ingen fattig stad. Det handlar om fem platser. Att Stockholms stad med sina 14 stadsdelar inte kan hitta fem stycken våldsutsatta och missbrukande kvinnor som kan placeras där tycker jag är väldigt märkligt. Det är

märkligt om 10 000 personer, varav 30 procent kvinnor, söker hjälp för sitt missbruk och man vet att detta är en klassisk grej. Kvinnor som är missbrukare är oftast traumatiserade och utsatta för våld i de missbruksrelationer som de ofta har. Det är då själva sjuutton och väldigt märkligt att man på fjorton stadsdelar inte hittar fem kvinnor att placera som är utsatta för våld och som är missbrukare!

Kan man inte se till att lägga in 2,2 miljoner? Det handlar om fem platser. Vart ska de här kvinnorna ta vägen? Kan du svara på det?

Anförande nr 37

Borgarrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Vi för just nu en dialog med Q-jouren om hur det ska kunna lösas med de pengar som Stockholm är berett att betala för de kvinnor som vi ska placera där. Vi diskuterar hur vi ska kunna göra det på ett sådant sätt att man från Q-jourens sida kan känna sig säker på att man kan vara kvar. Vi kan naturligtvis inte garantera att det alltid finns kvinnor att placera. Stockholm har historiskt stått för merparten av de placeringar som har gjorts där. Det finns ingen anledning att tro att det inte skulle vara så också i framtiden, men det är inte heller möjligt för Stockholm att betala för de kvinnor som någon annan placerar där. Det är angeläget att Q-jouren finns som en verksamhet för hela länet.

Vi för som sagt en dialog med Q-jouren, och vi verkar på många olika sätt för att försöka få fram pengar så att Q-jouren ska kunna finnas kvar.

Anförande nr 38

K a r i n R å g s j ö (V): Jag kan bara säga så här: 10 000 personer söker aktivt hjälp i staden för sitt missbruk. Det här handlar om fem platser. Stockholms stad skulle kunna ta fem platser och placera fem kvinnor – våldsutsatta missbrukare. Jag lovar!

Om man hade ett missbruksarbete som låg på topp kan jag lova att man skulle hämta hem de här fem kvinnorna i Stockholms stad. Och Stockholms stad skulle definitivt ha råd att betala 2,2 miljoner för kvinnor som är våldsutsatta, missbrukare och längst ned på rangskalan. De utnyttjas av sina män i missbrukskretsar, och de har ofta en bakgrund i traumatiserade familjeförhållanden som barn.

Jag tycker ärligt talat att den här staden med sitt överskott och med sina möjligheter att hitta fem kvinnor skulle kunna ta över fem platser och placera fem stycken våldsutsatta kvinnor på Q-jouren. Jag förstår inte att inte ni kan komma loss med det, måste jag säga.

Anförande nr 39

Borgarrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Vi brukar inte göra så att vi utgår från hur många platser som finns och sedan leta efter någon som eventuellt skulle kunna tänka sig att bli behandlad där. Vi brukar göra precis tvärtom: Vi brukar fundera över vilka kvinnor vi har som behöver hjälp och vad det finns för hjälp att erbjuda dem. De ska själva ha ett ganska stort mått av valfrihet och tala om var och hur de vill ha sin hjälp.

Men jag delar helt din och andras uppfattning att Q-jouren är en bra verksamhet. Jag hoppas att den ska kunna finnas kvar. Stockholm är berett att betala för de kvinnor vi placerar där. Jag gör tillsammans med andra ett ganska stort arbete för att försöka hitta ytterligare finansiärer. Jag hoppas verkligen att vi kan stå här efter jul och vara övertygade om att Q-jouren finns kvar.

Fråga nr 4. Lärarlönerna

Anförande nr 40

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande och fullmäktige! Vi har som alla vet i september fått ett centralt avtal med lärarna som innebär 4,2 procent för att garantera ett utfall som är på 2,6. Lärarna har släpat efter, som vi vet, under många år. De är också den enda akademikergrupp i kommuner och landsting som har liten löneglidning.

Men då händer det mycket märkliga i Stockholms stad att Stockholm plötsligt pekar ut sex sju skolor och säger: De här skolorna ska ha en halv procent mindre löneanslag medan ytterligare sex sju skolor ska ha en halv procent till utöver de 4,2 procenten! Vi fick en föredragning om detta på utbildningsnämnden som inte var helt enkel att förstå, måste jag erkänna.

Principerna handlar om ifall man har haft bra nationella prov och bra betyg. Hänsyn är också tagen till socioekonomiska faktorer. Ändå är det rätt så obegripligt hur urvalet har gått till. Men det allvarliga är att några skolor har blivit utpekade.

Min fråga är: Anser borgarrådet att det är lämpligt att bedriva en lönepolitik som frångår principen om individuell lönesättning och som går mot principen att chefen, det vill säga rektorn, ska få större mandat att utveckla skolan också när det gäller löner?

Anförande nr 41

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! Jag tackar för frågan. Låt mig först slå fast att det löneavtal som lärarna fick för ett par månader sedan är betydligt högre än vad många av oss hade vågat hoppas på. Därför har Stockholms stad lagt till ungefär 100 miljoner kronor för att se till att löneavtalet inte leder till besparingar i våra verksamheter. Det är ganska få kommuner som har gjort det. Hittills har jag inte sett några socialdemokratiskt styrda kommuner som har lagt till pengar för att klara avtalet utan besparingar.

När det gäller den andra frågan – hur man bedriver löneförhandlingar – har jag hela tiden sagt att vi slår fast principerna för lönepolitiken i verksamhetsplanen. Såvitt jag minns var vi helt eniga om detta. Men själva förhandlingarna mellan utbildningsförvaltningen och de fackliga företrädarna måste ske på en förvaltningsnivå. Jag tror att det skulle vara väldigt olyckligt om vi politiker lade oss i den verksamheten. I varje fall har jag under mina tolv år, eller vad det nu blir, här i Stadshuset aldrig varit med om att detta har skett. Jag tänker inte heller medverka till det.

Anförande nr 42

J a n V a l e s k o g (S): Det är mycket märkligt eftersom propåerna om hur detta ska gå till bestämdes innan det centrala avtalet på SKL var klart. Där står att lönen ska vara individuell och differentierad för varje lärare. Det står också att varje skolenhet under sitt eget mandat och förutsättningar ska fullfölja sina uppgifter och utveckla och förbättra verksamheten också när det gäller lönesidan.

Det finns också ytterligare formuleringar som pekar i en helt annan riktning. Detta är självfallet ett politiskt ansvar eftersom borgarrådet är arbetsgivare också när det gäller principer för lönesättning, allra helst när man går emot intentionerna i det centrala avtal som är slutet. Jag menar att det är vad man har gjort.

Det har väl aldrig hänt förut att man pekar ut sex sju skolor som sämre. Det är förfärligt! Ska de ha sämre löneutveckling fast det finns många duktiga lärare där? Vi ska gå mot en ökad individuell lönesättning, och vi ska gå också mot en ökad lönedifferentiering där duktiga lärare ska ha mer betalt. På sju åtta skolor, eller vad det nu blir, är detta godtyckligt skött på ett annat sätt. Det är klart att du måste ta ett politiskt ansvar för detta.

Anförande nr 43

Borgarrådet E d h o l m (FP): Självfallet tar jag ansvar för de principer som utbildningsnämnden i enighet har slagit fast gemensamt. Men jag tänker inte gå in och delta i diskussionerna om hur lönesättningen exakt ska gå till på olika skolor. Det måste vara en fråga för parterna i Stockholms stad att gemensamt diskutera. Allting annat vore helt orimligt. Jag tror att vi i så fall skulle få en uppsjö av olika arbetsgivarparter och även fackföreningar som skulle uppvakta oss politiker och försöka framtvunga olika åsikter i olika frågor när det gäller lönesättningen. Jag tror att det skulle vara en olycklig väg att gå. Jag har aldrig sett socialdemokrater vare sig här i Stockholm eller någon annanstans som har valt den vägen. Jag tror att det skulle leda helt fel.

Anförande nr 44

J a n V a l e s k o g (S): Jag tror inte att det finns en enda kommun i det här landet som gör så här eller att det någon gång i historien har hänt att man ger olika lönenivåer till olika skolor. Det är en fullständigt befängd idé, som jag verkligen inte ställer mig bakom. Vi har tvärtom varit kritiska till detta. Det handlar just om principen att vi ska ge chefen, det vill säga rektor och skolledning, ett ökat ansvar. Man går tvärt emot det som står i centrala avtal. Man hittar på godtyckliga grunder sju åtta skolor som ska få sämre löneutveckling. Vilka signaler skickar det förutom att lärare, elever och föräldrar blir förtvivlade på dessa skolor?

Självfallet kan man inte ducka för detta. Politikerna ska inte sätta löner för enskilda lärare. Det är just det som är poängen – ett ökat och starkare mandat för skolledarna och rektorerna att ta detta ansvar och att göra en individuell bedömning. Nu blir det en kollektiv bedömning av alla lärare på hela skolor. Det är helt emot de principer som det centrala avtalet handlar om. Det är mycket märkligt att ni stöder ett sådant sätt att arbeta.

Anförande nr 45

Borgarrådet E d h o l m (FP): Jag vill återigen påpeka att jag tror att det vore olyckligt om politiker lade sig i löneförhandlingarna i Stockholms stad, oavsett om det sker på utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen eller i stadsdelsnämnderna. Detta måste vara en fråga som parterna diskuterar inom ramen för förvaltningen. Vi politiker ska inte lägga oss i den vidare.

Fråga nr 5. Allhuset i Hässelby gård

Anförande nr 46

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Herr ordförande! Sedan tre år tillbaka finns det vid Hässelby torg ett allhus som drivs av föreningen Allhuset mitt i byn. Detta har varit en viktig institution ute i Hässelby gård. Nu hotas Allhuset av stängning. Vi vet att ytterstaden behöver det stöd och den hjälp som den kan få, inte minst därför att detta är socialt utsatta områden som behöver stöd från oss.

Allhuset har varit en central plats för de boende i stadsdelen. Det har skapat gemenskap och stöd. Det har varit en viktig plats för föreningslivet; det finns många föreningar som vittnar om det. Det har varit en viktig mötesplats också mellan olika åldersgrupper. Både unga och gamla har funnits där.

Min fråga till Joakim Larsson är denna: Finns det någon tanke på att stötta denna verksamhet så att den kan fortsätta och inte läggs ned den 19 december?

Anförande nr 47

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Jag tackar Daniel Helldén för frågan. För tre år sedan beslutade vi att vi skulle ge stöd till verksamheten. Det var ett arrangemang som stöttades av två bostadsbolag – från början ett, och sedan blev det två. Även centrumägaren stöttade detta. Det blev fråga om ett allaktivitetshus, som sedermera har utvärderats. I samband med att diskussionen nu kom upp, då man också börjar ifrågasätta stödet från bostadsbolagens sida, har diskussionen med stadsdelsförvaltningen satt i gång. Det sker just nu diskussioner om hur man skulle kunna göra för att allaktivitetshuset ska kunna ha en verksamhet antingen i den nuvarande lokalen eller någon annanstans.

Lokalen har alltså funnits i tre år. Det fanns ett syfte, och ett bra sådant, med att starta upp den. Om man nu kan se till att fortsätta diskussionen kanske man hamnar i ett läge då man löser frågan om både placering och huruvida detta ska stödjas framöver. Diskussionen pågår.

Anförande nr 48

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Tack för svaret, Joakim! Du talar om att det kanske kan bli någonting, att man kan få till en lösning och så vidare, när det gäller denna verksamhet. Som jag förstår det har stadsdelsförvaltningen inte möjlighet att själv gå in med pengar, utan det måste vara från staden centralt eller från dess bolag. Så sägs det i alla fall. Bostadsbolagen säger att de inte kan gå in med pengar eftersom de inte äger fastigheterna på samma sätt där ute. De ägs till del av Hässelbyhem, och

centrumet ägdes tidigare av Boulton, som staden sålde till. Nu är det sålt till ytterligare någon ägare. Detta ställer till det.

Frågan är om ni som majoritet kan tänka er att gå in med pengar som ett extra stöd så att Allhuset inte läggs ned nu vid årsskiftet.

Anförande nr 49

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tror att det är viktigt att man har historien helt klart för sig. Verksamheten har kommit i gång under en tid då vi inte alls har ägt den lokal som den har befunnit sig i. Lokalen ligger i centrumanläggningen, och den kom i gång med verksamheten när den förra centrumägaren ägde lokalen. Den nuvarande centrumägaren har bekostat detta genom att helt enkelt bjuda på hyran.

Att centrumanläggningen ifrågasätter placeringen därför att de har hittat en annan verksamhet, antar jag, för just denna lokal är inget konstigt. De bjuder på hyran, så det är naturligtvis deras rättighet att ifrågasätta detta. Men då har man tittat på andra lösningar, och andra bra placeringar av lokalen måste prövas.

Diskussionen pågår för fullt just nu. Detta är inte alls kopplat till Hässelbyhem eller något annat, utan det är ett antal fastighetsägare som har stött verksamheten. Vi håller just nu på lokalt med att titta på om man kan hitta en annan typ av lösning så att aktivitetshuset har möjlighet att var kvar där eller någon annanstans.

Anförande nr 50

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Då kan man fråga sig om det betyder att det finns en direkt möjlighet att ha kvar det. Eller tittar man bara fram och tillbaka?

Det finns en fråga till i sammanhanget. Jag förstår att det är en privat ägare som har fastigheten, och den privata ägaren har olika idéer om huruvida man ska låna ut lokalen gratis eller om man ska ta ut pengar för det. Det är en ny ägare, och det påverkar såklart. Staden har under en längre tid diskuterat huruvida man ska ha ett bibliotek i anslutning till detta som kan göra att verksamheten kan drivas på ett bättre sätt ekonomiskt och att man får vissa synergieffekter. Såvitt jag vet har inte detta på något vis kommit någon vart, av någon konstig anledning. Det har förhalats, eller så har man bara glömt bort det.

För det första: Förs det några diskussioner om biblioteket? För det andra: Kan du säga att man kommer att se till att Allhuset inte stänger den 19 december? Det vore roligt om de kunde få driva verksamheten i januari.

Anförande nr 51

Borgarrådet L a r s s o n (M): Daniel Helldén frågar om vi är intresserade av verksamheten. Uppenbarligen är vi det eftersom vi är de som har börjat stödja verksamheten för tre år sedan. Det är vi som via våra bolag har stöttat verksamheten. Det är vi som har tagit ansvar för detta. Fastpartner, tidigare ägare till centrumanläggningen, bjöd på lokalen. De har fortsatt att göra det, men de vill nu se en annan lösning eftersom de vill få in mer av butiksliv i centrum. Det kan man inte ifrågasätta.

Sammanlagt finns det ett antal förslag som man har tittat på tillsammans med de aktiva. Man är ännu inte framme vid en lösning, men än så länge är det på det lokala planet som man tittar för att se om man kan hitta en lösning. Bland annat har man kikat på en lokal där man upplevde att det inte fanns tillräckligt med dagsljus. Då tittade man på andra lokaler. Det finns all anledning att följa detta. Vi har tagit ansvar för verksamheten i ett antal år, och jag ser ingen anledning till att inte fortsätta att diskutera. Om man hittar en lösning framöver blir alla nöjda.

Fråga nr 6. Q-jouren

Anförande nr 52

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige och socialborgarrådet! Nu är vi där igen! Jag förstår inte varför man inte skulle kunna ge Q-jouren en permanent betalning så att de kan ha fem öppna platser för de kvinnor det handlar om.

Detta är kvinnor som blir fruktansvärt misshandlade. Det handlar inte bara om att få sina tänder utslagna eller om käkfrakturer. Det handlar om hela underlivet och allt möjligt. Kvinnorna är utsatta för grovt och tungt våld av dessa män. Många blir ihjälslagna. Q-jouren har lyckats rädda livet på några av kvinnorna genom att finnas till och finnas till hands.

Det vore underligt om inte vi i Stockholms stad har råd med detta. Jag tycker att vi ska gå till finanserna och till Sten Nordin som sitter här och ingenting säger. Han säger att vi har ett Stockholm i världsklass och så vidare. Skulle inte han kunna vara beredd att lätta på portmonnän eller plånboken och se till att dessa kvinnor får en möjlighet att överleva? Jag blir så beklämd, och jag blir gråtfärdig. Ursäkta, men jag kan inte hålla tillbaka tårarna. Det här är fruktansvärt.

Vad ska du göra för att det här ska få finnas kvar? Och vad är du beredd att göra, Sten Nordin?

Anförande nr 53

Borgarrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Herr ordförande! Jag förstår ditt engagemang för Q-jouren, Jackie. Jag delar det, och jag ska göra vad jag kan för att Q-jouren ska få finnas kvar.

Men det är också viktigt att det är den som utnyttjar resurserna som är med och betalar. Vi har satt i gång ett ganska stort arbete. Låt oss driva det nu och se vad som händer när kommunerna i Stockholms län talar med våra kranskommuner och försöker få dem att vara med och dela ansvaret för Q-jouren och att vara med och placera kvinnor som de har hos sig och som eventuellt behöver och vill komma dit.

Parallellt med det som jag sade alldeles nyss jobbar jag, som du vet, på andra delfinansieringslösningar för Q-jouren. Jag tror att vi tillsammans kan hjälpas åt för att Q-jouren kommer att kunna finnas kvar. Men jag tycker inte att det är rimligt att Stockholm tar på sig hela ansvaret. Q-jouren är, precis som vi har sagt, en bra

verksamhet. Men den vänder sig till kvinnor från hela länet, och det är viktigt att de andra kommunerna är med och betalar sin del.

Anförande nr 54

J a c k i e N y l a n d e r (V): Men det är inte rimligt att vi har kvinnor som får sina bröstvårtor bortklippta eller sitt underliv igensytt med ståltråd och liknande och inte har någonstans att ta vägen. Det är inte rimligt!

Anförande nr 55

Borgarrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Nej, Jackie, det är inte rimligt. Vi har också ett ansvar för att se till att kvinnor i dessa situationer, och förhoppningsvis också de som har mycket mindre besvär, får hjälp och stöd.

Fråga nr 7. Kvalitetsbrister på privat förskola i Ängby

Anförande nr 56

K a r i n H a n q v i s t (S): Herr ordförande och fullmäktige! För drygt en vecka sedan besökte jag stadsdelsnämnden i Bromma och deras möte. Då fanns där ett stort antal föräldrar som framförde synpunkter på en av de enbart privat drivna förskolor som finns i Norra Ängby, nämligen Najs AB. De hade synpunkter på den fysiska miljön, på den stora personalomsättningen, på bristande uppsikt över barnen och på vad jag uppfattade som dålig information till föräldrarna.

Nu undrar jag därför, eftersom det är utbildningsförvaltningen som är ansvarig, om borgarrådet känner till det här. Vad har ni vidtagit för åtgärder, och hur kan man lugna dessa oroliga föräldrar?

Anförande nr 57

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! Jag känner till verksamheten ganska väl, och jag har besökt den för bara något år sedan. Det är en verksamhet som har vunnit kvalitetspris i Stockholms stad. Jag vet att det finns föräldrar vid en av förskolorna som har riktat kritik mot förskolan. Det fungerar så att man inkommer med klagomål till utbildningsförvaltningens inspektörer. Sedan kan de göra en tillsyn. Den kan ske både rent fysiskt och genom att man ställer frågor. I detta fall vet jag att utbildningsförvaltningens inspektörer har varit ute i förskolan. Nu försöker man arbeta med det material man har kommit fram till. Men jag vet än så länge inte vad slutsatserna har blivit.

Anförande nr 58

K a r i n H a n q v i s t (S): Det är bra att det ändå händer någonting här, för jag upplevde föräldrarna som ganska frustrerade. De tyckte inte att de hade fått någon respons från utbildningsförvaltningen. Men om det har varit en inspektion så är väl det bra. Det är bra om man kan komma fram till åtgärder för förskolan som man måste vidta. Det kan inte vara rimligt att barn ska rymma eller att det till exempel finns mögel i en fastighet, som någon framförde.

När vi hade sådana problem i kommunala förskolor var vi direkt skyldiga att evakuera och se till att barnen inte for illa. Men jag vet inte vad som händer vad detta

beräffrar hos Najs AB. Känner du till att det finns mögel i en av lokalerna? Och vad gör man i så fall åt det?

Anförande nr 59

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! Det är olika typer av lagstiftningar som reglerar denna typ av verksamhet. Dels är det skollagen och det regelverk som vi i utbildningsnämnden har för fristående förskolor, dels finns det annan lagstiftning, till exempel arbetsmiljölagstiftning, miljölagstiftning och så vidare som andra intressenter tittar på i staden för att se om villkoren uppfylls.

I detta fall har stadens inspektörer varit ute i verksamheten och diskuterat med personalen och föräldrarna vad som eventuellt behöver åtgärdas. Det försöker man göra på så många fristående förskolor som möjligt. När man då ser ett problem som man anser ska åtgärdas får förskolan ett föreläggande om att åtgärda problemet inom en viss tid. Sedan följs det upp för att se om något har skett eller inte.

Anförande nr 60

K a r i n H a n q v i s t (S): Jag minns också att förskolan har haft ett gott renommé, fått kvalitetspris och annat. Då måste man ställa sig en fråga. Jag var inne och tittade på föräldraenkäten vid mötet. Då såg jag att siffrorna för denna förskola har sjunkit kraftigt. På frågan om huruvida miljön i förskolan bidrar till ens barns utveckling och lärande var exempelvis 78 procent positiva år 2011, men det hade sjunkit till 68 procent året därpå.

Jag tycker att detta är djupt oroande. Man måste ta kritiken från föräldrarna på allvar. De var så drastiska att de till och med krävde att tillståndet skulle dras in för förskolan. Så allvarlig tyckte de att situationen var. Det är likadant i andra redovisningar som man kan se i föräldraenkäten; resultaten har sjunkit mycket. Som före detta Brommapolitiker tycker jag att det är beklagligt. Vi har haft höga siffror jämt, men här finns det stora förändringar. Hur ser du på det?

Anförande nr 61

Borgarrådet E d h o l m (FP): Som jag har sagt är det enormt viktigt att utbildningsförvaltningen granskar de verksamheter vi har, särskilt när föräldrar eller andra har åsikter om verksamheten. Då måste man göra en tillsyn, och det sker också i Stockholms stad. Jag tycker att det här är viktigt. Om man ser missförhållanden ska man våga anmäla, och sedan görs en tillsyn. Jag anser också att det är bra att förskoleverksamheter kan få ett föreläggande om att förändra, och sedan görs en uppföljning av tillsynen.

Förhoppningen är naturligtvis att det som man har haft anmärkningar på då ska ha rättats till. Så sker också nästan alltid. Vi ska komma ihåg att de flesta fristående förskolor har höga föräldraomdömen. Men det finns också förskolor som inte har det, och det finns förskolor som har höga föräldraomdömen men som ändå inte bedriver en kvalitativt högtstående verksamhet. Det kan vara verksamheter som vi till exempel tvingas dra in tillståndet för. Senast drog vi i utbildningsnämnden in ett tillstånd för en förskola som inte höll måttet enligt en enig utbildningsnämnd. Sådant sker också.

Fråga nr 8. När kommer Stockholms stad att genomföra åtgärder som ger minskad biltrafik och en bättre stadsmiljö?

Anförande nr 62

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande! Bakgrunden till frågan är att det har hänt så lite på trafikområdet sedan Alliansen trädde till 2006. Det har hänt så lite att Stockholms stad fällades i EU-domstolen i maj 2011 på grund av den dåliga och partikelfyllda luften i staden. Nu ska man äntligen, trots att man har vetat att detta skulle hända, skriva till regeringen och be att få en lag som ger avgift för dubbdäcksanvändning. Det är bra.

Man kan säga att även i ett par andra avseenden har Alliansen fått en liten lidnersk knäpp. Den är inte stor, men det är ändå något. Man vill göra vissa saker, och det är bra. Men jag är lite orolig för att det kan bli fler långbänkar – därav frågan.

Anförande nr 63

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Åke Askensten verkar ha selektivt minne när det gäller dessa frågor. Om man tittar på vad som hände före 2006, när partikelhalterna i luften även då var alldeles för höga, och när ett visst parti som är närstående Åke Askensten satt vid makten tillsammans med socialdemokrater och vänsterpartister, ser man att det inte hände någonting – absolut ingenting!

Det som vi har gjort sedan vi kom till makten 2006 är att vi har infört dubbdäcksförbud på Hornsgatan, vilket har lett till att partikelhalterna i luften har minskat. Det är inte tillräckligt bra för att vi ska kunna klara luftkvaliteten, men vi har fått ned dubbdäcksandelen i Stockholm från över 70 procent tidigare till under 50 procent. Jag hoppas att stockholmarna förstår att det egna beteendet påverkar luftkvaliteten i Stockholm och att det är fler som kommer att byta från dubbdäck till vinterdäck om man har för avsikt att köra inne i staden.

Vi har också ökat städningen betydligt mycket mer än vad som skedde under den tid då Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet satt vid makten. Vi har fattat beslut tillsammans med regeringen om att bygga en förbifart så att man minskar antalet bilar i innerstaden. Vi har permanentat trängselskatten, vilket kanske inte är så lätt att komma ihåg. Men vi har ändå gjort det. Vi har satsat många miljarder både av stockholmarnas pengar och av svenskarnas pengar på Citybanan. Jag kan göra uppräknningen mycket längre.

Anförande nr 64

Å k e A s k e n s t e n (MP): Det var ganska klokt av dig att inte nämna cykelbanorna och något belopp där. När de rödgröna satt vid makten lade vi 100 miljoner per år till cykelbanor. Ni hade 10 miljoner år efter år. Det är en väldig skillnad! Men nu har ni börjat skärpa er lite. Det gläder vi oss åt, även om vi tror att era 100 miljoner nu inte kommer att räcka. Det behövs mer eftersom staden växer och bilarna blir så många. Cyklisterna blir också, dessbättre, många.

Det viktiga är det ni inte gör. Vi och länsstyrelsen – detta är ute på remiss nu – tycker att man ska ha trängselskatt på Essingeleden. Vi tycker från Miljöpartiets sida

dessutom att man ska höja trängselskatten så att det verkligen blir en rejäl effekt och en förbättring. Som det nu är står det ganska många bilar stilla och pyser ut avgaser. Dessa bilar borde liksom avgaserna vara färre.

Anförande nr 65

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Det är knappast någon nyhet att Miljöpartiet vill få bort i princip alla bilar. Jag är inte förvånad över att ni nu säger att vi gör för lite. Vi har inte samma politik på detta område. Vi tycker att bilen behövs, och det tycker inte ni.

Vi har avsatt 1 miljard kronor för cykelinfrastruktursatsningar, vilket jag inte hann säga i mitt förra inlägg eftersom det är så många andra saker som vi gör. Därför hann jag inte till cyklarna. Vi har alltså 1 miljard i cykelinfrastrukturinvesteringar, och det kommer vi också att diskutera under budgetfullmäktige. Vi har fattat beslut eller kommer att fatta beslut – ärendet är på väg fram till kommunfullmäktige – om framkomlighetsstrategin där vi tydligt prioriterar kollektivtrafik, cyklister, gående och leveranstrafik framför privatbilismen i vissa delar av staden. Vi jobbar också mycket tydligt med att se till att vi får en möjlighet till dubbdäcksavgifter i Stockholm. Ingenting av detta har Miljöpartiet gjort när de har suttit vid makten.

Anförande nr 66

Å k e A s k e n s t e n (MP): Framkomligheten är oerhört viktig. Sedan 1980-talet har det funnits detaljerade planer på hur man kan göra. Det är bara att sätta i gång med busskörfält och signalprioriteringar. Jag vet inte vad ni har väntat på alla de här fem sex åren. Varför gör ni inte någonting av betydelse där?

Du nämnde Förbifarten tidigare. Det är det verkligen dystra exempel som äter upp det eventuella goda som kommer, nämligen att biltrafiken i Stockholmsregionen kommer att öka med 4 procent – i regionen, väl att observera! Det är förfärliga tal i personkilometer, per dag, per dygn, per månad eller vad ni vill. Ni får väl räkna på det någon gång. Det ger oerhört negativa effekter.

Och som lök på laxen vill ni ha Österleden! Ni lever i något slags gammal tid när ni tror att motorvägar är en lösning på Stockholmsregionens miljö- och klimatproblem. Det är en antilösning.

Anförande nr 67

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag hoppas att den ärade församlingen hörde vad Åke Askensten sade alldeles nyss. Han sade att det har funnits planer sedan 1980-talet på hur man kan ordna framkomligheten i Stockholm. Men kära Åke Askensten – vad gjorde du då själv när du satt vid makten om planerna fortfarande inte är förverkligade trots att ni vid ett antal tillfällen har haft majoriteten i den här staden? Där föll du lite grann på eget grepp, skulle jag vilja säga.

Återigen: I din värld går det inga bussar på vägarna. I min värld går det bussar på vägarna. I min värld går det kollektivtrafik på vägarna. Det är den största skillnaden mellan din och min värld. Därför behöver vi också vägar.

§ 16 Motion om stöd till invånarna i Gaza (utl. 2011:147)

Anförande nr 68

G u l a n A v c i (FP): Fru ordförande! Ann-Margarethe Livh anser i en motion att Stockholms stad ska se över verksamheter så att man inte köper in produkter som är producerade på ockuperad mark. Vidare föreslår Livh att staden ska göra en inventering och skicka material som Stockholms stad inte använder längre till de boende på Gaza. Detta ska skickas med den så kallade humanitära konvojen Ship to Gaza. Detta är i och för sig lite inaktuellt, men jag tar upp det ändå.

Livh hävdar att Ship to Gaza är ett humanitärt projekt och en religiöst oberoende ideell förening som verkar för respekt och mänskliga rättigheter. Om Ship to Gaza vore ett humanitärt projekt skulle varor och produkter ha kunnat skeppas in till de behövande på Gazaremsan via Egypten eller Israel. Det finns fyra israeliska gränsövergångar för godstransport i bland annat Eres, Karni, Sufa och Kerem Shalom. Reglerna för införsel av varor har lättats betydligt de senaste åren. I dag kan i princip allt som inte är avsett för krigsmateriel föras in på Gaza.

Ordförande! Detta är ett rent och skärt politiskt projekt i syfte att förstärka Israel–Palestina-konflikten. Sedan 2005 ockuperar Israel inte längre Gaza. Man kan tycka mycket och olika saker om blockaden, men den säkerställer i alla fall att invånarna i Israel inte sprängs upp av självmordsbombare på bussar och kaféer.

Hamas, som styr på Gazaremsan, förnekar Förintelsen. De vill utplåna staten Israel från kartan, och de förvägrar sina egna medborgare grundläggande rättigheter. Situationen för kvinnor och flickor har försämrats från år till år.

Ordförande! Detta kan låta lite hårt, men sanningen är hård ibland. Hamas är helt enkelt en fascistisk, reaktionär högerextrem terrororganisation som Ann-Margarethe Livh och Vänsterpartiet stöder. Vänsterpartiet vill skicka stockholmarnas inventarier till Hamas. Varför ska vi göra det? Det finns människor i andra fattiga länder som är i lika stort behov av det material som vi har i Stockholm. Dessutom ger Sverige mycket bistånd till Palestina. 200 miljoner av vårt bistånd går årligen dit. Nyligen avskrev vi också en skuld på 100 miljoner för en kraftledning som Sverige har varit med och byggt upp.

Ordförande! Vänsterpartiet vill införa bojkott av produkter från Gaza. Men vilka drabbar en bojkott? Den drabbar människorna på Gaza. Varför ska det vara okej att föra in en massa saker till Gaza medan de boende på Gaza inte ska kunna få föra ut saker till oss i västvärlden? Er politik är inget annat än kontraproduktiv. Tyvärr är detta urtypen av den västerländska imperialismen: Vi ska kunna föra in en massa saker, men de boende i fattiga länder ska inte kunna föra ut någonting till oss andra.

Ordförande! Bifall kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 69

S a l a r R a s h i d (S): Ibland vet jag inte hur Gulan tänker, framför allt när det kommer till värnandet av mänskliga rättigheter. Både Gulan och jag är kurder i

grunden. Vi har i princip samma problematik. Varför ska det skilja sig i denna fråga? Varför ska värnandet om mänskliga rättigheter skilja sig i denna fråga? Jag har sett Gulan skriva fina debattartiklar om kurdfrågan. Det är precis samma principer här också.

Sedan tycker jag att det är hårda ord vi hör från Gulan här, framför allt när det kommer till de imperialistiska förtecknen. Imperialism är någonting mer än att säga att man vill göra en bojkott mot en ekonomisk apartheidstat. Hur kan man värna mänskliga rättigheter och samtidigt tycka som du gör?

Anförande nr 70

G u l a n A v c i (FP): Det är mycket enkelt, Salar Rashid. Jag kan ta ett exempel för dig. 15 sekunder är vad som krävs för israeliska barn i vissa israeliska städer som Sderot och Ashkelon för att hinna ta sig till ett skyddsrum innan raketerna faller ned på dem. Du ska veta, Salar Rashid, att de där skyddsrummen är dekorerade med nallar så att barnen som tvingas ta skydd undan raketerna ska kunna ha någonting att krama om i den rädsla de befinner sig i till dess att larmet slutar gå.

Salar! Vi är kurder, du och jag. Men det finns en jättestor skillnad här. Palestinierna har haft många, många tillfällen att kunna sätta sig vid bordet och inleda fredsförhandlingar. Men de har försummat det, och inte tagit en enda chans till en riktig och ärlig process för en tvåstatslösning. Det är en stor skillnad. Kurderna har aldrig fått den möjligheten.

Anförande nr 71

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Kära presidium! Jag respekterar ordförandens påpekande att vi inte ska ha en utrikespolitisk debatt här. Jag har absolut inte tänkt diskutera Israel–Palestina-frågan. Den motion som jag har väckt är enbart humanitär. Om man inte vill erkänna att Ship to Gaza är en internationell humanitär organisation tror jag att man har väldigt dålig uppfattning om vad en internationell humanitär organisation är.

Vänner i den här salen! Jag tycker att man mycket väl kan ställa sig bakom en hjälpsändning till nödlidande i Gaza. Varför skulle man inte kunna göra det? Jag tycker att Gulan mycket väl kan föreslå att staden kan hjälpa andra krisdrabbade områden i världen. Det har jag absolut ingenting emot. Men när motionen skrevs var det ett akut läge i Gaza. När vi nu talar om barn var det många barn som dog, som var nödlidande och som inte hade mat.

Nu är motionen inte riktigt aktuell, men frågan är aktuell – frågan om att Stockholms stad kanske kan lyfta ögonen lite längre än till Bryssel när vi talar om internationell solidaritet. Frågan gäller om det är kontroversiellt att vilja stödja en utsatt del av världen när man gärna åker fram och tillbaka till Kina utan att blinka. Jag tycker att vi ska tänka på det när vi talar om Stockholms del i världen.

När det gäller vilka produkter man ska bojkotta eller inte bojkotta har vi en rad åsikter när det gäller upphandling. Stockholms stad kan mycket väl ha en upphandlingspolicy som till exempel inte tillåter att vi importerar varor från länder

som förtrycker andra folk. Jag skulle vilja ge exempel på andra kommuner som faktiskt stöder kommuner i andra delar av världen. Söderhamns kommun stöder Nusaybin, en liten kommun i turkiska Kurdistan, Gulan, som också anses vara ockuperad och förtryckt av den turkiska regimen. Så visst är det möjligt!

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 72

G u l a n A v c i (FP): Fru ordförande! Ann-Margarethe Livh hävdar fortfarande att Ship to Gaza är en humanitär organisation. Men vi ska inte glömma en sak. Det verkar som att du saknar lite sakkunskap här. IHH, som är en fascistisk organisation i Turkiet och vars främsta mål dessutom är att kurderna ska fördrivas från Turkiet, var huvudfinansiär av den första konvoj som försökte ta sig till Gaza. Kommer ni ihåg att det var sex båtar? Den största finansiären till en av båtarna, som hette Mavi Marmara, kom från en ultrafascistisk organisation i Turkiet. Och du står fortfarande här och säger att detta är en humanitär konvoj som har försökt skeppa in grejer till Gaza!

Om det nu var så, Ann-Margarethe Livh, att man verkligen ville hjälpa invånarna på Gazaremsan, som lider av det förtryck de utsätts för av bland andra Hamas, hade man valt andra vägar. Det här är ingenting annat än ett PR-jippo som tyvärr fick negativa konsekvenser. Kom inte och säg att Ship to Gaza är en humanitär organisation!

Anförande nr 73

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): De båtar som kom från Sverige och från en del andra länder var fulla av förnödenheter till människor i Gaza. Du och jag gör en gemensam analys av hur den turkiska regimen ser ut. Det ska vi kanske inte diskutera i den här salen. Men att inte erkänna att folket i Gaza lider och att säga att vi i Stockholms stad inte skulle kunna ge till exempel våra möbler och material som vi inte använder till en plats på jorden där människor inte ens har sin dagliga mat tycker jag är skandalöst. Det visar absolut en stor brist på internationell solidaritet, och det är något som jag saknar i den här staden.

Anförande nr 74

K a j N o r d q u i s t (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag ska först och främst be att få instämma i den socialdemokratiska reservationen och de socialdemokratiska förslagen till beslut.

Stockholm är en internationell stad. Stockholm finns i världen, och världen finns i Stockholm. Det finns många kulturer i Stockholm, och människor från olika länder bor här och flyttar hit. Två tredjedelar av det vi producerar i det här landet skickar vi utomlands. Vi är en del av EU, vi är en del av Nordiska rådet och vi är en del av FN. Folk i allmänhet stöder FN. Detta är ett internationalistiskt land där man bryr sig om vad som händer på andra ställen i världen.

Vi ska inte diskutera utrikespolitik, och vi ska inte diskutera biståndspolitik. Jag tänker låta bli det, även om det är lockande eftersom jag har pysslat ganska mycket

med sådant. Vi kan delta i humanitära aktioner, och det är naturligtvis vi som gör någon sorts definition av vad det är för någonting. Motionen, som är bra, handlar om vad vi köper in. Vad är det för kriterier vi använder i den här staden när vi gör inköp? Kan vi skänka material som vi inte behöver längre till olika saker som vi tycker är värdefulla? Kan vi ge det till lidande människor i andra delar av jordklotet? Vi socialdemokrater svarar ja på den frågan. Vi kan delta i humanitära aktioner. Vi kan välja vad vi köper in för varor och produkter. Vi kan göra det, och vi kan ha som ett av kriterierna om det stämmer överens med internationell rätt eller inte. Vi kan göra olika bedömningar. Vi är självständiga när det gäller att göra sådana saker. Det är det som är vår stora poäng här.

Frågan är hela tiden hur man ser på den konflikt som är där borta. Kan vi på något sätt göra någon nytta åt något håll? Ska vi ta de möjligheterna? För mer än 60 år sedan, innan FN införde principen om två stater, som inte blev två stater, diskuterades att det så småningom måste bli en israelisk och en palestinsk stat och hur de skulle se ut. Det har nu gått över 60 år. Massor av människor har dött, och massor av människor har lidit. Ska det ta 60 år till, och skulle vi möjligen kunna hjälpa till med de här frågorna?

Man diskuterar ofta bojkottfrågorna. Det finns två klassiska bojkotter. Den ena är Sydafrika. Den var framgångsrik. Den andra är Kuba. Den är misslyckad ur samtliga aspekter. Den är misslyckad ur motståndarnas synpunkt till regimen, den är misslyckad ur regimen synpunkt, den är misslyckad ur USA:s synpunkt och den är misslyckad ur det kubanska folkets synpunkt. Den är fullständigt värdelös. Det betyder att man nog ska passa sig ganska mycket innan man går på med bojkotter.

Anförande nr 75

A r b a K o k a l a r i (M): Fru ordförande! Det låter från oppositionens sida som att Sverige inte är solidariskt och att vi inte bidrar till de humanitära behov som finns i Västbanken och Gaza. Men jag måste upplysa oppositionen här om att Sverige är en stark givare på biståndsområdet, särskilt när det handlar om humanitärt bistånd.

Förra året uppgick biståndet till Västbanken och Gaza till över 700 miljoner kronor. Över 60 procent av dessa pengar gick till just humanitärt bistånd. Sedan vi tog makten 2006 har biståndet till Gaza och Västbanken mer än dubblerats jämfört med hur det var när ni satt vid makten.

Jag vill ännu en gång försöka påminna om att biståndspolitik sköts av staten. Utrikespolitik sköts av staten. Det är därför vi har Utrikesdepartementet. Det är därför vi har utrikesutskottet i riksdagen. Det är därför vi har Sida, som implementerar biståndet. Vad är det som säger att Stockholms stad ska ge pengar just till Ship to Gaza men inte till andra organisationer? Det humanitära behovet i världen är enormt. Ska Stockholms stad plötsligt bli en biståndsorganisation och ersätta Sida?

Nej, jag tycker att Ann-Margarethe Livh verkligen borde ta ett snack i frågan och kommunicera bättre med sin representant i utrikesutskottet, Hans Linde. Likaså borde sossarna göra det med Urban Ahlin. Sveriges engagemang för Gaza är starkt, och det kommer det att fortsätta vara, men inte i detta forum utan från staten.

Anförande nr 76

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Det är underligt att ni från majoriteten hela tiden talar om den nationella politiken. Jag vet mycket väl hur Sveriges biståndspolitik ser ut och hur vår utrikespolitik ser ut. Det är inte detta det handlar om. I motionen handlar det om vad Stockholms stad gör. Vad är stadens roll? Vad kan en stad göra i en global värld där så många delar av världen lider av fattigdom?

I det här fallet tycker vi att vi kan stödja en av de värst utsatta platserna i världen, nämligen Gaza. Jag skulle uppskatta jättemycket om ni från majoriteten kom med förslag om att vi kan stödja andra fattiga delar eller människor som lider. Absolut – välkommen att göra det! Men vi behöver inte stå här och diskutera det statliga biståndet. Det är, precis som du sade, en helt annan sak.

Anförande nr 77

A r b a K o k a l a r i (M): Jag vet inte hur många gånger man ska behöva påminna om detta, men det är därför politiken har delade uppgifter. I Stockholms stad jobbar vi med de resurser och de behov som vi har här, lokalt. Sedan har vi staten, Sida och UD som jobbar med det globala behovet. Sverige är en av de största humanitära givarna i världen. Den uppgiften är de bra på, och där ska den stanna.

Anförande nr 78

K a j N o r d q u i s t (S): Ordförande, ledamöter och min vän från Moderaterna! Poängen var väl just att detta handlar om vad det är för vision vi har för den här staden. Ska vi vara en stad i världsklass? Ska vi vara världens mest tillgängliga stad? Ska vi vara the Capital of Scandinavia? Ska vi vara det, eller ska vi vara någon som har någon sorts egen inriktning åt något håll? Kan vi hjälpa till? Kan vi bidra? Kan vi spela en viss roll?

Det är naturligtvis rimligt att hänvisa till utrikesutskottet. Jag har haft förmånen att tjänstgöra där ett tag, och jag kommer ihåg hur förbannade vi blev när vi såg att den internationella domstolen 2004 förklarade att det är illegalt att bygga en mur på ockuperat territorium.

Anförande nr 79

A r b a K o k a l a r i (M): Då vill jag påminna min socialdemokratiska kollega som har suttit i utrikesutskottet om att utrikespolitik sköts mellan stat och stat. Det är de relationerna som upprätthålls, och det är också därför en del av vårt humanitära engagemang och bistånd sker på det sättet och inte lokalt i kommunpolitiken.

Anförande nr 80

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Fru ordförande! Låt mig nämna de saker som Ship to Gaza hade med sig i sin last: 5 cyklar, 2 rullstolar, 5 par kryckor, 5 högtalare, 5 syntar, 3 stereoapparater, 15 projektorer, barnskor, baddräkter, 100 fotbollar, 40 trästolar och 20 arabiska barnböcker. Det är inte mer än att om man ville kunde man mycket väl köra in detta i en liten lastbil från Egypten eller från Israel in i Gaza.

Syftet med Ship to Gaza har aldrig varit någonting annat än att underminera staten Israel och stödja terroristerna som varje dag skjuter raketer in mot den israeliska

gränsen och som på det sättet också dagligen skadar barn på den andra sidan gränsen. Ship to Gaza har inget annat syfte än att provocera fram en reaktion. En sådan organisation, som ni kallar för humanitär, kommer i alla fall jag aldrig någonsin att medverka till att Stockholms stad indirekt eller direkt stöder – aldrig någonsin!

Vad ni drivs av handlar inte om någon sympati för utsatta barn på Gazaremsan. Vad ni drivs av är ett hat mot Israel.

Om ni hade velat stödja barnen på Gaza finns det mycket bättre sätt att göra det på än att provocera fram reaktioner som man vet kommer eftersom Ship to Gaza har det syfte det har. Därför står jag fast vid mitt uttalande. Stockholms stad bedriver ingen utrikespolitik. Det är väl, och det är bra. Men vi bedriver inte heller någon politik som stöder människor eller organisationer som har som syfte att skada den enda demokratiska staten i hela Mellanöstern. Det är min uppfattning, och det står jag för. Det är det som är så fantastiskt i vårt demokratiska land – jag får ha den uppfattningen och ni får ha er. Men det ena är inte finare än det andra!

Anförande nr 81

A n n M a r i E n g e l (V): Ja du, Ole, vi får ha vår uppfattning och du får ha din! Men det är lika bra att du inte definierar och försöker tala om vad vi har för uppfattning, för den har du fullständigt fått om bakfoten.

Jag tänkte ställa en fråga till dig. Om det nu är rullstolar och barnböcker som finns på skeppet – behövs det då sju starkt beväpnade israeliska skepp med maskerade soldater för att övermanna båten med rullstolar och barnböcker? Det är vad det handlar om. Om det är skepp med denna last som invånarna i Gaza behöver har jag lite svårt att förstå varför man inte får föra in det i Gaza. Det är ju detta syfte det handlar om.

Det handlar om att med fredliga medel stödja ett folk som är instängt, förtryckt och fattigt. Om du inte tycker att det är en uppgift för Stockholms stad utan för någon annan tycker jag att det skulle vara pinsamt att vara stockholmare om inte vi skulle kunna hjälpa till här.

Vad du anser om vår uppfattning kan vi ta en annan diskussion om. Men vi förbehåller oss själva rätten att definiera vår ställning i Mellanösternkonflikten. Här handlar det om hjälp till invånarna i Gaza.

Anförande nr 82

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Fru ordförande! Vänsterpartister har en ganska stark tendens att definiera moderaters uppfattning av saker och ting utan att jag för den sakens skull lägger någon värdering i det. Då får ni också tåla att andra definierar er uppfattning. Så fungerar det politiska spelet.

Om syftet med Ship to Gaza hade varit att få in förnödenheterna i Gaza hade man kunnat göra det med en ganska liten lastbil som hade kunnat åka via Egypten eller från Israel in i Gaza. Det hade inte varit några problem alls. Nu är det fortfarande så att skeppet ligger kvar olastat. Det är tydligen ingen som har något intresse av att

lasta av varorna och få in dem i Israel. Syftet kanske inte alls var någonting annat än att provocera fram en reaktion från Israel som man visste skulle komma.

Anförande nr 83

K a j N o r d q u i s t (S): Det blev lite speciellt. Handlar inte konfliktlösning om att man ska försöka skapa någon sorts stabilitet och att våld och så vidare ska minska? Några få positiva saker har man under årens lopp uppfattat när det gäller Israel–Palestina-konflikten. Bland annat har jag varit på konferenser där det har varit människor från både Israel och Palestina som har gett samma problembild och delvis också samma lösning. Jag tyckte inte riktigt att jag uppfattade det hos dig. Jag har hört att det finns andra framträdande personer i ditt parti som har talat med mycket stor sakkunskap och omdöme om detta.

Frågan är om Stockholm möjligen kunna hjälpa till med någon liten sak som kanske har en humanitär tendens eller inte. Skulle det möjligtvis kunna hjälpa till att fixa lite mer stabilitet och lite mindre våld i regionen? Sedan kan man aldrig komma ifrån att de två parter vi talar om här inte är jämnstarka på något sätt. Det är en stark militärmakt och en befolkning som har det djävligt taskigt – förlåt svordomen! Ska vi hjälpa dem, eller?

Anförande nr 84

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Självklart finns det ett behov av att hjälpa utsatta människor i utsatta områden. Frågan är om Stockholms stad direkt eller indirekt ska stödja en så kallad humanitär aktion som inte har något annat syfte än att provocera fram våld. Det är det som egentligen är syftet om vi ska stödja Ship to Gaza eller inte. Jag tycker inte att vi ska göra det. Jag tycker att vi ska verka i de sammanhang där det är naturligt för oss som ett demokratiskt land att verka. I detta ingår inte Ship to Gaza.

Anförande nr 85

A w a d H e r s i (MP): Ordförande! Det verkar som om min vän Ole-Jörgen har glömt syftet med hela projektet. Orsaken till att detta har kommit till stånd är att man har isolerat Gaza från alla håll. Du säger att man kan lasta de artiklar som du nämnde på en lastbil. Då har du verkligen glömt att man har blockerat Gaza både från Israel och från Egypten. Ditt förslag är redan utdömt. Det finns inte. Det är bra om man har fakta när det gäller detaljerna så att man vet ungefär vad man diskuterar. Jag tror att ditt förslag faller.

Anförande nr 86

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Tack för informationen, Awad Hersi! Men nu är det på det viset att det lastas in humanitär hjälp till Gaza varje dag. Förslaget från min sida faller inte alls. Jag tror bara inte att syftet var att få in förnödenheterna över huvud taget. Syftet var någonting helt annat, som inte Stockholms stad ska stödja – för att återgå till motionen och vad den egentligen handlar om.

Anförande nr 87

A w a d H e r s i (MP): Jag tycker att det har varit hårda ord här, och jag tycker att de är ganska obefogade. Det är bra att man håller sig till saken. Vad vi diskuterar här

är stödet till folket i Gaza. För mig som är miljöpartist är solidariteten med världsbefolkningen en av grundpelarna. Så är det för Miljöpartiet. Jag vill inte gärna se den infekterade diskussionen om Palestinas framtid och så vidare. Det är inte det man diskuterar.

Jag vill ändå framkalla en bild som jag kommer ihåg av hur isolerad Gazas befolkning var när man bombade sönder skolor och sjukhus och när de mest grundläggande förnödenheterna till barnen i Gaza saknades. En rullstol kanske var just det som behövdes. Allt material behövdes. Jag tycker att majoriteten här har en ganska konstig syn på internationell politik och utrikespolitik. Vi lever i en globaliserad värld där det goda samhället borde vara ett faktum.

Göteborg, Sveriges andra huvudstad, har samarbete i en liten stad i Somalia, Bossaso. Dit skickar man varje år produkter som staden inte behöver. Det är väl någonting som man skulle kunna tänka sig att göra till folket i Gaza. Det är folket man gärna vill hjälpa. De kan inte vänta på att de här stora frågorna ska lösas.

Jag tycker att man missar poängen. Poängen är att man ska ge en solidarisk gest till folket i Gaza och till barnen som är isolerade. En del säger att det som pågår där är någon form av socialt experiment – ett fängelse i större format. Jag tror att det gör mycket för dessa människor om det kommer en liten gest från oss i Stockholm. Det kan vara en uttjänt rullstol eller det kan vara några barnböcker på arabiska för oss. Men för dem är det mycket mer än så.

Anförande nr 88

G u l a n A v c i (FP): Fru ordförande! Jag tycker att oppositionen här målar upp en bild av att vi inte är för någon form av humanitärt bistånd eller att man ska hjälpa människor i utsatta länder. Ni vet själva att det är fel.

Problemet är bara att just denna motions andemening indirekt går ut på att man med Ship to Gaza-konvojen ska föra in en massa grejer som hamnar direkt i händerna på en terrororganisation, det vill säga i Hamas händer. Hamas har ett järngrepp om sin befolkning. Jag tycker liksom du att det är jättesynd om människorna på Gaza. Jag tycker att det absolut viktigaste som man måste fokusera på i Israel–Palestina-konflikten är att få till stånd en tvåstadslösning. Men det kan inte innebära att en tvåstadslösning ska gå ut på att Israel ska raderas från kartan och att Palestina ska byggas på ruinerna av Israel.

Ship to Gaza-konvojen hjälpte inte de boende på Gaza; det ska du vara medveten om. Den stjälpde den hjälp som ändå bedrivs från alla håll och kanter.

Anförande nr 89

A w a d H e r s i (MP): Jag tycker att vi i Stockholm har ett ansvar, och majoriteten har ett större ansvar. Jag säger att majoriteten sviker sitt ansvar här.

Jag tycker att frågan är jättesvår, och jag vill inte diskutera. Men jag vill ändå påminna några av debattörerna här om att just Hamas, som är en terrorstämplad organisation, också har folkets stöd och är folkvalda. Det är viktigt att stryka under

det. Men det viktigaste är inte den fråga vi diskuterar här, utan det viktiga är hur vi kan ge en humanitär gest till folket som är i nöd i Gaza. Det har ni sagt nej till.

Anförande nr 90

A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande, fullmäktige! Motionen skrevs när en konvoj till Gaza var på väg med Ship to Gaza. Nu har den andra konvojen stoppats. Men vi kan vara alldeles säkra på att det kommer att komma fler och fler ända till dess att denna olagliga ockupation har hävts. Ett syfte med Ship to Gaza var naturligtvis att föra in förnödenheter. Jag vet inte vad Gulan tror att Hamas ska göra för brottsligt med fotbollarna och rullstolarna.

Ett annat syfte var naturligtvis att få internationell uppmärksamhet på denna olagliga ockupation. Det har man fått i varje hamn. Skeppet har seglat runt i många månader, och i varje hamn har det samlats många människor för att uttrycka sin solidaritet med det instängda folket i Gaza. Däremot var nog inte syftet att bli misshandlad av israelisk polis på internationellt vatten, som Ole antyder. Han säger att det var det som var avsikten. Det var det inte. Men det kommer att komma nya konvojer, den ena efter den andra. Det är desto skamligare för Stockholm, som inte anser sig kunna delta i detta.

Den andra delen av motionen handlar om varor. Vi vill inte att Stockholm ska köpa varor eller produkter som produceras på ockuperad mark. Stockholm är en stor inköpare av varor. Där kan vi göra en viktig insats. Vi är många i världen som nu bojkottar varor som är producerade på ockuperad mark. Svenska kyrkan har alldeles nyligen gått ut och krävt bättre märkning för att man ska kunna ta ställning till det här. Det är många länder som har en sådan märkning för att det ska kunna vara möjligt för människor att ta ställning. Vi tycker att detta är en viktig sak som ligger helt inom det som Stockholms stad bör göra.

Jag skulle vilja ställa en fråga till den borgerliga majoriteten: Ni kanske inte tycker att detta är ockuperad mark? Er utrikesminister har ju varit alldeles tydlig med den saken. Där finns det väl ändå någonting som vi faktiskt kan göra. Det har talats om att bojkott kan vara en bra väg. Människor kan själva få bestämma om de vill köpa varor eller inte, men man måste se till att de är märkta. Vi tycker att det skulle vara ett bra och tydligt ställningstagande från Stockholms stad att man inte köper varor som är producerade på mark som är olagligt ockuperad.

Anförande nr 91

G u l a n A v c i (FP): Fru ordförande! Det är lite svårt att inte hålla sig till utrikespolitiken eftersom andemeningen i motionen hänför sig till utrikespolitik.

Ann Mari Engel säger att hon tycker att det är synd att Stockholm inte skulle kunna bidra på något sätt till framtida Ship to Gaza-konvojer. Jag hoppas innerligt att Stockholms stad aldrig funderar på att ens blir en av deltagarna i Ship to Gaza i framtiden.

Ockuperad mark är ett problem. Det är klart att det finns ett ansvar också från Israels sida. Det är inget snack om saken. Israel har också ett stort ansvar, men problemet är

återigen att vi har ett delat ledarskap i Palestina där vi å ena sidan har den palestinska myndigheten, å andra sidan en terrorstämplad organisation som har ett järngrepp om sin befolkning.

Man talar om att inte köpa varor som är producerade på ockuperad mark. Vad säger du om att köpa in saffran till julbaket från Iran inför julen? Tycker du att det är okej?

Anförande nr 92

A n n M a r i E n g e l (V): Jag vet inte om Iran är ockuperat av en annan makt.

Jag tycker att det var ett intressant svar. Du säger att det finns lite ansvar från Israel också för ockupationen. Det är väl ändå så att Israel har ockuperat detta område; det kan väl inte ens ni förneka. Jag tycker att det är fegt att ni inte vågar ta upp denna fråga, som så många olika länder har gjort och som så många andra i Sverige gör. Till och med kyrkan och även er utrikesminister har uttryckt att detta är en illegal ockupation. Ett sätt att visa sitt missnöje är att inte köpa varor därifrån.

Jag förstår att ni inte tycker att Stockholm ska visa någon solidaritet med andra folk. Men det tycker vi. Jag hoppas att vi i framtiden ska kunna medverka och som andra länder och städer kunna lämna bidrag till exempelvis Ship to Gaza eller på annat sätt visa vår solidaritet med det ockuperade folket på Gaza. Men det kanske behövs ett majoritetsskifte här i staden för det. Det ser vi fram emot.

Anförande nr 93

A b e b e H a i l u (S): Ordförande, kommunfullmäktige! Frågan handlar om Stockholms stads stöd till folket i Gaza, och inte till Hamas. Vi måste skilja på Hamas och folket i Gaza. Det är olika grejer som vi talar om. Hamas är någonting helt annat. Folket finns fortfarande i Gaza. Det finns inte ett dåligt folk i hela världen. Alla folk är bra – överallt och var som helst.

Vi måste också skilja på Sveriges biståndspolitik och utrikespolitik från motionen. Det är skillnad. Här talar vi om onödigt material som Stockholms stad kan skicka till Gazafolket.

Oavsett Ship to Gaza kvarstår problemet. Jag tycker fortfarande att vi ska stödja folket i Gaza från Stockholms stad. Det har vi gjort en gång i tiden, till exempel till folket i Sarajevo.

Ordförande! Jag märker att själva diskussionen har urartat. Föredragande borgarråd Sten Nordin ansvarar inte här i salen. Därför har extrema åsikter blivit uttalade.

§ 18 Motion om bidrag från Stockholms stad till Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län (utl. 2012:62)

Anförande nr 94

K a r i n R å g s j ö (V): Fru ordförande! Här diskuterar vi allt möjligt. Förut var det Gaza, och nu är vi plötsligt i Stockholms skärgård. Hoppas det inte blir lika hårda ord från den andra sidan.

Stockholms skärgård är verkligen någonting som de flesta älskar. Vi tycker att det är ett fantastiskt ställe att vara på under sommaren, inte sant? Det är det även på hösten, vintern och våren. Det är vår juvel, kan man säga. Det är också bra att turisterna ger sig ut i skärgården. Det skapar arbetstillfällen, i alla fall på sommaren, men inte så mycket på vintern.

Skärgårdsstiftelsen genomgick något slags rekonstruktion 1999. De jobbar i dag med att försöka få hela skärgården att leva. Stiftelsen har ett ganska stort markinnehav. De har hand om 13 procent av all mark i skärgården. Det är ganska mycket att röja; det kan alla förstå. De har också ett antal tillsyningsmän, närmare bestämt 40 personer, som arbetar halvtid med detta.

Om ni vet hur skärgården ser ut vet ni att det skulle behövas lite mer. Det skulle också behövas lite mer pengar för att hålla skärgården i gång och kanske också för att ge lite arbetstillfällen. Stockholms läns landsting lägger in 25 miljoner, tror jag det var om jag inte är helt ute och cyklar, i projektet. Stockholms stad skulle genom att exempelvis växla upp pengarna till 5 miljoner kunna bidra till att man anställde dessa tillsyningsmän och tillsyningskvinnor på heltid. Vi tror att det skulle vara ett lyft för hela regionen, förstås specifikt för skärgården. Det skulle ge arbetstillfällen i skärgården. Det behövs verkligen. Det är svårt att få livet att gå runt i skärgården. Det är därför vi med denna motion vill växla upp Stockholms stads ingång i Skärgårdsstiftelsen. Vi tycker att det skulle behövas rejält eftersom Stockholm också får del av den turism som går ut i skärgården. Vi tycker också att det är viktigt också ur näringslivssynpunkt.

Det är därför vi har skrivit motionen, där vi vill öka anslaget för att Stockholms skärgård ska kunna leva vidare på ett något mer vettigt sätt. Vi ökar anslaget till 5 miljoner.

Jag vill härmed bifalla Vänsterpartiets reservation.

Anförande nr 95

L a r s S v ä r d (M): Ordförande, ledamöter, åhörare! Skärgårdsstiftelsen lämnade precis sitt budgetäskande till landstinget. De senaste åren har man i princip fått vad man har begärt. Motionären påpekar att det föreligger ett stort behov av fastighetsunderhåll. Det är visserligen sant, för underhållet är eftersatt. Det pågår dock ett antal åtgärder för att stärka ekonomin inom stiftelsens verksamhet och för att komma till rätta med underhållsbehovet.

Den nya vd:n har påbörjat arbetet med att hitta externa finansiärer och sponsorer för att stärka styrelsens ekonomi. Man har intensifierat arbetet med att få EU-finansiering och EU-medel – med framgång, vill jag påstå. Man har sett över sin policy och sina avtal avseende uthyrning av bostäder och fritidshus, vilket har lett till att vi avseende fritidshusen på exempelvis Skärmaräng har ökat intäkterna med drygt 1,8 miljoner årligen. Det är ett arbete som fortsätter med att se över vår uthyrningspolicy.

Ett arbete för att skaffa ett större mervärde för Vännerna i stiftelsen pågår också för att stärka ekonomin ytterligare. Stiftelsen ser över möjligheten att upplåta viss mark med tomträtt för att därigenom kunna underlätta för skärgårdens entreprenörer att bygga personalbostäder och därigenom kunna utveckla sin verksamhet. Det är en vinna-vinna-situation för stiftelsen, skärgården och entreprenörerna i form av en mer levande skärgård, som vi alla är intresserade av.

Stiftelsen står inför stora utmaningar, och arbete pågår med att försöka komma till rätta med underhållet, som vi ser. Det pågår en inventering för att få fram underhållsbehovet, som i dag är ganska okänt. Jag tycker att den nuvarande ordningen med att landstingen hanterar den ekonomiska ramen avseende skattefinansieringen för stiftelsen är tillfredsställande. Det finns, som jag ser det, ingen anledning att inte först uttömma alla möjligheter till att stiftelsen själv ska förbättra de ekonomiska ramarna innan ytterligare skattemedel tillförs stiftelsen.

Jag yrkar således bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 96

K a r i n R å g s j ö (V): Lars! Ibland vill man förädla produkter. Ett sätt att förädla Stockholms skärgård skulle förstås vara att se till att man kunde arbeta mer aktivt. När jag hör ordet utmaning börjar något ringa. När det är utmaning med det hela låter det som om det är något som man får slita och kämpa för att få det hela att gå ihop över huvud taget.

Det finns en absolut input från skärgården in i Stockholms stad när det gäller turism och så vidare. Om man skulle vilja göra någonting mer borde det gå. När man dessutom tänker på underhållsbehovet ute på öarna och på hur husen ser ut skulle man absolut ha användning för att exempelvis växla upp dem som nu jobbar på halvtid till heltid. Det skulle betyda mycket för skärgården och för att förädla den.

Man kan kanske inte bara lita till ideella krafter och till Vännerna och att de ska ut och röja, tömma bajamajor och lite annat smått och gott. Man kanske skulle se till att man fick hela skärgården att leva. Det skulle vara bra för Stockholm och för att förädla Stockholms skärgård.

Anförande nr 97

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Ordförande, fullmäktige! Jag börjar med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag när det handlar om detta ärende. Det är sällan man får motioner som handlar om en speciell summa som man ska avsätta till en speciell verksamhet.

Jag tycker att det är roligt att 13 procent förvaltas av Skärgårdsstiftelsen. Det är jätteviktigt att vi i vårt land är måna om att bevara skärgården för det fria friluftslivet och att inte allting är bebyggt i skärgården.

Med detta sagt tror inte jag att 5 miljoner från Stockholms stad är det som avgör om vi har en levande skärgård eller ej. Så säger jag, som är uppvuxen där. Att växla upp 40 halvtidsanställda till heltid är ingenting som gör att man kan röja färdigt i skärgården på något sätt. Jag skulle också vilja påminna om att i skärgården såväl som i fjällvärlden jobbar man med mångsyssleri. Man har insatser som måste göras kanske mer under sommaren än under vinterhalvåret. Det är ju under sommaren som de flesta besökare är i skärgården, även om det är vackert där också på hösten och på vintern.

Vi fick höra här från tidigare talare en bra redovisning för varför verksamheten ser ut som den gör och vad som behöver göras i framtiden. Staden bidrog också med ett engångsbelopp på 7,7 miljoner när rekonstruktionen skedde.

Slutligen skulle jag vilja säga att i den motion som ni skriver om talar ni om att Riddersvik behöver rustas upp. Jag vill bara påminna om att Riddersvik ligger i Hässelby. Riddersholm är ett gods där det finns en campingplats som också tillhör Skärgårdsstiftelsen. Det är den camping som ni hänvisar till, och den ligger vid Kapellsjär och inte vid Kappelsjär. Boende i dessa områden gillar inte riktigt att vi kallar deras Kapellsjär för Kappelsjär.

Anförande nr 98

K a r i n R å g s j ö (V): Ann-Katrin! Jag har mest hållit till i södra skärgården och i mellanskärgården, så jag kanske har missat det där med Kapellsjär och Kappelsjär. Jag ska inte gå in på det; jag tycker att det var en lite lustig ordmärkning.

När man tänker på att det är 13 procent som Skärgårdsstiftelsen har inser man att det är en ganska ansenlig mängd. Man vet ju hur det ser ut i skärgården med öar och så vidare. Visst skulle man behöva göra mycket mer än vad man gör i dag. Det ser ganska risigt ut ibland på en del öar när man hoppar i land. Det är inte alltid det är på topp, om man säger så. Det skulle behöva göras lite mer, också med tanke på det man hör om exploateringen av skärgården och att strandskyddet håller på att försvinna på vissa ställen. Man skulle verkligen behöva se till att de områden som är allmänna hålls fria. Delar av skärgården håller tyvärr på att köpas upp i dag, och strandskyddet naggas i kanten.

Anförande nr 99

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Du kommer säkert att bli jätteförvånad när jag säger att jag håller med dig om att det är synd att strandskyddet naggas i kanten. Men jag tror inte att 5 miljoner från Stockholms stad kommer att vara lösningen för de öarna och hur det ser ut där. Det handlar om boskap som betar och många andra saker, och det handlar framför allt om att de som hoppar i land vårdar skärgården och helst inte hoppar i land under häckningstider.

Anförande nr 100

Ingegerd Akselsson Le Douaron (MP): Miljöpartiet är naturligtvis emot att man gör någonting åt skärgården. Vi tycker inte att den behövs. Asfaltera alltihop! Eller hur? Då slipper vi en massa kostnader. Skämt åsido!

Vi i Miljöpartiet yrkar återremiss av en mycket bra motion. Vi tycker också att Stockholm kan satsa minst 5 miljoner på skärgården. 5 miljoner är mer en symbolisk summa i det här fallet, men det är alltid något. Stockholms kommun visar att man är intresserad av att bevara Stockholms skärgård och hålla privatiseringen stängen lite grann.

Du sade någonting om boskap. Det ska ju finnas boskap i skärgården. Den håller rent, och det är viktigt att det finns människor som kan sköta den här boskapen.

Det är märkligt att Alliansen i svaret skyller på att det skulle strida mot EU:s statsstödsregler. Jag gick in och kollade dem. Det visade sig att man nog skulle kunna tänka sig ett undantag här. Jag är inte jurist, men vi i Miljöpartiet tycker att det bör kollas upp. Det finns undantag när det gäller till exempel regioner där sysselsättningen inte är så hög.

Verksamheten i Skärgårdsstiftelsen är faktiskt till för allmänheten. Den ska inte kommersialiseras annat än när det gäller turistanläggningar. Vi tycker att man ska titta på det.

Vi tycker dessutom att det är viktigt att vi alla värnar om skärgården. Av det skälet yrkar vi på återremiss för att utreda på vilket sätt Stockholm kan understödja Skärgårdsstiftelsen utan att det går emot några EU-regler. Du nämnde själv ett EU-bidrag. Det är konstigt. Hur hänger det ihop? EU-bidrag får man inte heller om det stör konkurrensen.

Anförande nr 101

Borgarrådet Hamilton (M): Fru ordförande! Nu har jag turistborgarrådshatten på mig och tänkte ägna mig åt lite sakupplysning. Det verkar som om det saknas lite information i den här debatten. I september fick vi besked från Tillväxtverket om att den ansökan som Stockholm Visitors Board hade tagit initiativ till inom ramen för utvecklingen av turistnäringen i skärgården hade beviljats. Det innebär att vi får 10 miljoner kronor under tre år för att utveckla besöksnäringen i skärgården. Det här är ett samarbete mellan länsstyrelsen, Stockholm Visitors Board, Öppen Skärgård, landstinget och näringslivet i skärgården. Det handlar om att se till att det blir fler utländska besökare som känner till vilken fantastisk tillgång skärgården är. Det handlar om att se till att man kan förlänga säsongen, som i dag i princip bara är sex veckor, och jobba fram olika produkter som kan erbjudas turisterna.

I september hade vi ett möte på länsstyrelsen som jag ledde. Det handlade om huruvida de 9 skärgårdskommunerna, landstinget och länsstyrelsen var intresserade av att bidra med pengar nu när vi nu har fått dessa 10 miljoner kronor från Tillväxtverket – oftast är det ju så, och även i det här sammanhanget, att man ska bidra med lika mycket från lokalt håll – och det var man. Under det här året kommer

skärgårdskommunerna, inklusive Stockholm, att bidra med 100 000. Nästa år kommer man att bidra med 250 000 kronor per skärgårdskommun och Stockholm, och samma sak kommer att ske 2014. Landstinget och länsstyrelsen kommer att bidra med 200 000 vardera under 2012 och en halv miljon vardera under 2013 och 2014. Alla är överens om att vi ska jobba tillsammans för att utveckla besöksnäringen i skärgården.

Nu pågår det ett arbete under ledning av Stockholm Visitors Board. Nog är vi i Stockholm intresserade av att utveckla besöksnäringen i skärgården, och nog bidrar vi. Vi bidrar inte med 5 miljoner, utan vi har tillsammans kunnat fixa 10 miljoner kronor för att utveckla den här verksamheten, oavsett om det handlar om Skärgårdsstiftelsen eller inte. Och Skärgårdsstiftelsen är också med i det här samarbetet.

Anförande nr 102

K a r i n R å g s j ö (V): Det är jättekul att ni har fått ihop så mycket pengar genom Tillväxtverket, Ulla. Men nu undrar man oroligt om de här pengarna ska generera att man renoverar de byggnader som håller på att förfalla så smått. Kommer de här pengarna att innebära att man kan ha fler får på vissa öar och ta hand om dem? Kommer man att kunna röja det som behövs? Vad kommer de här pengarna att landa i?

Jag tycker också att det är jättebra att skärgårdskommunerna går in i detta, speciellt Värmdö som är en av de kommuner som har beviljat tillstånd till strandnära byggande. Det är jättebra.

Kommer de här pengarna att generera annan typ av verksamhet än den du har beskrivit? Kommer de också att användas till att renovera byggnader och se till att det andra arbetet flyter på?

Anförande nr 103

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Det finns mycket tydliga direktiv för hur man får använda de här pengarna. De ska inte gå till löpande verksamhet, utan de ska gå till att marknadsföra och göra tydliga satsningar för locka till sig turister. De här pengarna kan inte användas till att köpa får och sätta ut dem på bete, men det finns ju alltid gränsdragningsfrågor här.

Jag tycker att det är intressant att det också finns ett antal större aktörer, företagare, som är med i det här arbetet och som också är beredda att satsa egna pengar för att rusta upp den egna verksamheten. Det tycker jag är otroligt positivt.

§ 20 Motion om förnyad demokrati så att vi tillsammans kan utveckla den goda staden för alla (utl. 2012:100)

Anförande nr 104

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag har väckt en motion om hur vi skulle kunna utveckla demokratin i staden och hur vi skulle kunna förnya demokratin. Jag känner att jag inte riktigt har fått kommentarer om alla de, naturligtvis kloka, idéer som är inlämnade.

I vår motion yrkar vi på att det ska tillsättas en fullmäktigeberedning med uppdrag att utveckla demokratin i Stockholms stad. Beredningen ska arbeta successivt så att den presenterar förslag till beslut. Arbetet ska slutrapporteras till fullmäktige senast den 15 oktober. Detta kommer naturligtvis inte hinnas med genom detta avslag.

Jag vill ta upp några punkter om hur vi skulle kunna förbättra demokratin i Stockholm. Det handlar om fullmäktiges möten. Det handlar om mer fri debatt i form av temamöten där vi kan få fler åhörare. Vi är mycket tacksamma för de åhörare som är här, men vi skulle kanske få fler åhörare genom en friare debatt. Jag skulle också vilja delta en demokratisk utveckling och därför prova att flytta politiska dialoger till köpcentrum och speaking corners. Det finns ju andra arenor. På det nationella planet har man provat att flytta ut Erik Ullenhags ministär till Rinkeby ett tag. Vad jag förstår kom det många positiva reaktioner på det. Men det klarar inte Stockholms kommun, utan vi ska ha alla våra möten här.

Vi vet också att våra invånare är mycket intresserade av nära frågor, det vill säga det som var huvudsyftet med stadsdelsnämndsreformen där man flyttade viktiga politiska beslut ut i stadsdelsnämnderna. I dag är det inte så lyckat i alla stadsdelsnämnder. För att den metoden ska fungera måste stadsdelsnämnderna ha en dagordning där de fattar riktiga beslut som är avgörande för de boende i området.

Man kan besvara detta på olika sätt, vilket stadsledningskontoret har gjort i tjänsteutlåtandet. Det vore ändå på sin plats att se över den politiska organisationen för att flytta det demokratiska inflytandet. Varför finns det medborgarförslag ute i stadsdelsnämnderna men inte i fullmäktige? Varför har vi utarmat stadsdelsnämnderna så att frågestunden absolut inte får överskrida en timme i vissa stadsdelsnämnder, för då tycker ordförande att det är dags att avsluta frågestunden? Det handlar om alla de små saker som vi gör för att flytta demokratin så att så många som möjligt känner sig delaktiga och har en vilja att påverka den här staden och stadens utveckling. Ibland kan det kännas som om vi inte riktigt tar alla medborgares goda idéer och förslag och gör dem till bra politiska idéer.

Då kommer vi tillbaka till frågestunden tidigare, Sten Nordin. Vi har ju ett mycket bra kvalitetssäkringsinstrument där vi kan lyssna på våra medborgare och ta till oss de bitar som vi får ta del av för att förbättra våra verksamheter och göra det bästa genom demokratins inflytande.

Jag är naturligtvis inte nöjd med svaret på den här motionen. Jag tycker att man har behandlat den lite styvmoderligt när man bara besvarar delar och inte tar den riktigt

till sig. Därför hoppas jag att någon från majoriteten kan tydliggöra och presentera om ni vill utveckla demokratin. Ser ni problem i dag? Kan ni åtminstone erkänna att vi bör ta fler steg på vägen för att förbättra demokratin för Stockholm och stockholmarna?

Bifall till S-reservationen i kommunstyrelsen!

Anförande nr 105

P e r O l s s o n (MP): Demokratin blir inte färdig. Den blir vi inte klara med. Den måste vi hela tiden jobba med. Därför tycker jag att det är ett gott initiativ att få till en diskussion om hur vi också förnyar den demokrati som vi har i staden.

Jag konstaterar ett det finns ett antal problem i de synpunkter som borgarrådet Sten Nordin lämnar i sitt svar. Det är ofta så att vi hänvisar till de medborgardialoger som görs. Det gäller också Visionen och Järvalyftet. Men det går ganska fort för oss att glömma dem, till exempel när vi lägger ned Bredebyskolan och Farsta gymnasium. Då är plötsligt de här medborgardialogerna väldigt lite värda. Jag tycker att det är ett stort problem. Vi kan lyssna, men vi tar inte till oss, och vi respekterar inte den röst som hörs.

Jag tänker uppehålla mig vid valdeltagandet. Om vi tittar på valdeltagandet i de allmänna valen 2010 i Stockholms stad kan vi se att i Rinkeby-Kista var det 58,8 procent som deltog i valet. I Spånga-Tensta var det 69,7, i Hässelby-Vällingby 75,3, i Farsta 74, Enskede-Årsta-Vantör 74,3 och i Skärholmen 64,2 procent som deltog i valet. Är detta siffror som finansborgarrådet är stolt över? Kan vi vara nöjda med det här valdeltagandet i Stockholm? Jag tror inte det. Jag tror inte att vi kan vara nöjda med detta, och då måste vi göra mer. Då måste vi jobba med att förnya vår demokrati så att vi tillsammans kan utveckla den goda staden. Då behöver fler vara med. Älvsjö, Bromma, Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm har alla över 80 procents valdeltagande. De ligger alla över det snitt som vi har i staden, men snittet är inte vi tillsammans. Det är några, och sedan är det tyvärr några färre. Det ska vi inte vara nöjda med.

En sak som också hade varit intressant att höra om är diskussionen och idén om att ha direktval till våra stadsdelsnämnder. Det hade också varit intressant att höra om det är någonting som intresserar och hur majoriteten tänker kring detta.

När finansborgarrådet nu kommer att kliva upp i talarstolen här bredvid mig hoppas jag att vi tydligt får höra om vi är nöjda med det valdeltagande som vi har och om vi är nöjda med att det skiljer så mycket mellan olika delar av den här staden när gäller hur vi deltar i det demokratiska samtalet och i utvecklingen av staden. Eller är vi inte nöjda med det? Om vi inte är nöjda med det behöver vi förnya samtalet och förnya demokratin, och då behöver vi ha förslag på hur vi gör det om det inte passar majoriteten att bifall den här motionen.

Anförande nr 106

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Det finns alltid mer att göra för att involvera stockholmarna i arbetet med hur den här kommunen ska utvecklas. I den

delen tycker jag att det är positivt att en sådan diskussion väcks. Vi behöver ha ett samtal mellan partierna om många av de här frågorna och vad vi kan göra för att utveckla det sätt vi arbetar på och vara mer tillgängliga.

Men när det är sagt ska man också komma ihåg att det har skett en hel del. Jag vill mena att hur värdefullt det än kan vara med öppna sammanträden – jag har ingenting emot att man har det i stadsdelarna – tror jag ändå att det är otroligt mycket viktigare att vi gör nämndhandlingar och hela stadens verksamhet tillgänglig på olika sätt genom e-tjänster och på nätet. Det är så som mängden stockholmare, inte 20 stycken som just den kväll kan gå till ett nämndsammanträde, kan engagera sig, komma in med synpunkter, idéer och förslag och ta ställning till hur man lägger sin röst i kommande val och på vilket sätt man väljer att använda sitt inflytande. Det är en otroligt viktig revolution som har skett i kommunen under de senaste åren.

Mycket av argumentationen flyter mellan vad som å ena sidan är sådant som partierna kan enas om, det vill säga strukturer och former för att fatta beslut och föra ut debatten, och annat där vi skiljer oss åt politiskt. I motionen sammanblandas detta. I motionens argumentation blandar man ihop rödgrön politik med det som vi skulle kunna vara överens om.

För mig har den valfrihetsrevolution som har varit i Stockholm under 20 år – den började i 90-talets början – gett medborgarna ett enormt mycket större inflytande över sin vardag än vad man hade på 60-, 70- och 80-talen. De har fått mycket större inflytande över sin vardag och i viktiga frågor. Det är otroligt viktigt.

Det här innehåller både sådant som partierna kan talas vid om och som vi bör föra en dialog om och sådant som verkligen är politik, och här finns det politiska skillnader som vi debatterar i alla frågor.

När det gäller valdeltagandet ställs den retoriska frågan om finansborgarrådet är nöjd med valdeltagandet. Är partierna nöjda med valdeltagandet? Det är ju partierna som har det stora ansvaret att finnas närvarande, engagera och få människor att finna det meningsfullt att rösta. Det finns inget parti som har anledning att svara: Ja, vi är helt nöjda med situationen som den ser ut. Alla partier har ett gemensamt ansvar här. Partierna måste öka sin närvaro och sin kontakt med människorna på helt annat sätt för att valdeltagandet ska kunna öka.

Anförande nr 107

P e r O l s s o n (MP): Jag tackar för svaret. Vi i Miljöpartiet är självfallet inte nöjda med det låga valdeltagandet i delar av staden. Vi förbinder oss definitivt att arbeta för att öppna många fler dörrar till politiken för många fler stockholmare. Det kommer ni att se mer av framöver.

Stockholmare är mycket mer än kunder. Det tycker jag är viktigt att vi lägger fram. Vi pratar om stockholmare som människor och som medborgare. Det är intressant att höra här att det är viktigt att vi ska möjliggöra för fler att ta ställning till hur de ska lägga sina röster i valet. Jag kunde inte hålla med dig mer, men det är också viktigt att vi får fler människor att förstå att det är viktigt att delta i valet. Det kan vi

visserligen skjuta över på partierna, men jag tror också att vi som stad kan göra mycket. Vi kan inte vara nöjda med att 58 procent deltar i valet i vissa stadsdelar, medan vi har andra stadsdelar där nästan 85 procent deltar i valet. Det kan vi som partier göra en del åt, men vi som stad kan säkert göra mycket mer.

Kan du utveckla detta? Vad skulle du säga att vi som stad skulle kunna göra för att se till att fler människor deltar i de allmänna valen?

Anförande nr 108

Borgarrådet N o r d i n (M): Både du och jag vet att detta många gånger går hand i hand med integrationen i samhället i övrigt för många människor. Har man inte kommit in i det svenska samhället på annat sätt känner man inte heller alla gånger meningsfullheten i att gå och rösta. Det är någonting som hänger ihop och som vi måste se. Därför är våra insatser alltifrån i skolan och framåt otroligt viktiga. Ingen kan vara nöjd med den skillnaden i valdeltagande. Där är vi helt överens.

Anförande nr 109

K a r i n R å g s j ö (V): Jag tror att det är i snitt 328 personer som tittar på de här sändningarna, Sten. Jag tror att det är mest vi själva som går in och ser hur vi ser ut och hur vi agerar om jag ska vara lite rå.

Det måste finnas en möjlighet att svinga upp det inte bara i den här salen. Visst skulle man behöva jobba med demokratin på olika sätt. Det skulle gynna oss alla. Hur ska vi till exempel bygga upp de här debatterna? Det är en sak. Jag tror att öppna nämndsammanträden skulle vara bra. Demokratin kanske inte bara utvecklas när man tittar på nämndhandlingar. Det får inte folk att komma tillsammans och tänka till. Det finns också en demokratisk aspekt. Att jag kan gå in och titta på nämndhandlingar är en sak. Det vore också intressant att titta på hur många i snitt som tryckt in sig och tittat på nämndhandlingar. Är 40 000 eller 22? Det kan kanske vara intressant att titta på.

Jag tycker att den är här motionen är intressant. Jag ska gå upp och prata om den senare. Valdeltagandet är ett slags klassfråga, och det kan bli mycket allvarligt om färre och färre i exempelvis ytterstaden röstar. Jag återkommer till det.

Anförande nr 110

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Nämndhandlingar kan förstås låta som en gäspning. Men det handlar ändå om underlagen för beslut. Vilka beslut planeras? Vi måste ha en information som ligger före och som inte bara tar fram det som ligger på den enskilda nämnden. Vare sig det handlar om kvaliteten i skolan, förskolan, lekparken, grönområdet eller nya bostäder vill man nog själv kunna ta ställning mycket mer i dag. Jag tror inte att man är ute efter att lyssna på dina och mina välformulerade och vältränade formuleringar här. Det är en del i det hela när de sedan ska välja mellan dig och mig. Man vill nog också vara med och påverka på ett helt annat sätt mellan valen. Då måste staden öppna sig och säga att här har du samma informationsunderlag som Sten Nordin och Karin Rågsjö har.

Anförande nr 111

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Nej, vi socialdemokrater är inte nöjda med valdeltagandet. Vi vet att vi kan göra mycket mer. Det krävs ett engagemang från alla politiska partier för att möjliggöra att fler går och röstar. Där har staden ett ansvar. Det handlar om lokaler för förtidsröstning. Det handlar om att vara tillgänglig och svara på frågor. Vi får ju ta emot enorma mängder frågor om hur man ska rösta i valrörelsen när de kommer till oss som parti. Där kan vi göra mer.

Insyn är bra, men det är också insynen det handlar om, det vill säga den insyn som vi som demokratiskt valda behöver i privata bolag som utför verksamhet för oss och i våra egna verksamheter. Nej, Sten Nordin, du har mer kunskap om den här staden än vad alla övriga har. Jag hoppas i alla fall att det är på det sättet, Sten Nordin.

Anförande nr 112

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Självklart har både du och jag, som har förmånen att arbeta heltid med detta, en skyldighet att ha mer kunskap. Det förväntar sig stockholmarna med rätta av oss. Men likväl vill de så långt möjligt vara med, ha samma underlag, ha insyn och vara med i frågorna på ett tidigt stadium och inte bara när frågan är så klar och utmejslad politiskt att det inte går att rubba den. Där finns det mycket man kan fundera över. Jag menar att här måste man också använda den moderna tekniken, vilket vi redan gör och måste göra ännu mer. Det är det enda sättet vi når de många på. Vi är en stad med snart 900 000 invånare. Tekniken ersätter inte direktkontakt mellan människa och människa, men den är ett otroligt viktigt komplement för att fler ska kunna ha det.

Sedan vidhåller jag att möjligheten att själv välja och fatta beslut direkt och inte behöva överlämna det till Karin Wanngård och Sten Nordin också är mycket viktigt för demokratin.

Anförande nr 113

G u n n a r S a n d e l l (S): Fullmäktige! Först ett tack till ordförande för välkommandet till den ordinarie platsen. Jag har i och för sig varit rätt mycket i fullmäktige de senaste två åren, men det är trots allt roligare att ha en ordinarie plats.

Karin yrkade bifall till vår reservation i kommunstyrelsen. Med tanke på Stens inlägg, som jag tycker var vänligt och inbjudande, vill jag understryka att motionen går ut på att man ska tillsätta en fullmäktigeberedning och inte att man ska ta ställning till de enskilda förslagen i själva motionen. Det innebär att man ska jobba vidare med det som står här. Jag tycker att det är lite synd att Sten Nordin inte var lika positiv i sitt yttrande i kommunstyrelsen som han var här. Jag tycker att det finns mycket i motionen som man kan jobba vidare med.

Det intrycket man får av utvecklingen i dag när det gäller organisationen och demokratin i Stockholm är att man centraliserar besluten och att det blir fler och fler beslut som fattas av direktörerna och inte så många av de förtroendevalda. Jag tycker att det är ett bekymmer.

E-förvaltningen är mycket bra, vilket Sten också var inne på. Där finns det anledning att gå vidare i utvecklingen. Stadsdelsnämnderna är viktiga kontaktcentrum, och det har också varit upp i debatten hittills. Det står i Stens yttrande att det har skett två stora förändringar. Den ena var 1997. Då var faktiskt Mats Hulth kommunstyrelsen ordförande. Då bildade vi stadsdelsnämnderna. De hade tre mycket bestämda uppdrag. Jag tycker att vi som har jobbat i stadsdelsnämnderna har uppfyllt dem på ett bra sätt.

År 2007 överfördes grundskolan från stadsdelsnämnderna. Det genomfördes också efter betydande utredningar som följdes upp av forskare. Jag har försökt att leta efter detta, men jag har inte lyckats hitta det ännu. Det kanske någon kan hjälpa mig med. Då bildade man alltså en gigantisk utbildningsförvaltning som enligt min uppfattning är ostyrbar, och det är den också enligt andras uppfattning. Där finns en hel del att fundera vidare över när det gäller hur detta ska organiseras fortsättningsvis.

Man kan peka på att i de här remissvaren på motionen finns det rätt mycket intressant material. Det finns synpunkter från förvaltningar, nämnder och andra. Man kan bland annat läsa det som finns i reservationen om Järvalyftet. Där hurrar inte alla på samma sätt som somliga gör. Det finns en hel del frågor att jobba vidare med i detta. Per och Karin har också utvecklat det i sina tidigare inlägg här. Jag ser fram emot en fortsatt debatt och en fortsatt beredning av denna motion och denna fråga.

Anförande nr 114

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Detta med stadsdelsnämnderna är intressant. I dag är stadsdelsnämnderna en väl fungerande organisation, både politiskt och förvaltningsmässigt. De frågor man har att förvalta förvaltar man med skicklighet och seriositet. Samtidigt tror inte jag att detta är kungsvägen till ökad demokrati och ökat deltagandet. Det har väl ändå inte visat sig sedan stadsdelsnämnderna infördes 1996/97. Dåvarande ordföranden i kommunstyrelsen, Mats Hulth, hoppades ju att stadsdelsnämnderna skulle bli det. Det tycker jag trots allt inte att man kan säga att de har blivit. Jag tror absolut inte på idén om direktval till stadsdelarna. Den väg man då är inne på är ju att splittra upp Stockholm i flera kommuner. Det ska man vara öppen och säga. Jag tycker att det skulle vara helt förödande. Det ska vi inte ägna oss åt. Jag tror att det vore ett bedrägeri mot medborgarna. I dag kräver man mer och mer likabehandling, inte bara inom kommuner utan mellan alla kommuner, och då ska man inte säga till medborgarna att man tror på att det kan skilja sig väldigt mycket mellan Södermalm och Enskede-Årsta.

Anförande nr 115

G u n n a r S a n d e l l (S): Tack för synpunkterna, Sten! Vi har uppenbarligen rätt olika uppfattning om vad stadsdelsnämnderna är och hur de fungerar. Jag har i ett tidigare inlägg – jag tror att det var det första jag över huvud taget sade i den här salen – sagt att de är att likna vid ett plundrat skalbolag. Det är lite skillnad på det och det som du säger, det vill säga en väl fungerande verksamhet. I dag har vi kvar en del på äldreomsorgssidan, men det är nästan ingenting, och vi har kvar förskolan. Sedan har vi kvar hela den sociala delen, och den är viktig, men det är egentligen de gamla sociala distriktsnämnderna som på något sätt lever kvar i stadsdelsnämndernas

regi. Jag tycker att det finns en hel del frågor kvar att diskutera när det gäller stadsdelsnämnderna fortsättningsvis. Vi har mycket pengar, vi har många uppgifter och vi har en bra förvaltning, men sedan kan man fundera på om det verkligen är optimalt uppdelat som det är just nu. Det tycker inte jag.

Anförande nr 116

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag. Den här motionen spänner över ett mycket stor och viktigt fält. Det tycker jag också, men den är kanske lite spretig. Jag lyssnade på Karins anförande, och då kände jag inte riktigt igen det som stod i motionen. Det kom upp många andra saker som inte stod i motionen.

Det räcker självfallet inte med valet vart fjärde år, även om det är en grundbult. Det är ju så vi fördelar makten här. Det är den yttersta delen av demokrati. Vi har pratat mycket om valdeltagandet, och jag tror inte att det är någon i den här salen som nöjd med valdeltagandet, speciellt inte jag som finns i en stadsdel där det är högt valdeltagande i den ena delen och betydligt lägre i den andra. Där finns det många som har mycket att göra.

Det finns bra saker i den här motionen som handlar om att man måste ge stöd till föreningslivet. Det är ju där som demokratin börjar. För att man ska känna att man har ett inflytande är det viktigt att man känner att man blir lyssnad på. Där har vi politiker ett jättestort ansvar. Det handlar inte bara om hur många som kommer till våra möten, utan det handlar om var vi är. Vart går vi? Vilka lyssnar vi på? Vilka föreningar besöker vi? Vilka föräldrar och vilka barn besöker vi? Det kan vi inte bara göra i valrörelser. Det måste finnas förtroende för de personer som man har lust att rösta på. Det glömmet vi ofta.

Som verksam i en stadsdelsnämnd, och jag har varit det väldigt länge, vill jag säga att om man ser på stadsdelsnämnden som ett plundrat skalbolag förstår jag att man inte gör ett bra jobb. Det beror på hur man satsar själv i den stadsdelen och hur man tar sitt ansvar. Jag skulle vilja fråga oppositionen, och särskilt Socialdemokraterna som har väckt den här motionen, en sak. Ni vill återföra mer till stadsdelsnämnderna. En sak är skolan. Det har vi läst och hört. Men hur är det med pengsystemen och valfriheten som ni uttalar er så förkättrande om? Vill ni ta bort pengsystemen? Vill ni avskaffa förskolepengen och pengan inom äldreomsorgen? Tycker ni att vi ska gå tillbaka till en annan form av verksamhet?

Slutligen skulle jag vilja säga att jag tycker att det är sundhetstecken att det inte varje gång sitter 100 personer på våra stadsdelsnämndsmöten för att lyssna på alla möjliga ärenden. Jag tycker att det är sunt och jättebra. Det är bra att det finns möjlighet att komma dit, ställa frågor och ha synpunkter när man är arg på något eller när det är en viktig fråga som man tycker angår en själv. Det är också bra att man kan ta del av ärenden innan mötet. Det gör man, och då är det viktigt att vi lyssnar.

Anförande nr 117

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! På den direkta frågan om hur vi ser på stadsdelsnämnder och pengsystem kan jag svara att jag inte är någon

stor kramare av att bevara gamla organisationsstrukturer. Pengsystemet i skolan innebär att vi har en grundschablon och ett socioekonomiskt fördelningssystem som innebär att vissa skolor får ett bidrag som är lika stort som själva grundpengen samtidigt som det i andra skolor är minimalt. Då måste man fråga sig om det är det sundaste sättet att fördela resurser till skolan. Jag är beredd att fundera vidare på den frågan och utreda det. Är det verkligen det klokaste sättet att ha ett pengsystem. Jag tror att vi kan hitta smartare och billigare lösningar.

Stadsdelsnämnderna måste få fatta reella beslut. I dag handlar det om remisser, skrivelser och ändringar av delegationsbeslut. Det är inte värdigt.

Anförande nr 118

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Jag konstaterar att jag fortfarande inte har fått något svar på frågan huruvida ni vill avskaffa pengsystemen över huvud taget. De finns ju inom äldreomsorgens olika verksamheter och inom förskolan. Du tog upp hur du såg på det i skolan, men det var inget svar. Du sade att du inte visste om det var det smartaste sättet. Jag vet inte om jag ska tolka det så att ni är på väg att föreslå att de systemen ska avskaffas.

I stadsdelarna handlar det också om vilka frågor man själv väcker, vad man tar upp, vilka uppdrag man ger till sin förvaltning och hur man styr med sin verksamhetsplan och sin budget. Ni har visserligen inte makten men om era ledamöter och ordföranden i nämnderna inte har förstått hur man ska styra och om de inte gick på den kurs som stadsledningskontoret anordnade tycker jag att ni ska anordna en egen kurs om det. Om man vill och orkar kan man faktiskt styra.

Anförande nr 119

K a r i n R å g s j ö (V): Fru ordförande! Demokrati är som ett förhållande. Det är någonting man måste jobba med. Demokrati är inte bara något som är, utan man måste också göra förändringar och titta på vad som händer. Vill vi att stockholmarna ska bli mer delaktiga i det som händer politiskt i den här staden får vi nog lägga på några knop från alla håll, tror jag.

Det har pratats om stadsdelsnämnder här. Jag satt i Katarina-Sofia stadsdelsnämnd på den tiden då stadsdelsnämnderna inte bara var en remissinstans, som de väldigt mycket har blivit nu. Då var det direkta möten med människor och grupper. Ibland var det väldigt arga människor. Det gjorde att politiken också gick framåt. Det är mötena som formar politiken i mycket hög grad och inte bara det vi lägger ut på nätet även om sociala medier har en stor betydelse i dag.

Om man som politiker inte arbetar med möten med människor, det vill säga möter till exempel de arbetslösa, de medlemmar i Kommunal som arbetar i äldreomsorgen och ungdomar, kanske man inte får någon input heller. Det gäller att hela tiden få människor intresserade av vad som händer dem i deras liv när det gäller politiken. Och då ska man kanske inte bara diskutera med sin sambo eller med sina barn vid köksbordet. Det kan också vara utvecklande att gå på ett och annat möte i stadsdelsnämnden. Jag tror att det är väldigt farligt om man bara ser stadsdelsförvaltningarna

som förvaltningar. Att man förvaltar, som du sade, Sten Nordin. Då blir det inte mycket action tyvärr, utan då blir det just förvaltning.

Demokratin kan utvecklas på väldigt många olika sätt. Vi tycker att det här är en bra motion. Man kan titta på hur exempelvis bostadsbolagen i Stockholm är utvecklade inom allmännyttan. Där kan man stärka demokratibegreppet för de boende på olika sätt. Man kan jobba för att få mer demokratisk input från ungdomarna. Det är också oerhört viktigt. Vissa undersökningar visar att vissa ungdomar i dag tycker att det kanske vore bättre med en enväldshärskare. Hallå! Varningsklockorna borde ringa.

Stockholm, som är den största kommunen i Sverige, borde verkligen arbeta mer offensivt med demokratifrågorna. Det borde inte ha något med blocken att göra. Vi vill väl alla att människor ska vara engagerade politiskt. Det gynnar samhällsdebatten. Det gynnar hela samhället när människor känner att de har inflytande, att de får lyssna, att de får titta och att de får vara med. Kommer man väldigt långt bort från den politiska världen känner man också att man inte har något inflytande, och då röstar man kanske inte. Jag tror att ju mer man talar med människor i den här staden om bekväma eller obekväma frågor, desto större är förutsättningarna för demokrati och för man motar bort främlingsfientliga rörelser och så vidare. Demokrati är någonting vi måste jobba med varje dag.

Bifall till Vänsterpartiets reservation!

Anförande nr 120

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag reagerade när jag hörde Karin Rågsjö säga att hon tycker att vi ska prata med dem som jobbar inom äldreomsorgen och är medlemmar i Kommunal om de här frågorna. Det har vi gjort. De tycker att det är alldeles utmärkt att det finns många olika alternativ när det gäller aktörer på marknaden. Jag skulle snarare vilja uppmana Karin Rågsjö att prata med medlemmarna i Kommunal. Deras ordförande är mycket tydlig i den här frågan. De tycker att det är viktigt med många olika alternativ.

Anförande nr 121

K a r i n R å g s j ö (V): Jag trodde att vi pratade om demokratin i staden och inte om vinster i välfärden, Ulla. Den debatten lär bli ett sidospår. Vi hoppar den just nu. Däremot tror jag att det är oerhört viktigt att prata med alla typer av fackförbund, även Kommunal. Men jag pratar inte om vinster i välfärden.

Leve demokratin! Och bifall till Vänsterpartiets reservation!

Anförande nr 122

E w a S a m u e l s s o n (KD): Fru ordförande! Vi är alla överens om att demokratin inte kan tas för given utan måste vinnas hela tiden. Det måste vi jobba med. När man träffar människor på stan säger många att de inte är så politiskt intresserade. Men efter ett tag när samtalet har fortgått kommer man underfund med att det mesta i vardagslivet ytterst handlar om olika beslut som är fattade politiskt. På det viset är man ju faktiskt intresserad av politik fast man själv inte har definierat det på det sättet.

När jag satt i en stadsdelsnämnd upptäckte vi att det inte kom så många åhörare till våra möten. Då bestämde vi att vi skulle ha öppna möten veckan före stadsdelsnämndens möte för att man skulle ha möjlighet att påverka de beslut som vi skulle diskutera inför kommande möten. Men tyvärr var det inte så mycket folk som kom på de öppna mötena heller om det inte var väldigt specifika frågor som skulle diskutera, kanske framför allt budgetfrågor.

Om jag inte minns helt fel hade vi en demokratiberedning, vilket nu föreslås igen. Vi hade en demokratiberedning här i fullmäktige, och jag tror att det var Leif Rönngren som var ordförande i den beredningen. Men man hade inte tillräckligt med ärenden. Det blev inte så mycket diskussion, och den beredningen lades ned. Jag tror inte att lösningen för att öka deltagande i val eller annat är en ny demokratiberedning.

Däremot tror jag mycket på möten och på att vi politiker är ute och möter människor i vardagen och diskuterar, påverkar och visar att det politiska samtalet berör vardagsfrågorna.

Jag skulle också vilja understryka det som har sagts tidigare om valfrihet. Det är en mycket viktig orsak till att makten har förflyttats, och det är positivt för demokratin i vårt Stockholm och vårt land Sverige.

Många partier jobbar nu också utifrån målsättningen att man ska möta ett visst antal tiotusen medborgare under tiden fram till valet. Det är en del i demokratiarbetet att möta enskilda människor ute eller tillsammans på möten. Jag tror att det är en mycket viktig del av demokratiarbetet.

Sedan har vi jobbat här i fullmäktige. Det finns radio, webb-tv och åhörare på plats ibland. Snart har vi också ökat tillgängligheten till åhörarläktaren, vilket gör att också personer med funktionsnedsättning kan ta sig dit.

Flera har varit inne på valdeltagandet, och vi kan beklaga att det inte är högre runt om i hela staden. Man kan fundera över varför många personer inte går och röstar när de kommer från områden där demokrati inte har rått och har valt att komma hit till Sverige därför att vi har en demokrati.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 123

K a r i n R å g s j ö (V): Ordförande! Jag tycker att ert svar är lite passivt, Ewa. Skulle man verkligen vilja få i gång den demokratiska processen i Stockholm finns det flera ingångar. Det här är en ingång. 328 tittar på webb-tv. Det är ingen hit. Det här blir som en liten klubb i stället. Vi tittar på varandra på tv. Det är inte bra.

Man skulle kunna utveckla demokratin på ett annat sätt i stadsdelarna. Då får man nog göra om stadsdelarna igen. Man kan inte få folk intresserade av olika remisser hit och dit. Det brukar inte vara en givande start för en demokratiutveckling.

Du vet att Vänsterpartiet är för valfrihet i sig, det vill säga att äldre personer ska kunna välja innehållet i exempelvis sin äldreomsorg. Det är underbart bra.

Vi tycker att ni har gett ett mycket passivt svar på den här mycket bra motionen. Ni har inte varit speciellt kreativa. Demokratin måste man återerövra varje dag. Det är inte good enough som gäller.

Anförande nr 124

E w a S a m u e l s s o n (KD): Nej, och jag inledde med att säga att det är så. Den måste återerövas hela tiden, men jag tror inte att en beredning är lösningen. Precis som jag sade tidigare tror jag att det handlar om möten i de enskilda partierna. Det handlar om att vi från stadens olika enheter är ute på olika sätt och möter medborgarna i vardagen, på arbetsplatser och på gator och torg. Det tror jag är en del i demokratin, och det gör att man känner sig delaktig i arbetet här.

Anförande nr 125

A w a d H e r s i (MP): Ordförande! Låt mig börja med att yrka bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen. Den representativa demokratin behöver kompletteras med direkt demokrati, till exempel direkta val i stadsdelar. Skälet till det är att Stockholm är en mycket stor stad. Variationen i staden är också mycket stor. Demografin ser inte ut på samma sätt på alla ställen. Det stämmer inte att det skulle innebära att man delar staden. London har infört direkta val i stadsdelarna och hållit ihop staden, och Oslo har gjort det och hållit ihop Oslo. Det kan faktiskt Stockholm också göra.

Det som har gjort att intresset för stadsdelarna har sjunkit är att man har berövat dem ansvarsområden. Det har nämnts tidigare här. Det måste finnas ett innehåll så att det blir tillräckligt intressant för människorna. De städer i Europa som har infört direkta val i stadsdelarna har också lyckats att höja valdeltagandet.

Sedan ett år tillbaka har man infört förstärkt folkinitiativ, och vi behöver ha administrativa resurser och rådgivning om vilka frågor som kan lyftas upp i ett folkinitiativ, till exempel Förbifart Stockholm. Vi vet att människor är mycket kloka. Det såg vi när vi folkomröstade om trängselavgifterna. Ni var emot det och tyckte att det inte var något att ha, men folket ville ha det. Sedan tyckte ni också att det var bra, och nu kan vi behålla det. Med facit i hand ser vi att det var positivt. Det var ett bra inslag. Vi behöver fler folkomröstningar och mer makt åt folket.

Om man i princip är emot stadsdelarna är det självklart att man tycker att detta är en tvångströja och inte vill utveckla dem. Jag tycker att när vi har en så stor stad ska vi se till att människor får ett rejält inflytande, och ett sätt är direkta val i stadsdelarna.

Anförande nr 126

M a r i a H a n n ä s (V): Fru ordförande! Jag tillhörde dem som satt i den här demokratiberedningen. Jag tycker inte själv att det var så konstigt att den lades ned eftersom jag tycker att demokratin ska föras ut till stadsdelarna. Jag blev lite förundrad när borgarrådet Nordin sade att det inte blev som det socialdemokratiska borgarrådet hade trott. Mycket av det som skedde i stadsdelsnämnderna från början var enormt fantastiskt. Det var faktiskt ett enormt svung. Det kom jättemycket folk i början. Vi hade massor av verksamheter. Det utvecklade mötesformerna. Människor kom och diskuterade skola och förskola. Arbetet mellan individ och familj och skola

avancerade – där man i dag säger att man har kommit på hjulet igen. Det utvecklades enormt bra.

Men vad hände? Jo, stadsdelarna avlövdades av er. Det är inte konstigt att det inte kommer särskilt mycket folk och lyssnar på dessa remisser. Nu kanske det kommer lite folk om det är en stor fråga. Det var helt annorlunda förut. Vi kunde lägga möten i parkleken på eftermiddagen när föräldrarna kom från förskolan. Vi hade möten tillsammans med politiker. Det kom jättemycket folk klockan tre. Det var en jättebra idé. Vi hade möten på biblioteken. Det kom andra människor. Det kom olika slags människor till olika typer av möten. Det tycker jag är demokrati. I början var de ovana och sade: Vad ska ni politiker prata om? Vi svarade: Nej, det är inte vi som ska prata. Det är ni som ska prata. De var ovana vid det först, men sedan började de prata och kom med idéer. Det var verkligen en bra demokratisk aktivitet.

Men vad hände? Jo, avlöningen kom. Skolan försvann. Det ena efter det andra centraliserades. Det centraliseras just nu inom äldreomsorgen så det bara stänker om det. Jag ska inte gå in på den frågan för då blir jag kanske lite jävig. Det är centraliseringen som gör att intresset ute bland folk försvinner. Man är inte så intresserad att man går på dessa möten. Det är inte så konstigt. Men om man låter stadsdelarna fortsätta att ha ett stort ansvar för detta skulle också människor engagera sig mycket mer, och det är det som är demokrati.

Bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 127

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag tror att Maria Hannäs har en lite skir och ljus bild av hur det var i stadsdelarna när de var nya. Jag var också med i politiken då. Jag satt inte i en stadsdel, men jag höll nära kontakt med våra stadsdelsnämndspolitiker, och nog var den här bilden olika redan från början när det gällde hur många människor som kom till de öppna mötena.

Men det är egentligen inte det som är huvudpoängen, utan huvudpoängen är att när du talar om skolan låter det som om skolan vore till för stadsdelsnämnderna, och så har det varit genomgående när oppositionen har talat om skolan. Är den till för att stadsdelsnämnderna ska bli intressanta? Varför är skolan en kommungemensam skola? Jo, därför att invånarna inte ställer upp att vi har stora olikheter när det gäller hur vi bedriver skolpolitik i Stockholm. De ställer inte upp på att det kan skilja sig mellan 14, eller på er tid 24, olika stadsdelar. Ni hade aldrig medborgerlig acceptans för den politiken. Det är därför som vi har förändrat detta.

Om ni tre partier är överens om att skolan ska läggas ut på stadsdelarna har vi en smaskig och fin valfråga som vi kommer att driva hårt.

Anförande nr 128

M a r i a H a n n ä s (V): Det var inte så att skolan var intressant för politikerna, utan skolan var intressant för medborgarna. Det var det vi pratade om. Det handlade om det demokratiska perspektivet där föräldrarna, ungdomarna och barnen hade möjlighet att komma nära politiker.

Jag var ordförande när vi drog i gång stadsdelarna. Jag var ordförande i Hammarbynämnden, och jag har varit vice ordförande. Jag har sett hela utvecklingen tills för snart två år sedan. Jag ser den inte bara i ett rosenrött skimmer. Jag tror att jag är en av dem här i fullmäktige som har längst erfarenhet av att sitta i en stadsdelsnämnd.

Anförande nr 129

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Ordförande! Jag tycker att demokratin utvecklas hela tiden med nya metoder som ledamöterna möter olika väljare med. Mycket handlar om att man kan påverka sin vardag genom att göra en felanmälan på hemsidan och genom att man får komma in med synpunkter och klagomål som bemöts och tas till vara i verksamheterna. Det handlar också om vilka mål vi sätter upp. I till exempel förskolan ska barnen få vara med och bestämma och kunna ha inflytande över verksamheten.

I programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning har vi två indikatorer. En handlar om andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens bedömning. Man måste alltså fråga individen: Vad tycker du om insatsen? Det är demokrati och att kunna påverka verksamheten. Det handlar också om hur man upplever bemötandet från stadens personal.

Inför byggprocesser finns det samråd, och nog brukar det komma in en drös med förslag inför sådant. Jag tycker också att våra borgarråd är mycket duktiga på att hitta nya metoder för att möta människor. Lotta Edholm har lagt ut en förskoleenkät och samlat in åsikter som kommer att ligga till grund för en förskoleplan framöver. Per Ankersjö, Centerpartiets stadsmiljöborgarråd, har samlat in åsikter om cykel. Regina Kevius var på Kulturhuset och mötte människor och samlade in åsikter om stadsbyggnad.

Visst har vi som ledamöter olika förutsättningar, men jag kan välja att svara på ett mejl eller inte, och nog får jag några mejl. Nu får jag väl skärpa mig och gå hem och svara. Det finns de som bloggar om verksamheten, till exempel Ulla Hamilton.

Dessutom handlar det om en ny attityd i de dokument som vi har. Gröna promenadstaden var ute på remiss. Där kunde man läsa att staden ska utveckla sina processer för att aktivt kunna uppmuntra stockholmarnas engagemang för parker och grönområden. Man pratar om att hitta nya metoder, kanske utveckla ännu fler brukaravtal och kanske hitta metoder för stadsodling.

Och sedan är medborgarförslag och den öppna delen av stadsdelsnämnden och vad vi gör i stadsdelsnämnden viktiga. Vi har trygghetsvandringar. Vi avsätter en person från förvaltningen som går ut och möter medborgare som har blivit inbjudna. Vi som politiker kan lägga ut en initiativlista för att se hur många i Nockeby som vill ha en återvinningsstation, och det var 85 personer, vill jag minnas. Vi kan finnas vid Brommaplan, Liljeholmen och på andra ställen för att lyssna på våra väljare.

Vi i Centerpartiet tycker att organisationen kan se ut som den gör, för vi vill ha en stad som är likadan överallt.

Anförande nr 130

K a r i n R å g s j ö (V): Är det en demokratifråga att man kan skriva klagomål och sådant? Ska man inte kunna göra det jämt? Jag tycker inte att det är en utveckling av demokratin om man har ett klagomål att komma med. Jag tycker också att du svarar väldigt passivt. Det är bra som det är. Man lägger ut en enkät på webben, och folk svarar. Men det handlar ju om att man ska utveckla demokratin också. Jag tycker inte att du beskriver det riktigt. Du är fast i något slags formalia där man lägger ut en enkät som folk svarar på och där det görs enskilda små insatser.

Det finns också ett annat problem. Du beskriver Nockeby, Bromma och så vidare. Där bor ju mycket resursstarka människor, och så är det även på Kungsholmen där jag själv bor. Hur ska man få i gång Vantör och Högdalen? Hur ska man få i gång människor som inte är lika resursstarka och få dem att vilja delta i den demokratiska processen? Det är väl intressant. Hur frågar man föräldrarna i en skola där 50 procent av ungarna går ut med betyg som inte räcker till för gymnasiet? Går man in och pratar med föräldrarna där? Det skulle vara demokrati att höra vad de vill. Då får man kanske i gång något slags process. Det du beskriver låter så här: Så har vi alltid har gjort.

Anförande nr 131

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Karin Rågsjö är alltid negativ till det Alliansen gör, och så även nu. Det är väl inom skolan, om någonstans, som man har lika rättigheter. Där har varje elev rätt till utvecklingssamtal varje termin. Det var vänsterfalangen negativ till tidigare, men nu är man nog för det – i alla fall ska det väl vara någon form av utvärdering där.

Det är självklart att man ska få komma med synpunkter på sin verksamhet. Det handlar om att öka egenmakten. Att göra brukarundersökningarna tillgängliga för stockholmarna, vilket man har gjort, innebär att man ökar egenmakten och demokratin i vardagen. Det är du som pratar väldigt mycket om formalia och att det ska vara röstningar på andra sätt.

Anförande nr 132

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Jag tycker att du sade en hel del kloka saker som vi inom de gröna också tycker är bra, till exempel medborgarförslag. Vi har fått in medborgarförslag i Skarpnäcks stadsdelsnämnd, bland annat om en graffitivägg på Skarpnäcksfältet. Centerpartiet var också positivt till den här graffitiväggen, tillsammans med Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Vi hade majoritet för det förslaget, men vad händer med det när det kommer hit? Det blir inte så, för här är det en annan majoritet. Jag menar att förtroende byggs genom att man får genomföra saker när det är lokalt förankrad. Man ska ha möjlighet att påverka budgeten. Får man inte det här förtroendet vill man inte vara aktiv.

När det gällde remissförfarandet i Bagarmossen angående Söderortslyftet var det massor av människor som var där och ville påverka. Nu får vi se hur stadsbyggnadsnämnden kan leverera utifrån det förslaget. Men vi fick ingen graffitivägg.

Anförande nr 133

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Alla medborgarförslag kan inte gå igenom i en demokrati, Ewa Larsson. Alla förslag här i fullmäktige kan inte heller gå igenom. Det vet du också. Det finns vissa stadsövergripande riktlinjer. Men den här personen lade kanske fram ett förslag som på ett sätt utvecklade debatten. Vad vet jag?

Anförande nr 134

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Herr ordförande! Detta är en intressant diskussion om demokratin. Den kan vi nog behöva föra ganska ofta. I den här diskussionen tänker jag speciellt på att vi pratar om vilka reformer som behövs eller inte behövs. Behöver vi stadsdelsnämnder eller inte? Hur ska de se ut? Ska de vara direktvalda?

Sten Nordin pratar om valfrihetsreformer som en del av demokratin. Vi har diskussionen om valdeltagandet, som är centralt. Det är också mycket prat om medborgarnas känsla för demokrati och hur den utvecklas. En stor del handlar om demokratins infrastruktur. Där ingår bland annat de här mötena, vilka lokaler vi är i och hur stadsdelsnämndsmötena är konstruerade. Vi har internet. Det här webbsänds härifrån. Hur fungerar det här?

Jag tycker att det är hemskt lätt för oss att bli hemmablinda. Vi har många åsikter om det. Det finns mycket som händer, men vi skulle behöva folk som tittar på det här utifrån. Vi är trots allt Sveriges största kommun, och vi har ett ansvar för demokratin i Sverige. Vi har ett ansvar för den kommunala demokratin. Den här motionen handlar om att inrätta en fullmäktigeberedning. I en fullmäktigeberedning kan vi peta in folk som inte sitter i fullmäktige. Vi kan ha med folk som har ett annat perspektiv. Jag tycker att man ska en permanent fullmäktigeberedning som tittar på demokratin och kommer med nya förslag och utvärderar dem också. Egentligen skulle vi ha en sorts demokratins revisorer som höll koll på oss och på staden och kom med nya förslag.

Vi står här inne i den här salen. Huset började byggas 1911. Det var klart 1923. Det fanns 300 000 invånare då. Det ser i princip likadant ut i dag. Det kanske inte är här vi skulle vara. Vi kanske skulle vara någonstans vid Kulturhuset och få en annan kontakt, men vi är här, och vi är fast i den struktur som finns. Därför tycker jag att en fullmäktigeberedning vore alldeles utmärkt. Helst skulle vi då välja in folk som har idéer om demokrati men inte är vi och inte är med här. Det skulle kunna få oss att utvecklas.

Anförande nr 135

M a r i a H a n n ä s (V): Herr ordförande! Jag vill säga något om detta med att uppfinna hjulet igen. Det blir lite så. Därför tänkte jag påminna Helen Törnqvist om att man ibland kanske måste läsa på vad som har gjorts. Det var länge sedan vi införde synpunktshantering, som det hette i början, klagomålshantering, avvikelserapportering och så vidare. Det är inte något nytt. Det nya, som alla partier har varit överens om, var att man införde att det ska kunna göras webbaserat. Det kan man göra nu sedan några år. Det är jättebra att man har den möjligheten också. De som inte kan göra det kan göra det skriftligt i stället. Det är inga nya demokratiska saker som du tar upp. Vi har hållit på med detta jättelänge.

§ 21 Motion om projekt med syfte att Stockholms stad tar fram nya metoder för att anställa fler personer med funktionsnedsättningar (utl. 2012:102)

Anförande nr 136

T a r a T w a n a (S): Ett eget arbete och möjligheter till självförsörjning är en förutsättning för individens delaktighet i samhällsgemenskapen. Antalet människor med funktionsnedsättning i yrkesverksam ålder i Stockholm är ca 100 000 enligt HSO och Handisam. I hela landet finns det 525 000 människor med funktionsnedsättning. Det finns en stor andel människor med funktionsnedsättning både i staden och i vårt land.

Stockholm har en heterogen befolkning som ni vet. Den är sammansatt av människor med olika etnisk bakgrund, olika ålder, olika sexuell läggning och olika religion och både med och utan funktionsnedsättning. Stockholms stad är en av landets största arbetsgivare med ca 45 000 anställda. Det finns både egenbedriven verksamhet och upphandlad sådan i staden. Enligt kommunens personalpolicy ska Stockholms stad vara en förebild. Det innebär bland annat att man ska värdesätta invånarnas mångfald och motverka diskriminering på arbetsplatsen. Därför är det ytterst viktigt att Stockholms stad i sin roll som Sveriges största arbetsgivare bedriver ett aktivt mångfaldsarbete och erbjuder människor med funktionsnedsättning ett meningsfullt arbete med en trygg anställning och en lön som det går att leva på.

Stockholms stad bör ta detta på allvar och åtgärda problemet med att funktionsnedsatta människor har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det är inte bara en självklarhet utifrån politiska principer och rättvisa, utan det är också rationellt att alla som kan arbeta och bidra till sin egen försörjning ska göra det. Man behöver inte alltid uppfinna hjulet. Man kan titta på de positiva förebilder som finns i landet såsom matvarukedjan Ica och hamburgerkedjan Max som har påbörjat ett aktivt arbete med att anställa människor med funktionsnedsättning. Jag menar att Stockholms stad kan titta på de här positiva föbeelderna och ta del av det arbete som bedrivs där.

Stockholms stad bör arbeta fram en idé till ett kompetensutvecklingsprojekt med syfte att förmedla kunskaper till nyckelpersoner som chefer, personalhandläggare med flera som arbetar i staden om de möjligheter det innebär att anställa personer med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning är en grupp som har svårt att komma in på arbetsmarknaden även i högkonjunktur. Därför är det ytterst viktigt att man tar detta på allvar. Sysselsättningsgraden är generellt sett betydligt lägre bland personer med funktionsnedsättning än i den övriga befolkningen.

Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag.

Anförande nr 137

K a j N o r d q u i s t (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Jag instämmer i Socialdemokraternas reservation och förslag till beslut, det vill säga bifall till motionen. När jag satt och förberedde detta tänkte jag att jag skulle ge en uppmaning till ansvarigt borgarråd att snacka mindre och göra mer, men så slog det mig att jag tycker att borgarrådet snackar för lite också. Uppmaningen blir därför

snarare: Snacka mer och gör ännu mer! Det är viktigt att man använder de politiska musklerna till någonting som är viktigt. Vi har sedan länge varit överens om att vi ska vara bäst i världen i de här frågorna. Det vore väldigt bra om vi var det även när det gäller arbetsmarknaden.

Stockholm är en mycket stor arbetsgivare. Vi har ungefär 45 000 anställda. Teoretiskt sett borde det åtminstone vara 4 500 som har en funktionsnedsättning. Det skulle motsvara det normala, ungefär 10 procent. Nu vet inte exakt hur många det är. Det beror på att många människor inte registreras på det viset, och man får inte registrera det. Men det borde vara rimligt att det var på det viset. För att man ska lyckas att få till det krävs det en starkt kompetens hos rekryterare, arbetsgivare och arbetsledare hos oss.

Det är också viktigt att de människor som drabbas av funktionsnedsättningar kan stanna kvar på sina jobb. Jag tycker att det finns bra idéer även hos andra partier. Det vore bra om det fanns en central ledning i de här frågorna. Det vore också bra om man hade ledande anställda med funktionsnedsättningar.

Poängen med vår motion är att man ska ta fram metoder för hur man kan bli bättre på detta. Vi pekar också på att man borde lämna in en ansökan till EFS. Det är en rolig förkortning för Europeiska socialfonden – en om kastning av bokstäverna. Man borde implementera det programmet. Det viktigaste är egentligen inte att man genomför det här programmet, utan det viktigaste är att man kommer framåt och att det händer någonting i de här frågorna.

Det finns tre grupper av funktionsnedsatta som jag tycker att det är viktigt att tänka på i det här sammanhanget. Den första är den grupp som är så illa funktionsnedsatta att de aldrig någonsin kommer att kunna jobba över huvud taget, och de ska naturligtvis ha ett anständigt liv i alla fall. Den andra gruppen är den som jag själv tillhör, det vill säga de som kan utföra ett fullgott arbete men som behöver olika former av stöd. Den tredje gruppen, som jag tror är den allra största, är människor som kan jobba och producera fullt ut, 100 procent, därför att deras funktionsnedsättning inte handlar ett smack om arbetsuppgifterna, men det är också den grupp som drabbas hårdast av den diskriminering som finns. De får ingen riktig chans därför folk har så kraftiga fördomar att de inte kommer till trots att de egentligen är fullständigt kapabla.

Det är bra om man kan förändra attityderna till detta. Och jag kan väl förändra attityderna genom att gå ned och trycka på en knapp så att jag kan prata lite till.

Anförande nr 138

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande! Att arbeta för att fler med funktionsnedsättning kommer in på arbetsmarknaden är viktigt. Att anställa fler personer med funktionsnedsättning handlar inte bara om bättre resurser. Det krävs också en stark kompetens hos rekryterarna. Och det är inte minst viktigt att behålla de funktionshindrade som finns i arbetslivet. Redan i dag bedrivs ett bra arbete i staden, men vi behöver höja ambitionsnivån ytterligare. Det handlar om många

personer. Ett ökat samarbete med personalstrategiska avdelningen är viktigt, och arbetsmarknadsnämnden bör involveras i ett utökat samarbete.

Stockholms stad är en stor arbetsgivare med ca 45 000 anställda och borde ha en stor möjlighet att i sina verksamheter eller via avtal med privata utförare försöka ta sin del av arbetsmarknadens ansvar genom att anställa fler personer med funktionsnedsättningar. Bristen på kunskaper och attityderna till funktionsnedsattas arbetsförmåga gör att det fortfarande är svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Det skulle behövas en plan för i vilken omfattning funktionshindrade bereds arbete.

Kommunstyrelsens handikappråd är kunniga och insatta på området. De skriver bland annat: Vi vill i detta sammanhang peka på det stöd som den funktionshindrade har rätt till, till exempel tekniska lösningar, hjälpmedel och anpassningar. Även lönebidrag och trygghetsanställningar är viktiga. Lösningar av detta slag ska inte tillgripas i undantagsfall. De utgör ju viktiga möjligheter för många att över huvud taget kunna klara ett förvärvsarbete.

Det är bra att förvaltningen tagit initiativ till redovisade projekt, men projekt är projekt. Vad händer sedan? Ofta tonar projekten ut om de inte övergår i en ordinarie verksamhet. Hur många funktionshindrade deltar i projektet? Hur många har fått anställning i staden efter att ha deltagit? Vilka förvaltningar deltar i projektet? Syftet med denna motion är att staden ska ta fram nya metoder för att anställa fler personer med funktionsnedsättning.

Bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 139

K a r i n R å g s j ö (V): Herr ordförande! Jag tror att det är ungefär 50 procent av alla funktionshindrade som är ute i arbetslivet. Man kan tycka att det inte borde vara en politisk fråga där man skiljer sig åt så mycket som vi tycks göra. Jag hade en morbror som hette Ola som var funktionshindrad. Han var polioskadad. Mina morföräldrar köpte en kiosk till honom. De fattade att han behövde komma ut i livet, träffa folk och komma i gång.

Man undrar hur mycket som har hänt sedan 40-talet. När vi anställer människor i Stockholms stad och på andra ställen anställer vi tyvärr sådana som vi själva. Vi vill helst anställa någon som liknar oss själva. Mångfalden är inte så fantastisk. Oavsett om man är funktionshindrad eller kommer från ett annat land är vi dåliga på att anställa andra än oss själva. Det borde vi bli bättre på.

Vi tycker att det här är en bra motion. Man behöver verkligen göra någonting i den här frågan. Sysselsättning och arbete betyder väldigt mycket i en människas liv. Att inte vara behövd, att vara ställd utanför, att inte ha arbetskamrater, att inte ha något sammanhang och ständigt känna att man inte passar in någonstans måste förstås vara fruktansvärt jobbigt.

Visst borde vi göra mer i den riktning som motionen har försökt visa. Man behöver jobba systematiskt med de här frågorna. Det är enda sättet att få människor med

funktionshinder att komma ut. Det är som Kaj sade, det finns en grupp personer som vi inte kommer att få ut. Sedan finns det en stor grupp personer som absolut kan arbeta om man ordnar till arbetsmiljön lite. Dessutom finns det personer med psykiska funktionshinder som väldigt få vill anställa. Det är en form av diskriminering. Visst, kan vi göra mer för den här gruppen. Det borde vi göra i Stockholms stad. Vi borde ha större möjligheter att få ut dem på arbetsmarknaden och inte bara i ett projekt under en period, utan vi borde också anställa dem.

Jag har själv arbetat på en statlig myndighet där man mycket medvetet anställde personer med funktionshinder. Det blev mycket lyckat. De personerna som hade psykiska funktionshinder kunde platsa i olika sammanhang på den myndigheten. Det föll mycket väl ut. Det handlade också om att man hade rekryterare som arbetade mycket medvetet, och man hade också målsättningen att man skulle anställa så och så många med funktionshinder. Det är så man kan jobba. Man kan inte bara hoppas på den goda viljan, för den kanske aldrig kommer.

Anförande nr 140

E w a S a m u e l s s o n (KD): Herr ordförande! Det är bekymmersamt att arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning fortfarande är alltför hög. Vi vet alla att detta att ha ett arbete och kunna försörja sig själv gör att man får förutsättningar att känna delaktighet i samhället. Precis som flera har sagt är Stockholms stad en av landets största arbetsgivare, och bland alla dessa anställda finns naturligtvis personer med olika funktionsnedsättningar, både synliga och osynliga.

I det program för delaktighet som vi alla var överens om när vi antog det för drygt ett och ett halvt år sedan är ett av målen just att fler personer med funktionsnedsättning ska få arbete. Nämnder och styrelser ska skriva ned tre aktiviteter inom varje mål även här. Det måste vi nu följa upp och se vad som har gjorts. Många av nämnderna skrev bland annat att man skulle försöka se till att fler ungdomar med funktionsnedsättning skulle få möjlighet till feriejobb.

Jag är ute en hel del och träffar folk i verksamheter som arbetar med att få fler personer med funktionsnedsättning och ser positiva resultat. Det handlar om anpassade arbetsplatser som ibland kan vara det enda hindret för att få ett arbete, men det handlar också om personer som går från daglig verksamhet till arbete. Jag tror att det är viktigt att det finns kontakt mellan till exempel gymnasiesärskolan och företag så att man inte hamnar i en daglig verksamhet om man skulle kunna gå direkt till ett arbete.

Vi har också inbjudit arbetslösa akademiker med funktionsnedsättning att ansöka om traineeplatser i staden. Vi har försökt få handikapporganisationer att hjälpa oss att sprida budskapet att vi sökte flera personer som skulle kunna ingå i det programmet.

I budgeten för 2013 skriver vi in att i det chefsprogram som staden har varje år ska utbildning om funktionsnedsättning ingå för att öka kompetensen. Ibland kan det finnas en rädsla eller oförmåga att förstå vikten av att vi har en mångfald bland de anställda. Personer med funktionsnedsättning ska också finnas med där.

Ett stort projekt, Consensio, har just beviljats 32 miljoner. Det är Försäkringskassan som är ägare till det projektet, men man ska jobba tillsammans med Arbetsförmedlingen och kommuner i Stockholms län. Stockholm är också med där. Inom Consensio ska man arbeta fram till 2014. Det handlar om arbete för personer med funktionsnedsättning. Det var en uppstartskonferens för bara någon vecka sedan. Det är alldeles nystartat. Man har fått 32 miljoner från ESF-rådet. Jag hoppas att det ska kunna vara en del i det arbete som vi här i Stockholms stad bedriver för att flytta fram positionerna.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 141

K a j N o r d q u i s t (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter, Ewa! Jag tänker nämna en sak som har ändrats sedan vi skrev den här motionen. Vi pekade bland annat på att landstinget har en bra verksamhet som vi mer eller mindre skulle planka. Men det gick inte så himla bra i landstinget, så det är snarare så att jag är med på att man försöka övertyga landstinget genom att säga att det där med trainee vore väl himla bra – titta på Stockholms kommun!

När ni på den borgerliga kanten avvisar vår idé om att det borde finnas en central funktion för de här grejerna tycker jag att du, Ewa, skulle spotta upp dig och säga att du är den centrala funktionen och att det är en bra idé. Kunde inte det vara något att köra med på den borgerliga sidan och ta hem några poäng i det här sammanhanget? Det rekommenderar jag stark.

Jag rekommenderar dig också att läsa vårt förslag till budget. Där kommer vi bland annat att föreslå en hel rad möjligheter att anställa människor. Jag utgår ifrån att det också kommer att öppna möjligheter för den här gruppen.

Anförande nr 142

E w a S a m u e l s s o n (KD): Jag brukar inte sticka under stol med att jag har fått ansvar för de här frågorna tillsammans med andra. När det gäller arbete har vi också Ulla Hamilton som ansvarar för arbetsmarknadsnämnden. Där har vi också Open eyes som tidigare var ett projekt men som numera är en permanent verksamhet inom arbetsmarknadsnämnden och som jobbar frenetiskt med att anställa fler personer med funktionsnedsättning inom Stockholms stad. Vi lär nog hitta möjligheter att gå vidare i det här arbetet.

Anförande nr 143

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Det finns flera delar i den här diskussionen. Det pendlar lite fram och tillbaka mellan Stockholm som arbetsgivare och hur Stockholm ska se till att de som står utanför arbetsmarknaden kommer in på den, och framför allt då inom ramen för jobbtorgen. Min hatt är mestadels att se det ur jobbtorgsperspektivet. Där har vi, precis som Ewa Samuelsson nyss nämnde, bland annat Open eyes och Jobbtorg resurs som man jobbar med.

Det här är inte en helt enkel fråga. Det är inte givet att alla människor som kommer till jobbtorgen omedelbart talar om vilka problem eller utmaningar som man står

inför. Det inte heller helt givet att jobbtorgen ska börja med att fråga om man har något funktionshinder. Det viktiga i sammanhanget är att man hela tiden jobbar utifrån den enskilda individens perspektiv utan att kategorisera. Man ska se möjligheterna och titta på vad vi behöver göra för att den här personen kan få en plats på arbetsmarknaden. Där har jobbtorgen och Open eyes varit och är ett mycket bra arbetssätt. Där jobbar vi tillsammans med dem som nämndes tidigare, det vill säga Ica, Max, Ikea och många andra företag som är goda föredömen i det här sammanhanget.

Vi har också själva, i egenskap av arbetsgivare, tagit emot många människor, precis som Ewa var inne på, som jobbar inom staden. Efter att de har praktiserat har de fått möjlighet att få en fast anställning. Under sommaren har många ungdomar med olika typer av funktionshinder haft sommarjobb.

Man kan inte gå in i den här frågeställningen med inställning att man ska registrera om människor har full funktion eller inte. Därför är det otroligt viktigt att hela den här debatten handlar om vilka utmaningar som finns hos den enskilda individen, om vi nu pratar om jobbtorgsperspektivet, och vad jobbtorgen ska göra för att rusta den här människan så att han eller hon kan gå från försörjningsstöd till egen försörjning. Där har vi blivit ganska duktiga. Vi behöver göra mer, men vi har blivit ganska duktiga på det området.

Anförande nr 144

K a r i n R å g s j ö (V): Bra kan bli bättre, Ulla. Open eyes har funkade bra. Jobbtorgen är en del av det hela. Där kanske man behöver lära sig att skanna lite bättre. Man kan ju inte direkt fråga människor som kommer om de har något handikapp.

Nästa steg handlar om vad gör sedan. Hur fixar man de hållbara jobben för den här gruppen? Hur blir vi bättre på att anställa människor som har olika typer av funktionshinder? Där tror jag att man skulle kunna göra många fler saker genom att både Stockholms stad som arbetsgivare och privata arbetsgivare anställer människor som har olika funktionshinder. Vi står och stampar lite. Det gäller att man hjälps åt. Jag tycker inte att det är totaloptimalt nu, om jag får uttrycka mig så.

Anförande nr 145

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag håller inte med dig om att vi står och stampar. Jag tycker att de goda exemplen, som Max, Ica, Ikea och många andra företag, som Open eyes har fått ett samarbete med öppnar för att andra företag också kan se de möjligheter som finns. Oftast tillför personer ett nytt perspektiv, precis som du själv beskrev att det var på din arbetsplats. Man måste få bort rädslan från arbetsgivare. Det kan goda exempel bidra till. Vi behöver kanske bli mycket duktigare på att visa upp för andra arbetsgivare vad vi själva gör i Stockholms stad. Det är inte så att vi inte har anställda med funktionshinder i Stockholm, utan det har vi ju, men vi pratar inte speciellt mycket om det. Vi borde kanske bli duktigare på att prata om att vi har alla olika typer av människor anställda i Stockholms stad.

Anförande nr 146

T a r a T w a n a (S): Jag vill börja med det som du slutade med, det vill säga att vi har alla typer av människor i Stockholms stad. Men det finns en stor andel människor med funktionsnedsättning som står utanför arbetsmarknaden. Vi har en stor andel människor som inte vill något annat än att ha ett arbete. Nu för tiden finns it-utvecklingen och många metoder som skulle kunna hjälpa människor med funktionsnedsättning. Det är inte det som är problemet heller. Det är du som är ansvarigt borgarråd. Vad kan du göra? Du tog upp de goda exemplen, men det räcker inte. Medvetenheten finns hos medborgarna, men varför kan vi inte gå praktiskt till väga? Varför kan inte Stockholms stad gå i bräschen, visa handlingskraft och anställa människor med funktionsnedsättning? Vad är det som hindrar att man tar fram en policy för kompetensutveckling för personalen? Det ska kosta arbetsgivare att inte anställa människor med funktionsnedsättning.

Anförande nr 147

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Ewa Samuelsson beskrev ju alldeles nyss att vi har den typen av förslag i den budget vi kommer att presentera och diskutera nästa vecka. Det låter på din argumentation som om vi är en arbetsförmedling. Men Stockholms stad är inte en arbetsförmedling. Arbetsförmedlingen har ett stort ansvar för människor som är arbetslösa men inte lever på försörjningsstöd. Jobbtorgen jobbar med de personer som har försörjningsstöd. Alla andra ska Arbetsförmedlingen jobba med. Jag har en hel del övrigt att önska, kan jag säga, när det gäller deras förmåga att jobba med de här sakerna. Vi kan visa på goda exempel, bland annat hur Open eyes jobbar och hur vi jobbar med de människor som har försörjningsstöd. Men sedan måste det också till ett mycket mer medvetet arbetet från Arbetsförmedlingen och från andra aktörer för att vi ska minska utanförskapet i den här gruppen.

Anförande nr 148

G u l a n A v c i (FP): Herr ordförande! Det är en mycket viktig fråga som Tara Twana och Kaj Nordquist lyfter upp. Både Ulla Hamilton och Ewa Samuelsson har nämnt en hel del bra saker som har gjorts här i staden för att ge människor med funktionsnedsättning en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Det är inte så lätt att jobba med de här frågorna. Vi har också invandrare och ungdomar som lever i ett utanförskap därför att vi bland annat har mycket höga trösklar in på den svenska arbetsmarknaden. Det är ett problem som jag tror att vi måste lösa på längre sikt.

Det görs en hel del för gruppen funktionshindrade i stadens regi, precis som Ulla Hamilton också nämnde. Men alla de problem som finns i dag kan inte lösas av staden. Stockholms stad är en mycket viktig aktör. Vi är Sveriges största arbetsgivare, som många andra har nämnt i sammanhanget. Jobbtorg resurs är ett av de absolut viktigaste verktygen för arbetsmarknadsförvaltningen. Människor kommer dit av olika anledningar. Jag tror att man måste vara mycket ödmjuk inför den problematik som finns och se individerna bakom de olika funktionshinder som människor har.

En grej som jag tror är mycket viktig är de här chefsutbildningarna, som vi kommer att debattera vidare under budgetfullmäktige. Där får chefer inom Stockholms stad

lära sig hur man till exempel arbetar konkret och förebyggande mot diskriminering på ett bredare plan. Vi har också skärpt diskrimineringslagen otroligt mycket. All form av diskriminering straffas hårt rent ekonomisk.

Här finns ett socialt ansvar också. Inom ramen för Open eyes har man infört ett samarbete med ett antal stora företag som anställer människor med funktionsnedsättning. Jag tror att den här frågan också handlar om en attitydförändring där man ser möjligheterna och människorna bakom funktionshindren och där man också ser att alla människor behövs i samhället och på arbetsmarknaden. Vi måste sänka trösklarna för grupper som har svårt att ta sig in så att de kan få en möjlighet att få ett liv och stå på egna ben.

Anförande nr 149

K a j N o r d q u i s t (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Man kan prata om den här frågan ur en rättvisaspekt. Det är naturligtvis rättvist att folk får jobb. Men det är också rationellt att man har människor anställda i stället för att de går på olika bidrag. Jag hade tänkt säga att jag välkomnar alla de åtgärder som har nämnts av majoritetsföreträdarna. Det är jättebra med Open eyes och projektet Alfa, som ni inte har nämnt men säkert tänkte nämna. Traineeprojektet är mycket bra. Det är bra med jobbtorg. Det är också bra med nystartsjobb. Det gäller att kunna spela på alla strängar på gitarren. Det är viktigt med lönebidrag, trygghetsanställningar, arbetsbiträden och hjälpmedel.

Allt detta är viktigt, men det allra viktigaste är att en gång för alla förändra attityderna hos folk. Det är viktigt att de som rekryterar och anställer börjar begripa att man inte ska utgå från att ordet ”funktionsnedsatt” innebär funktionsnedsatt ur alla aspekter. De människor som är så kompetenta som rymdresenärerna, som dels idrottar i elitklass, dels är disputerade, utgör en väldigt liten grupp. De flesta människor har några områden där de inte är perfekta. Men när man är intryckt i gruppen funktionsnedsatta måste man bevisa allting. Det blir fullständigt absurt. Kan man en gång för alla komma ifrån den attityden kommer det att bli lite andra bullar. Det är där någonstans det ligger. Vi sossar snackar inte bara om detta, utan vi försöker faktiskt göra någonting. Man ska väl inte överdriva sin egen betydelse, men jag är sosse och funktionsnedsatt, och jag står ändå här och pratar ganska ofta. Vi har dessutom personer med funktionsnedsättningar på vårt kansli. Jag tycker att det är en naturlig del. Ingen skulle drömma om att ifrågasätta vederbörandes kompetens.

Jag hoppas att majoriteten ser positivt på de förslag som vi kommer att presentera om en vecka. Jag utgår ifrån att de extra 400 miljoner som vi kommer att satsa på arbetsmarknadsfrågor också kommer att positivt påverka möjligheterna för människor med funktionsnedsättning att få jobb i Stockholm.

§ 23 Motion om vad som händer med välfärden i Stockholm (utl. 2012:129)

Anförande nr 150

G u n n a r S a n d e l l (S): Fullmäktige! Den här motionen skrevs när SNS-rapporten debatterades som mest. Man trodde att den rapporten skulle berätta för oss hur det egentligen var med de förändringar som hade gjorts i välfärden och välfärdens finansiering. Jag tänker ta upp några saker ur motionen, men först vill jag yrka bifall till S-reservationen.

Jag vill också uppmärksamma fullmäktige på att vi inte har sagt att alla de åsikter som finns i motionen ska bifallas, utan vi har begärt att man ska göra en utredning som ska belysa hur utvecklingen egentligen går i Stockholm eftersom vi är den stad som har gått längst på det här området.

Sten Nordin är föredragande borgarråd. Jag kan inte se honom i salen just nu, men han kanske är på väg. Jag tänker diskutera hans yttrande om en stund.

I stadsledningskontorets yttrande sägs det att det har gjorts ett flertal utredningar och analyser av konkurrensutsättningen. Jag jobbade på finansroteln för ungefär sex år sedan. Då höll vi på att försöka skriva fram ett ärende om just den utredningen. Jag tror inte att det har gjorts så mycket mer sedan dess. Det är möjligt att det finns något som ni inte har talat om för oss. Vi kanske får reda på det när Sten kommer in i salen.

Jag var också lite förvånad över att den här motionen enbart har remitterats till stadsledningskontoret. Det hade varit rätt naturligt om man också hade remitterat den till exempel till utbildningsnämnden, äldrenämnden och ett antal stadsdelsnämnder som är berörda av de här förändringarna på många olika sätt, men det har man inte gjort av någon anledning. Det vore intressant att höra Stens förklaring till varför man inte har gjort det.

Motionen utgår som sagt från SNS-rapporten. Vi har hämtat en del kunskap därifrån. Man kan bland annat konstatera att det inte går att se vilka effekter som den här utvecklingen med konkurrensutsättningar har haft. Det är mycket bekymmersamt eftersom en så stor del av vår verksamhet i dag drivs på det sättet. I yttrandet över motionen har det inte heller sagts någonting om den saken. Sedan kanske man ändå får säga att det är bra att det kommer en del motioner om demokrati och andra ämnen. Man får väl också på något sätt anse att det är bra att den här motionen är besvarad och inte avslagen. Vi som har skrivit motionen kan nog hysta hem lite poäng på det sättet.

Det finns ett samband mellan demokratimotionen och den här motionen. Det finns kanske anledning att fortsätta att diskutera den på andra sätt eftersom vi inte har fått så mycket diskussion om den här i fullmäktige. Demokratimotionen fick vi en hel del diskussioner om. Vi får se vad den här motionen kan väcka för tankar framöver och just nu.

Vi har gått igenom SNS-rapporten och pekar på ett antal saker ur den. Välkommen, Sten! Vi har bland annat sagt att man på något sätt måste kunna bedöma effekterna

på kvaliteten ordentligt. Man måste kunna bedöma vilka effekter som den här konkurrensutsättningen får. Varken SNS-rapporten eller det yttrande som finns här från kommunstyrelsens majoritet har visat att den typen av utredningar finns i dag. Jag tycker att vi har ett problem här. Det finns alla möjligheter att återkomma till den frågan framöver i andra sammanhang. Eller också kanske Sten har några kommentarer till det när han pratar om den här motionen längre fram.

I budgeten 2012 med inriktning på 2013 och 2014 finns det tre inriktningsmål som har beslutats av den moderatledda majoriteten, bland annat att kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras och att stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva. Det har vi inte sett någon utvärdering av.

Anförande nr 151

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Jag tycker att den här motionen besvaras ganska undfallande. Man pratar mest om Jämförande service och brukarundersökningar och att man ska ta fram riktlinjer mot avtalsbrott. I Stockholm har privatiseringarna pågått väldigt länge, och de har genomförts med ideologiska skyggglappar. Det är klart att detta måste utredas mer. Vi har sett att effekterna, som de som har förespråkat detta har vurmat för, har uteblivit. Vi ser också segregerande tendenser. För att kunna kvalitetssäkra vår verksamhet inom Stockholms stad behöver vi göra detta.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anförande nr 152

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag. Motionen handlar om välfärden i Stockholm och vilka konsekvenser det får att privata entreprenörer bedriver välfärd. En klar konsekvens är att det uppstår en mångfald och att brukaren får valfrihet. Genom den valfriheten ökar också egenmakten hos individen.

Låt mig säga lite grann om skolan. Stadens egen förvaltning har tittat på hur pendlingsmönstren för eleverna ser ut. Det visar sig att barn från förorterna söker sig in till innerstadens skolor. Valfriheten har ökat. Därmed inte sagt att de som väljer att vara kvar i en förortsskola inte ska ha god kvalitet på sin skola. Kvaliteten ska vara god i alla skolor. Där finns det jobb kvar att göra, och där tar man ytterligare sats i nästa verksamhetsplan och budget. Det finns jobb kvar att göra när det gäller de ibland svåra förutsättningar som finns med stor in- och utflyttning av elever.

Häromdagen kom en ny studie som visade att resultaten på orter där friskolor finns är högre. Konkurrens är alltså positivt. Det blir en sporre att förbättra bemötande, utveckla verksamheten och stå på tå för att hitta nya metoder för att elever ska nå målen i högre grad.

Kvaliteten i välfärden är viktig. De mål vi sätter upp i kommunfullmäktige är av betydelse. När vi mäter effekterna av de insatser som görs mäter vi kvaliteten. Det duger självfallet inte att 15 procent av niondeklassarna i Stockholms stad inte når behörighet till gymnasieskolan, men där ger vi inte upp. Rektorer, lärarna och

eleverna kan bättre. Men orsaken till det låga resultatet är inte att det finns friskolor. Låt utbildningsförvaltningen göra en analys av läget och komma med nya insatser!

Kvaliteten i skolan säkras med hjälp av Skolinspektionen, men den säkras också dagligen av rektorer och lärare som uppfyller skollagens krav. Kvaliteten säkras i förskolan med hjälp av inspektörer som ger förelägganden vid behov, och i värsta fall drar utbildningsnämnden in tillstånd. Sossarna drog inte in ett enda tillstånd under den tid de satt vid makten. Då gäller det för borgerligheten att skärpa sig, och det har man gjort under ledning av Lotta Edholm.

Kvaliteten säkras i äldreomsorgen med hjälp av avtalsuppföljning och lex Sarah, som är en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Kvaliteten förbättras i alla verksamheter tack vare brukarundersökningar och öppen och transparent data på Jämför service.

Vi kommer säkert att få höra från den andra talarstolen att det ligger ideologi bakom de här reformerna. Centerpartiet och Alliansen anser inte att ideologi kan vara ett skällsord när vi verkligheten har gett människor egenmakt och möjlighet att välja.

Anförande nr 153

K a r i n R å g s j ö (V): I vilken musikal deltar du i kväll, Helen? Titta på skolan! Vi har väl aldrig haft en sådan kunskapssegregering som vi har just nu, Helen. Det är er akilleshäl. Det är den kända Björklundeffekten som vi ser. Du står här och talar om hur fantastiskt det fungerar i Stockholms skolor samtidigt som så många unga människor går ut nian utan att komma in i gymnasiet eller hoppar av gymnasiet och hamnar på jobbtorgen.

Man kan säga att ni har sålt slut på klassresorna på sex år, Helen Törnqvist. Det är svårt att göra en klassresa i dag. Prata med ungdomarna i Rågsved och Farsta! Fundera på hur man kan utveckla skolan! Jag vill be dig att titta lite på undersökningarna. Du nämner en undersökning som visar att friskolorna har lett till fantastiska betyg. Om det var så skulle Stockholm verkligen ligga på topp.

Anförande nr 154

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Om jag har birollen i en musikal har den nog titeln *Livets verklighet*. Om du hade lyssnat på vad jag sade hade du hört att jag erkände att 15 procent av niondeklassarna inte når gymnasiebehörighet. Det är en stor utmaning. Det ligger i föräldrarnas utbildningsbakgrund. De barn som har föräldrar med låg utbildningsbakgrund har också svårare att nå målen. Det är inte okej i ett frihetligt samhälle. Alla ska ha lika förutsättningar, och då måste vi jobba ännu hårdare för att förbättra skolan. Det gör rektorerna och lärarna varje dag. Du kan inte säga att det är friskolornas fel, men det är det ni gör hela tiden med er retorik. Skyll inte på valfriheten utan titta på vad det handlar om i stället! Sedan får man sätta in insatser utifrån det.

Anförande nr 155

A b d o G o r i y a (S): Tidigare har du sagt till mig att du är lärare, och det gläder mig att debattera med en lärare. Jag blev lite förvånad när jag hörde dig lägga skulden på föräldrarna i stället för att gå tillbaka till samhället och skolan. Du säger att det har med föräldrarnas bakgrund att göra. Ja, föräldrarnas bakgrund är oerhört viktig, men vilket ansvar har samhället för att åtgärda detta?

I din inledning pratade du om fria skolor. Jag vet faktiskt inte om du har läst en bok som heter *Barnens marknad*. Vissa skolor – inte alla privata skolor, det är oerhört viktigt att säga det – höjer betygen enbart för att marknadsföra sin egen skola. Titta på resultaten i Stockholms skolor. Jämför hur många som klarar behörigheten till gymnasiet i dag med hur många som klarade den 2006!

Anförande nr 156

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Jag har inte läst boken *Barnens marknad*, men jag har läst Skolverkets statistik. Den visar att betygen är högre på de flesta friskolor. Då undrar jag om du som är lärare menar att lärarna begår brott och sätter glädjebetyg. Det tror inte jag. Jag tror att lärarna är otroligt kompetenta och vet precis vad de gör. I annat fall hoppas jag att föräldrarna ringer till Skolinspektionen så att de får inspektera.

Jag vill tacka dig för att du tar upp att jag skulle lägga skulden på föräldrarna, för då får jag möjlighet att förtydliga mig. Det gör jag absolut inte. Jag menar inte att det är lågutbildade föräldrars fel att barnen får låga betyg och har sämre förutsättningar. Skolan har ett starkt kompensatoriskt uppdrag. Det är där den stora utmaningen ligger när det gäller att höja måluppfyllelsen.

Anförande nr 157

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Hej, Helen! Vad är kvalitet i skolan? Är det att barnen får höga betyg eller är det kanske något annat också? Häromdagen hörde jag en amerikansk före detta konservativ skolpolitiker på radio som hade värnat om nationella prov och annat, men nu har han kommit fram till att det inte alls var bra eftersom det påverkar kvaliteten negativt. Det beror på vad man menar med kvalitet. Kvaliteten är ett mycket större begrepp än bara betyg. Kvaliteten är dessutom något som inte riktigt går att mäta på en gång. Man kan se det på de barn som växer upp och blir vuxna, men det tar tio år innan de blir vuxna. Därför behöver man se på kvaliteten i skolan på ett helt annat sätt och inte bara göra statistiska mätningar.

Anförande nr 158

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Jag får en känsla av déjà vu. Det känns som vi har fört den här debatten tidigare, men vi drar den igen. Kvalitet skapas självfallet i mötet mellan eleven, läraren, stoffet och målen. Betyg är ett mått som vi använder, och det måste vi göra eftersom det är resultaten som räknas. Jag är inte den som vill säga att vi borde lägga större vikt vid inledningsfasen i själva undervisningsprocessen som handlar om att få eleverna att förstå vad det är de ska klara av och vad de ska kunna. Betyg är ett mått på kvalitet, och ska så vara.

Anförande nr 159

Dennis Wedin (M): Ordförande! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag. Stockholm har en välfärd med hög kvalitet och stor mångfald. Ett stort utbud av olika aktörer medför valmöjligheter för människor och utvecklar välfärden. Att Socialdemokraterna inte gillar den här mångfalden är ingen nyhet. De vill inskränka den på olika sätt hela tiden. Jag tycker att problemformulering i den här motionen är mycket talande. Det tas inte upp förslag om ökad kvalitet, bättre tillgänglighet eller effektivitet. Det är snarare: Den moderatledda majoriteten har en ideologisk tro på att privat är bättre än gemensamt. Starkt case!

Herr ordförande! Alliansen lägger en kraftfull välfärdsbudget inför nästa år med breda satsningar på skola och omsorg. Genom ett Stockholm som arbetar tryggar vi välfärdens kvalitet. Men våra ekonomiska satsningar är bara en del. Välfärden var länge endast förvaring av människor utan möjlighet till eget inflytande. Stockholms stora mångfald av olika aktörer, kommunala som fristående, säkerställer utvecklingsincitament och valmöjligheter för människor som de saknat alldeles för länge. Som ett resultat har Stockholm Sveriges modernaste välfärd. Här får 60 procent sin äldreomsorg tillgodosedd av fristående aktörer. Var fjärde elev i grundskolan och varannan elev på gymnasiet studerar på en friskola. Med sitt breda välfärdsutbud ligger Stockholms stad i framkant.

Vårt parti och vår allians ser kvalitet, men Socialdemokraterna är konsekvent och ideologiskt emot mångfald i välfärden. Ni brinner inte för innehåll. Ni brinner för att människors valfrihet ska vara mindre. Er linje skulle slå allra hårdast mot stockholmarna.

Utöver den här motionen är Socialdemokraternas mångfaldsförakt tydligt i er interna process om vinster i välfärden inför er kongress. Stockholms stads arbetarekommun slog på sin stämma fast att man verkar för en icke-vinst-princip. Det är en linje som S i Stockholm verkar för att partiet ska ha nationellt. De flesta stockholmarna som varje dag lämnar barnen på, själva pluggar vid eller går till jobbet i en välfärdsverksamhet skulle drabbas av den linje som Socialdemokraterna i Stockholm verkar för.

Ordförande! Motioner som den här och Socialdemokraternas brist på politiska besked och ifrågasättande av valfriheten och mångfald slår mot Stockholms skolor och äldreomsorg. Vårdföretagarna visar själva i en aktuell rapport att välfärdsföretagare just nu ser politiska beslut och politisk osäkerhet som det främsta expansionshindret. Var tredje välfärdsföretag uppger att detta är det främsta hindret för att växa. Era uteblivna svar hindrar nya välfärdsjobb från att skapas.

Alliansen fortsätter att arbeta för att kvaliteten i välfärden ska bli bättre. Det är dags för Socialdemokraterna att sluta leka nu. Ungefär hälften av landets anställda inom privat äldreomsorg finns i Stockholmsregionen. Det är 18 000 personer. Ta ansvar, för Guds skull! Ge besked! Verkar ni inom ert parti för att värna Stockholms höga mångfald? Värnar ni välfärds kvaliteten? Vad ska hända med välfärdsverksamheterna, som i dag erbjuder god kvalitet, vid ett maktskifte 2014?

Anförande nr 160

Salar Rashid (S): Vi är inte emot vare sig valfrihet eller mångfald. Jag tycker att Dennis Wedin hårdrar en linje som inte överensstämmer med socialdemokratisk politik.

Dennis Wedin vill hävda att vi jämt är ansvariga för våra val och att våra val alltid får betydelse för vilken välfärd vi får och för vilken samhällsservice vi kan efterfråga etcetera. Inom borgerlig eller moderat politik betonar man väldigt mycket vikten av val, men man kollar sällan på strukturell nivå. Min fråga till Dennis Wedin är därför: Om vi väljer och vi alltid står ytterst ansvariga för våra val, vem väljer då att vara fattig? Vem väljer att inte ha en bra välfärd? Vem väljer att inte kunna söka sig till de rätta tjänsterna som skulle möjliggöra ett bättre liv?

Anförande nr 161

Dennis Wedin (M): Jag hoppas att ni noterade att socialdemokraten som svarade på det här inlägget inte kommer att svara på mina frågor. Vad händer vid ett maktskifte 2014 med de välfärdsverksamheter som i dag erbjuder god kvalitet? Ni har inget enat förslag om det, och det är fruktansvärt allvarligt att ni nu sitter och skriker i salen och säger att ingenting händer, när Stockholms socialdemokrater verkar internt via er kongress kring en linje som skulle slå mot Stockholm allra mest.

Ni borde skämmas för det. Det här är en antistockholmslinje, en antimångfaldslinje som ni har mage att sitta och försöka dölja. Jag hade nyligen en Twitterkonversation med Veronica Palm som är Stockholms socialdemokraters representant i partistyrelsen och VU. Hon säger själv att hon står för non-profit-principen. Vad var hennes reservation vid de förslag som Stefan Löfven presenterade nyligen? Vad är det för linje ni pekar ut? Står ni för mångfalden i Stockholm? Svara ärligt – ja eller nej?

Anförande nr 162

Karin Rågsjö (V): Dennis Wedin är verkligen en tvättäkta fundamentalist. Right on! Inga tvivel! Allt funkar så himla bra!

Kort minne du har, fast du är så ung. Kommer du ihåg Carema? Kommer du ihåg Östermalm? Har du glömt de verksamheter som staden fick plocka tillbaka? Kommer du ihåg dem? Om jag vore du och stod och var ansvarig för en allians som delvis har lett till så stora vårdskandaler, då skulle jag inte ha ditt tonläge. Jag blir extremt upprörd! Prata med anhängarna på Carema i Hässelby-Vällingby! Prata med dem på Östermalm! Kolla vad Attendo gör!

Det är farligt med fundamentalism. Det ska vi akta oss för.

Anförande nr 163

Dennis Wedin (M): Och vilka är allra mest fundamentalistiska i vinster-i-välfärden-debatten? Vilka är allra mest fundamentalistiska när det gäller mångfald? Jo, det är Vänsterpartiet som konsekvent är emot alternativ inom vård, omsorg och skola. Om det vore för er skulle vi fortfarande ha den grå, stelbenta välfärden som i hur många år som helst stoppade nya idéer och nya människor från att komma in och berika välfärden och utveckla den till det bättre.

Om Karin Rågsjö och hennes fundamentalism fick bestämma skulle ni fortfarande ha de ideologiska skygglapparna kvar. Det finns ingen som helst vilja från er i Vänsterpartiet till nya människor och medarbetare. Senast vi stod här och debatterade detta gav jag exemplet Thomas Mattsson som driver Sabbatsbergsbyns vård- och omsorgsboende. Då gick Ann-Margarethe Livh upp och sade att det sätt på vilket han kämpade för att starta upp den här verksamheten under tre års tid, utan semesterdagar, var det sämsta exemplet på Alliansens välfärdspolitik.

Han är det *bästa* exemplet på vår välfärdspolitik, en människa som berikar vår välfärd och gör den bättre!

Anförande nr 164

P e r O l s s o n (MP): Vi kan väl börja med att ta avstånd från alla kommentarer om hur gamla folk är. Det har ingenting att göra med vilka erfarenheter man har av politik och vilka möjligheter man har att tycka till om frågor.

I den här frågan noterar jag ändå att Dennis Wedin i sitt inlägg säger att Stockholm har Sveriges modernaste välfärd, eftersom 60 procent av äldreomsorgen är enskilda aktörer. Då låter det lite som att ju modernare staden blir och ska vara desto fler ska bruka vård eller skola av enskilda aktörer, det vill säga att om vi vill modernisera Stockholm ska ännu fler ta del av de här verksamheterna från enskilda aktörer.

Jag skulle vilja veta om det är det som är Dennis Wedins och Moderaternas målsättning: att ju fler som brukar från enskilda aktörer desto bättre är det. Var går då den gränsen, tycker ni? Och om den gränsen finns, vilken funktion har kommunen att erbjuda kvalitativ skola, äldreomsorg och så vidare om nu målsättningen är att alla ska ta del av den från enskilda aktörer?

Anförande nr 165

D e n n i s W e d i n (M): Det allra största målet för Moderaternas och Alliansens välfärdspolitik är självklart att öka kvaliteten och att göra den bättre. Det handlar om kvalitet, det handlar om tillgänglighet och det handlar om effektivitet.

Efter den senaste debatten har vi fått en trygghetsinspektion som jobbar mycket med uppföljning av våra välfärdsverksamheter, till exempel inom äldreomsorgen. Nu utreder vi på regeringsnivå ägarförhållandena inom välfärden för att se till att vi inte har några oseriösa aktörer. Vi har stoppat räntesnurrorna. Vi ser till kvaliteten allra främst.

Sedan är det en annan sak, och det är att mellan 2015 och 2020 kommer över 20 procent av dem som arbetar i vård- och omsorgssektorn att gå i pension. Samtidigt kommer behovet att öka. Är ert svar på den omställningen ett förbud och att säga nej? Det kan vi inte göra till människor som vill berika välfärden och göra den bättre. Att släppa fram alternativ inom välfärden handlar om att säkerställa våra kommande behov.

Anförande nr 166

P e r O l s s o n (MP): Den här motionen handlar inte om att säga ja eller nej till vilka aktörer som ska driva välfärd i Stockholm utan hur eller om vi ska se närmare på de strukturer vi har och hur vi på ett bättre sätt kan hantera att alla får en god välfärd, oavsett var i staden de bor och oavsett vilken aktör de väljer att använda sig av.

Det viktiga är så klart kvaliteten i verksamheten. Det har vi hört från många här. Vi måste sätta människan i centrum. Vi måste ha människan och medborgaren som utgångspunkt när vi utvecklar välfärden. Märk väl att jag säger medborgare och inte kund. Ofta anlägger vi i de här diskussionerna ett kundperspektiv på de människor som bor i vår stad och som har behov av våra välfärdsverksamheter. I Stockholm är flera av de här aktörerna enskilda – privata – och det är väldigt bra. Vi har ett stort behov av det. Om vi tar skolans verksamhet så har vi de kommande åren otroligt många, ja, tusentals, nya elever som ska in i grundskolan. Det är någonting vi inte klarar av själva som kommun. Där behöver vi ha fler fristående aktörer som kan gå in och starta och driva skolor på ett bra sätt. Planen som fastställer detta – planen för ett växande Skolstockholm – är framtagen av både socialdemokrater och moderater tillsammans.

Så visst är vi överens om att vi behöver ha en fungerande mångfald av aktörer. Men erfarenheterna visar att den inte kommer av sig själv. Vi har ett antal exempel på när det inte har gått så bra i Stockholm. Men vi har också bra exempel där enskilda aktörer verkligen har god och hög kvalitet i sin verksamhet. En utredning om detta skulle självfallet lyfta fram både de exempel som visar sig fungera väldigt väl och de exempel som visar sig inte fungera lika väl. På så sätt kan vi som stad lära oss och utveckla både oss själva och den verksamhet som våra invånare, våra medborgare tar del av.

För det är *våra* invånare och medborgare, oavsett om de går i en skola eller tar del av vård som drivs av oss eller som drivs av en enskild aktör. På det viset har vi ändå ett ansvar och kan inte skylla ifrån oss och säga att den och den skolan inte är vår. De eleverna, de barnen – på ett sätt är de fortfarande våra, och vi måste kunna garantera att de möts av en välfärd som är bra oavsett var de bor.

I Stockholm är skillnaderna stora när det gäller hur hälsan är och hur väl man når målen i skolan. Skillnaderna är stora runt om i staden. Det är inte Sveriges modernaste välfärd. Det är inte en modern välfärd över huvud taget när skillnaderna är så stora som de är.

Ska vi ha och se vikten av en fungerande mångfald av aktörer i staden som driver välfärdsverksamheter måste vi också se närmare på hur vi som stad kan underlätta och förbättra för aktörer, inte bara för stora koncerner utan även för små, ideellt drivna, idéburna verksamheter att faktiskt driva en verksamhet. Då kan vi garantera en bättre välfärd för fler.

Bifall till Miljöpartiets reservation!

Anförande nr 167

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Fast det fina i kråksången med att just prata om stockholmarna som kunder är att kunden har rättigheter. En kund kan välja en skola, ett äldreboende, en förskola. En kund som inte är nöjd med kvaliteten kan också välja bort.

Jag tror att stockholmarnas val visar mycket bättre på det rätta än vad en utredning skulle göra.

Anförande nr 168

P e r O l s s o n (MP): Senast jag tittade var de rättigheter som medborgaren bär med sig i samhället betydligt starkare än den rättighet du som konsument har. Vi kan göra allt vad vi kan för att stärka konsumenternas rättigheter, men den rätten du har som medborgare och invånare är mycket starkare än så.

Som kund gör du inte alls säkert ett bättre val. Vi har jättemånga föräldrar som är jättenöjda med sina barns skolor fastän barnen inte når målen. Vi har jättemånga människor som är ganska nöjda med kollektivtrafiken fastän den är försenad och vi inte når de mål vi sätter upp för den.

Vi kan säkert lära av kundperspektivet. Vi behöver inte bortse från det. Men trots allt är det så att hur nöjda vi är med någonting säger inte om det är kvalitet i verksamheten eller inte. I skolan har alla elever rätt att nå målen och nå så långt de kan och tänja sina gränser oavsett var i staden de bor. Det kommer vi inte till rätta med med ett ökat kundperspektiv. Det kommer vi till rätta med med ett medborgarperspektiv där vi sätter eleven i centrum och utvecklar välfärden.

Anförande nr 169

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Gunnar Sandell som är en av de fyra motionärerna säger lite ödmjukt här i talarstolen att ni ju bara vill belysa hur utvecklingen går i Stockholm, för det vill ni veta. Per Olsson säger att de bara vill se hur det blir med en utredning. Men sådant här ska ju ske kontinuerligt. Vi har ju kvalitetsuppföljningar.

Jag tycker att det skulle vara intressant att höra om det är hela Socialdemokraterna som står bakom de beskrivningar som finns i den här motionen. Om det är så har ni ju redan tagit ställning. Några exempel: ”Upphandlingar, avknoppningar och omvandling från kommunal regi till privat verksamhet är melodin för den moderatstyrda majoriteten. Väljarna har valt dessa partiföreträdare för att genomföra den politiken, men var det då klart för väljarna att denna snabba omvandling skulle ske?” Ja, konstigt nog blev vi omvalda.

”Visste väljarna att kontrollen av kvalitén var bristfällig? Att Sverige skulle bli ett land där den som vanvårdar djur kan dömas till fängelse, men den som vanvårdar gamla kan få bonus?” Men vi har ju tagit tillbaka ett par äldreboende, vilket ni själva just har påpekat.

Hela motionen är sådan. ”Företagen finns där för att det inom dessa områden finns mycket pengar att tjäna då ersättningsregler och kraven på verksamheten inte är tillräckligt väl utformade för att ställa krav på och garantera en god kvalitet.” Men Stockholm har blivit ganska bra på det.

”Offentlig sektor är oftast personalintensiv samtidigt som mycket av kvaliteten i verksamheten ligger i just välutbildad personal och personaltäthet. Företagen låtsas inte ens att de har nya innehållsliga idéer att tillföra. Företagens egna prestationer handlar oftast om att de förändrar genom att skära ner på personalresurserna, minska på timmar – personalen ska jobba snabbare.” Ni tycker så. Har ni inte sett att vi inte upphandlar med pris länge utan med kvalitet?

”Den viktigaste frågan är varför fungerande, välkänd och snabbt föränderlig kommunal verksamhet ska avvecklas och överlämnas till vinstdrivna privata företag./.../ De ansvariga i stadens ledning har visat passivitet [och] fråntagit sig själv möjligheten att snabbt agera vid den typ av krislägen som uppstått på Vintertullen och Koppargården.” Jamen, vilka var det som agerade? Jag tillhör ett parti som agerade ganska snabbt på Koppargården. Och glöm inte att kvaliteten på Koppargården faktiskt var riktigt dålig även i kommunal regi, och det kan vi inte slå oss för bröstet för.

”Majoriteten har valt att låta sig bakbindas av affärskontrakt och kan nu bara titta på när skandalerna radar upp sig. Till kaoset bidrar det splittrade ansvaret inom staden där olika aktörer sätter upp mål, upphandlar respektive granskar verksamheterna!” Men så ser det ju inte ut! Vi har ju samordnat upphandlingarna.

”Genom att överlåta allt fler äldreboenden till privata vinstdrivna företag har den moderatledda majoriteten skapat en struktur där stadens politiska ledning inte har möjlighet att agera/.../” Jag bara undrar: Är detta en samfällid bild från Socialdemokraterna?

Anförande nr 170

Borgarrådet R u d i n (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Det var en utmärkt högläsning ur texten, och det är en bra analys som Ann-Katrin Åslund därigenom gör av hur läget är på stora delar av den här marknadsutsatta välfärdssektorn.

Jag antar att de här orden som du, Ann-Katrin, läste upp inte alls återger din egen inblick i det hela i eftersom du hela tiden har en underton av att det skulle vara något fel i analysen. Det finns ett flertal fall som du och dina kollegor bär ansvar för som jag tycker att vi har anledning att diskutera. Koppargården som du själv invände mot är ett exempel. Vintertullen är ett annat. Förskolan Kulturkrabaten ute i Årsta som tog över alla förskoleverksamheten till bara priset för inventarierna och som redan första året gjorde miljonvinster och köpte fritidshus på verksamhetens bekostnad har genererat fortsatta protester. Än i dag går vi på protestmöten med föräldrar som anser att det där var felaktigt.

Det sprider sig på de privatiserade förskolorna och äldreboendena i staden ett missnöje med er politik för att det är dåligt skött!

Anförande nr 171

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Ditt svar, Tomas Rudin, visar ju att hela socialdemokratin tydligen står bakom den beskrivningen. Ni tycker tydligen bara att det ska finnas kommunalt driven verksamhet som ni ska ta ansvar för och som ni tycker är riktigt bra.

Jag tycker att det är ett väldigt viktigt besked till väljarna att ni inte längre är för någon som helst valfrihet. Ibland brukar ni uttala att ni egentligen tycker att folk ska få välja. Ja – de ska få välja mellan kommunal och kommunal! Jag tycker att vi har fått ett tydligt besked från Tomas Rudin i den här frågan.

Anförande nr 172

Borgarrådet R u d i n (S): Jag gick ned, för jag tyckte att det var helt meningslöst att stå kvar, men så kom jag upp i alla fall. När man argumenterar på det där sättet leder det nämligen ingenstans.

Jag vill återföra diskussionen till vad motionen egentligen handlar om, och det är det faktum att det har gjorts mycket lite forskning på området om hur välfärdstjänster fungerar i en konkurrenssituation. En av de seriösa aktörer som har försökt studera detta är SNS, Studieförbundet Näringsliv och samhälle. Den forskningsantologi som de producerade som heter *Konkurrensens konsekvenser. Vad händer med svensk välfärd?* innehöll några ganska intressanta slutsatser.

Den huvudsakliga slutsatsen är att man faktiskt inte kan belägga på något sätt att konkurrensutsättningen av välfärdssektorn har lett till kvalitetsförbättringar. Det går heller inte att belägga att det har lett till några effektivitetsvinster – men heller inte till motsatsen.

Man har också från studiens sida gått in och tittat på om det går att anse att det har lett till pressade kostnader, vilket skulle kunna vara ett skäl till varför man skulle öka konkurrensutsättningen på detta sätt. Men inte heller det går att visa enligt SNS-studien.

Därutöver, som grund för argumentationen, är det också så att SCB noggrant har gått in och studerat hur välfärdssektorn utvecklas. De har funnit att det, tvärtemot de påståenden som har funnits angående varför man skulle konkurrensutsätta, har visat sig att avkastningen är betydligt högre i de privata företag som har tagit över verksamhet inom välfärdssektorn än vad den är för företag i genomsnitt.

Det här är grunden för analysen som redovisas i SNS-studien och som också då naturligtvis är i hög grad intressant för oss som är satta att sköta kommunal och upphandlad verksamhet. Socialdemokratin är inte alls emot att driva verksamheter i andra former än i kommunal regi, men vi är definitivt emot att driva verksamheter på ett ineffektivt sätt eller i vissa fall kontraproduktiva sätt eller kanske i vissa fall till

och med ineffektiva sätt. Och som jag nämnde i de tidigare exemplen jag radade upp här förut, i vissa fall till och med på direkt oegentligt sätt.

Nu när bristerna uppdagas och den här studien har kommit oss till del är det vår önskan att staden själv skulle ta fram en utredning om att belysa konsekvenserna av konkurrensutsättningen i Stockholm, titta på de effekter vi nu kan dra slutsatser om eftersom vi har gjort det här i så stor omfattning och i sanning ta reda på hur det ligger till. Har det här lett till ökad konkurrens, ökad effektivitet, ökad kvalitet och alla de här värdena som ni så stolt lyfter fram här i talarstolen?

Men ni agerar i stället högröstat emot förslaget att försöka ta reda på hur det ligger till, och det måste jag i så fall uppfatta som att ni instämmer i SNS kritik och analys av det hela eftersom det är det som ligger till grund för det hela. Någonstans måste vi ta reda på hur det ligger till, och ni verkar inte vilja veta svaret. Jag tror att ni är rädda för svaret, helt enkelt.

Anförande nr 173

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Jag ska hålla mig väldigt kort. Jag tycker att det är väldigt märkligt när Tomas Rudin säger att han går ned från talarstolen eftersom han inte orkar stå kvar när jag inte talar om vad motionen handlar om. Men om jag läser högt ur er motion, ordagrant, talar jag då inte vad motionen handlar om? Tomas Rudin försöker då säga att det bara handlar om utredningen, men ni har ju redan har tagit ställning.

Utvärdering av kvaliteten på verksamheterna ska ske kontinuerligt och varje dag i stadsdelsnämnderna. Vi har inrättat en upphottad kvalitetsinspektion i staden och Socialstyrelsen, det vet du också, Tomas, bedriver verksamhet med både anmälda och oanmälda inspektioner.

Hela den här motionen är full av hur dåligt det är med andra verksamheter än de kommunala, fast ni borde veta att det inte är sant. Det skiljer mellan dessa verksamheter precis lika mycket som mellan de kommunala.

Anförande nr 174

Borgarrådet R u d i n (S): Vad som är meningslöst är att lyssna på dig, Ann-Katrin, när du övertolkar det jag säger och påstår att jag skulle vara emot att det finns andra verksamheter än kommunal verksamhet. Det är något helt annat. Tvärtom är vi intresserade av det genom att ta till oss den diskussion som SNS har fört in i debatten. Men Ann-Katrin liksom hennes kolleger har konsekvent undvikit att ta upp det här i kväll att det faktiskt finns dem som seriöst försöker närma sig frågan: Har detta lett till kvalitetsförbättringar? Har detta lett till effektiviseringar? Har detta lett till att man har fått bättre prisrelationer, eller är det så att vi håller på med någonting som inte är bra?

Det är den frågan som måste besvaras, och vi tycker i all ödmjukhet att det här borde kommunen själv ta fram och göra en ordentlig utvärdering av. Det argumenterar ni emot med alla dessa högljudda ideologiska argument här i kväll, och det tror jag beror på en enda sak – ni är rädda för svaret.

Allt det Ann-Katrin Åslund har räknat upp här i kväll är ju krishantering. Ni har hanterat kris efter kris genom att ingripa med olika typer av panikåtgärder. Det är bättre att tänka efter före än att tänka efter efter, eller hur man sade. Det är bättre att vara eftertänksam i rätt tid än att hålla på i efterhand och krishantera.

Anförande nr 175

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Såsom den här debatten har varit ikväll skulle vi kanske inte behöva fullmäktige, utan partidistrikt kunde stå här och skrika åt varandra. Det tyckte i alla fall jag när jag satt där bak och lyssnade på en del inlägg.

Vi har pratat mycket om valfrihet. Dennis Wedin var uppe och vevade väldigt mycket om hur bra det var. Men jag vill problematisera det här med valfriheten. Pondera att vi i dag i hemtjänsten har runt 150 företag som håller på med hemtjänst i den här staden. En del är sämre, en del är mycket bra. Men det som händer just nu är att man konsekvent från de borgerligt styrda stadsdelsförvaltningarna halverar tiden för både de privata och kommunala. Är det valfrihet? Är det valfrihet för den äldre damen som kanske får sin genomförandeplan minskad från 1 ½ timme på morgonen till trekvart? Det tycker inte jag, och jag tror knappast att den äldre har valt detta.

Siffrorna tycker jag också kan påpekas. Det är inte så att vi har 60 procent i privat regi – vi har 75 procent av äldreomsorgen hos entreprenörerna enligt den senaste verksamhetsberättelsen som vi fick för ett år sedan i vår nämnd.

Det jag tycker är allvarligt är dock att det finns stadsdelar som inte har något som helst kommunalt alternativ kvar för de äldre att välja, och det tycker jag är en brist. Älvsjö har över huvud taget inte någon kommunal hemtjänst. Det är en stadsdel som fått bland de sämsta betygen i landet på sin hemtjänst. Det tycker jag är någonting som vi bör beakta. Det här handlar inte så mycket om privata utförare som om vilka politiska beslut vi fattar i den här församlingen.

Det senaste tokförslaget: När HSB inte vill ha de så kallade ickevalsalternativet, vad gör ni då? Jo, ni ska lotta ut uppdragen till de gamla. De som inte väljer ska bli utsatta för lottning i den här staden. Det tycker jag är helt fantastiskt. I stället för att ta de här höga brösttonerna och veva om hur illa eller bra vi tycker om privata utförare bör vi börja titta på den politiska styrningen och hur vi styr de privata utförarna.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraterna!

Anförande nr 176

Borgarrådet N o r d i n (M): Jag tycker att det här var ett väldigt intressant inlägg. När det gäller hemtjänsten, resurser och tid är det för det första så att vi 2013 anslår i budgeten mer pengar till hemtjänsten än vad jag tror att någon socialdemokratisk majoritet har varit i närheten av under en hel mandatperiod. Det var ju det som präglade när ni styrde förra gången – ni frös hela äldreomsorgen till is och lämnade dessutom över den till Vänsterpartiet. Jag tycker därför inte att ni har någon stolt

historia när det gäller detta. Men vi satsar nu på en enorm ny resurstillförsel till hemtjänsten.

När det gäller privat eller kommunalt är det brukarnas eget val. Mirja kan vara upprörd över att de har valt på ett sätt som hon ogillar, men det är deras val som har präglat hur stor procentandel vi har enskilt driven hemtjänst och hur stor procentandel vi har kommunalt.

Anförande nr 177

M i r j a R ä i h ä (S): Procenten handlade om hela äldreomsorgen, och det är inte bara valet utan det är också alla upphandlingarna som har gjorts sedan 2006, Sten. Försök inte med mig!

Jag säger bara så här: Det som har hänt nu är till exempel att för Johannes hemtjänst på Norrmalm, Enskede-Årsta-Vantör och på Södermalm har biståndsbedömningen halverat tiderna enligt den lista som äldrenämnden fattade beslut om gällande tiderna redan under den förra mandatperioden, där man i princip halverar tiderna hos de äldre oavsett vilket företag de har valt. Det är de här bevisen som jag får gång på gång. När till och med privata företagare inom hemtjänsten börjar kontakta mig och säger att det här är ohållbart, då är det illa med den politiska styrningen, Sten!

Anförande nr 178

Borgarrådet N o r d i n (M): Jag är helt övertygad om att om man som politiker har för stort avstånd mellan vad man säger i högtidstalen och vad man skriver till exempel i motioner eller säger i debatter i den här salen, då tappar man till sist trovärdigheten. Det är det som drabbar den socialdemokratiska gruppen.

Ni säger att ni vill ha mångfald. Ni säger att ni inte ska stänga skolor, och ni ska inte stänga privat äldreomsorg. Men i varje debatt, i varje beskrivning är det närmast en svartmålning, skulle jag vilja säga. Ni lyfter fram en otroligt negativ bild.

Miljöpartiet försöker i alla fall emellanåt att ha en strimma av liberalt ljus och säga att ja, vi tycker att det finns många värden med mångfald och enskilt drivna verksamheter. I landstinget har faktiskt Alliansen och Miljöpartiet gjort upp om Vårdval Stockholm. Daniel Helldén, skulle vi någonsin kunna göra en sådan uppgörelse här? Vem vill Daniel Helldén ha en uppgörelse med när det gäller välfärden och valfriheten? Det är väl en intressant fråga att återkomma till.

Jag tycker att den här liksom flera andra debatter i kväll har varit intressant, och det är väl väldigt trevligt och intressant tycker jag att vi har en kväll då vi ägnar oss åt motioner. Många politiska skiljelinjer har kommit i dagen, tidigare om skolan och stadsdelsnämnderna och här om otydligheten – om jag är snäll. Om jag är snäll mot Socialdemokraterna är det otydligheten om välfärden.

Men tyvärr är det inte otydligt. Ann-Katrin Åslund retade upp er genom att citera ur er egen motion, och det är ju väldigt intressant att en allianspolitiker kan reta upp er så till den milda grad genom att citera ur er egen motion. Det som har hänt är just att ni har blivit upphunna av vad ni nog faktiskt egentligen tycker och att det inte

stämmer överens med retoriken. Vi måste föra debatten på det här sättet, för vi måste ändå klargöra de politiska skillnaderna. Det är vårt ansvar, och jag tycker att de politiska skillnaderna tråkigt nog är stora i de här viktiga frågorna. Jag skulle gärna vilja se att vi kunde närma oss varandra.

När det gäller att bygga upp kvalitetssystemen är det borgerliga majoriteter som har tagit initiativ till det. Kvalitetsutmärkelsen var det första. Den skulle ni avskaffa sade ni, men ni behöll den klokt nog. Visst har ni delvis backat in i framtiden. Ni har varit emot men ändå sedan accepterat det, säkert väldigt mycket beroende på att ni har känt var stockholmarna står och vad de tycker. Men att valfrihet och mångfald går hand i hand med kvalitetssystem och kvalitetskontroll, det har vi utvecklat från vår sida, och jag är otroligt stolt över vad vi kan erbjuda stockholmarna på den fronten.

Anförande nr 179

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Trevlig debatt – det kan vi alltid resonera om och utvärdera. Det spännande, Sten Nordin, är att vi tror på utvärdering. Vi tror på att göra fler undersökningar som den SNS-rapport som har kommit till vår kännedom, att våga ta det klivet och säga ja, vi ska ha privata alternativ i Stockholm. Vi ska ha privata aktörer. Och de ska sköta sig. De ska leverera god kvalitet till stockholmarna. De ska garantera att verksamheten fungerar.

Det är det vi vill utvärdera. Det säger du nej till, Sten Nordin, för du är övertygad om att bara marknaden får styra så kommer allting att ordna sig. Jag är inte övertygad om det. Jag vill utvärdera det här för att garantera att de privata verksamheterna finns kvar i Stockholm.

Anförande nr 180

Borgarrådet N o r d i n (M): Jag upprepar: Kvalitetsutmärkelsen. Jag tror att jag själv skrev en av de första motionerna om äldreomsorgsinspektörer. Folkpartiet drev på den tiden äldreombudsman i kommunen. Vi har nu kraftfullt förstärkt just instruktionen när det gäller äldreomsorgen. Den kommer säkert att bilda skola och modell för många andra kommuner.

Det är nämligen precis det som är så otroligt viktigt, och det spelar egentligen ingen roll om du bjuder in privata aktörer eller bara har din egen kommunala verksamhet: Kvalitetsuppföljningen är minst lika viktig, men konstigt nog har ju inte den kommit på allvar förrän man har öppnat för andra att vara med. Det kan man faktiskt inte bortse från.

För vår del är det helt essentiellt att vi har en strikt och tuff kvalitetsuppföljning, men det är stockholmarna som ska välja och inte kommunfullmäktige.

Anförande nr 181

P e r O l s s o n (MP): När det gäller att samarbeta ska man ha klart för sig att samarbetar med någon, det gör man inte för att man tycker att de är så himla bra, utan det gör man för att man tycker att de inte är tillräckligt bra, kanske till och med att de har rätt så stora brister och att man därför behövs i ett samarbete för att göra den verksamheten något bättre.

Om det är så att Moderaterna är helt ärliga och villiga att på allvar se till att jämna ut skillnaderna i staden vad gäller skolresultat, hälsotal etcetera och vill ha Miljöpartiets hjälp att komma till rätta med de stora skillnaderna är det klart att vi kan sätta oss ned och prata om det. Men då hoppas vi också att vi får en inbjudan till det som inte är ett retoriskt inlägg i fullmäktigesalen.

Anförande nr 182

Borgarrådet N o r d i n (M): För min del är samarbete att man någonstans strävar mot gemensamma mål. Det är därför jag ändå ställer frågan om vart Miljöpartiet i Stockholms stad är på väg. Per Olssons inlägg tidigare i kväll var en positiv avvikelse från det, men annars stämmer ni ju väldigt mycket in i den väldigt svarta bild som målas av de andra två oppositionspartierna. Detta kan i någon mån förvåna mig, men framför allt gör det mig besviken.

Men om ni vill visa upp att ni tror på mångfald, att ni tror på att valfrihetssystemen har kommit för att stanna och att vi gemensamt hittar metoder för just uppföljning, utvärdering och att slå till när de inte sköter sig, oavsett om det är en kommunal eller privat verksamhet, då är det en intressant samtalsöppning.

Anförande nr 183

K a r i n R å g s j ö (V): Sten, vi lär ju inte få någon inbjudan i alla fall. Det är glasklart.

Det känns som om vi har inlett något slags valkampanj här. Det börjar låta lite så här att efter Carema, efter Attendo, om man tar bort de här gigantiska vinstbergen, då stängs skolorna, då stängs äldreomsorgen. Man ser något svart moln komma. Det låter nästan som något slags avart av amerikansk valkampanj. Tittar man ned i papperen här kan man se exempelvis när det gäller valfrihet att i Hagsätra, Rågsved och hela Älvsjö stadsdelsnämnd har man ingen kommunal äldreomsorg. Now we're talking! Är det valfrihet, Sten?

Anförande nr 184

Borgarrådet N o r d i n (M): Det finns valfrihet över staden i både äldreomsorg, skola och så vidare. Sedan försöker ni liksom isolera i ett stadsdelsområde vad som erbjuds just där.

När det gäller de här frågorna tycker jag att det handlar om stockholmarnas val. Ni kommer liksom inte runt detta, och det är därför, Karin Rågsjö, som ni inte får någon inbjudan. Ni glömmer ju bort den lilla detaljen att det är stockholmarnas val som har styrt utvecklingen. Det är inte Sten Nordin på tjänsterummet, även om det är roligare att försöka måla upp den bilden på fullmäktige, torgmöten och annat. Det är inte så, utan det är stockholmarna som driver utvecklingen.

Ibland kan det som moderat eller allianspolitiker kännas lite otacksamt, för jag tror att även de stockholmare som röstar på Karin Rågsjö tar valfriheten för given och förväntar sig att kunna välja skola, sjukvård och äldreomsorg. Det är i grunden väldigt orättvist att de inte tänker efter vad det beror på att de *kan* välja, för de tar detta lika för givet som mina väljare.

Anförande nr 185

K a r i n R å g s j ö (V): Det här är verkligen en renodlad ideologisk debatt, och jag tycker att det är ganska roligt. Det var en ganska kul kväll, det här.

Vi i Vänsterpartiet är väldigt tydliga. Vi är för valfrihet, men vi är emot det enorma vinstuttaget som görs från de här bolagen. 8 miljarder varje år försvinner ut. Visst vore det intressant att också följa upp hur det här fungerar i Stockholm och göra en ordentlig utredning. Ni pratar ju mycket om evidens från er sida, att man ska följa upp saker och ting och se hur det går. Men nu famlar ni i blindo. En del är mer fundamentalister än andra. All kommersialisering av välfärden är av godo, säger ni, men ni har ingen aning egentligen. Ni pratar om människor som kunder på välfärdsmarknaden. Jag är själv bekant med en kund, det vill säga min pappa som är 91 år och som fick 100 utförare att välja mellan. Jättebra, men man kan fundera hur han ska kunna gå igenom dessa utförare och välja den bästa. Det tar ett tag.

Visst är det intressant att titta på den här frågan ur ett rent ideologiskt perspektiv, men man ska också veta att denna totala fundamentalism har lett till att 70 procent av alla vård- och omsorgsboenden är i privat regi i dag. Är det bra? Är det för att kunderna har valt, eller är det för att ni har velat det så? Vem gynnar ni egentligen när man lyfter lite på locket?

Vänsterpartiet är väldigt färdiga med den här frågan, det vill säga vi vet precis vad vi tycker: Vi är inte för de här privata stora välfärdsföretagen som gör jättevinst. Det kan inte vara möjligt att det gagnar ett samhälle på något sätt. Det får ingen välfärd att växa. Det får företagen att växa och deras aktieägare.

Tittar man på andra företag, exempelvis Erstastiftelsen som har varit med i ett antal upphandlingar och så vidare så har de dragit sig tillbaka eftersom det är för lite pengar i systemet för dem att göra ett sjyst jobb på. Det tycker jag var väldigt ärligt av Ersta som är en non-profit-organisation.

Därför tycker jag att ni ska fundera. Vänsterpartiet är inte riktigt ensamman bland dem som står och säger ”ingen vinst i välfärden” på det här sättet, utan det är 70 procent av svenskarna som säger detsamma. Det här blir intressant. Det känns som om valrörelsen har börjat, och vi får se var vi landar. Jag vill återigen yrka bifall till Vänsterpartiets reservation.

§ 24 Motion om Stockholms stads ansvar för att höja valdeltagandet (utl. 2012:130)

Anförande nr 186

Salar Rashid (S): Jag måste erkänna att det har varit en väldigt intressant debatt. Jag har försökt hålla mig undan från talarstolen lite, för jag tänker lyfta upp ett perspektiv som jag oftast tycker glöms bort, och det är perspektivet hur det är att leva i en förort.

”En stad i världsklass” är den borgerliga majoritetens devis här i stadshuset. Man kan dock undra om en stad som lämnar sin befolkning i ett utanförskap verkligen är en stad i världsklass. I dag innebär ett liv i förorten inte bara ett liv i utanförskap utan större risk att hamna i arbetslöshet, sämre livskvalitet, sämre folkhälsa etcetera.

Men det innebär också ett ständigt liv i underskott, framför allt när det kommer till den samhällsservice som vi har diskuterat här och som staden är skyldig att erbjuda sin befolkning. Jag syftar inte bara på stadsdelsnämndernas underskott, utan det handlar i synnerhet om det sociala och det kulturella och därtill även det demokratiska underskottet som i dag existerar i våra förorter.

Det man kan säga är att detta är samhällsutmaningar som den borgerliga majoriteten inte vill väga upp med siffror. Sten Nordin kan jättegärna slå sig för bröstet flera gånger om, men faktum är att efter att han har skurit ned på välfärdens olika sektorer och sedan gör en liten höjning som är en fis, om man ska vara ärlig, i luften, så är det för mig inget snack: Det spelar ingen roll, för de försämringarna är otroligt viktiga.

Men det som upprör mig allra mest är oviljan att försöka lösa klyftan i demokratiunderskottet och de problem det medför. Det finns ingen strävan efter en aktiv, medveten eller förankrad befolkning i förorten. Inte heller finns det någon ambition eller strävan att försöka höja valdeltagandet. Friheten från politik för Moderaterna är viktigare än friheten till politik, vill jag säga. Och i en totalt borgerlig värld kan vi se vad som händer med våra förorter. I dagsläget produceras både kultur och tjänster i staden men under förhållanden där förorten befinner sig i periferin. Det är en stadscentralism som ingen egentligen vågar erkänna och det är vad många av våra ungdomar ute i förorten försökt ge ett svar på.

Det här är ett väldigt stort problem, för vi säger att vi alla är demokrater, men vad innebär det i praktiken? I dagens samhälle innebär det att vi går och röstar vart fjärde år, men demokratibegreppet måste vara större än så.

För mig är det självklart att vi behöver ett starkt civilt samhälle och att det ska finnas sociala rörelser och ett starkt föreningsliv som kan samexistera med det övriga samhället. Detta är områden som den borgerliga majoriteten har skurit ned på. Det gäller stadsdelsnämndernas områden, kulturnämndernas verksamhetsområden och idrottsnämnden. Jag menar att demokratin i våra förorter måste få en ärlig chans att möta den samhällsproblematisering och de utmaningar som existerar i dess vardag. Om en politik inte bidrar till lägre arbetslöshet, en rättvisare skola, ökade livschanser eller en bättre folkhälsa i förorten, men herregud snälla, för guds skull: Försök att inte få människor att tappa tilltron till demokratin, för detta, ska jag berätta, kommer att få

förödande konsekvenser, inte bara för Stockholm utan för samhället i sin helhet. Jag tror att jag har vissa poänger där.

Alla stadens invånare måste kunna få chansen och möjligheten att kunna möta oss med rättvisa förutsättningar, inte bara genom dialogbord och jag vet inte vad för någonting som har framförts här tidigare i talarstolen, som när man har sålt ut alla allmännyttiga bostäder etcetera. Dagens demokratiutveckling är varken rättvis eller tillfredsställande. Det är många som har nämnt att vi har förvandlats till kunder på en marknad snarare än medborgare i ett samhälle.

Det häpnadsväckande tycker jag var den syn som Sten Nordin i dag framförde, det vill säga synen på skattebetalare i totala kronor.

Bifall till motionen!

Anförande nr 187

A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande, fullmäktige! I morgon är det val i det som kallas världens största demokrati, och där röstar knappt hälften av befolkningen. Där har man genomfört ett system som innebär att väldigt många utesluts från att rösta, särskilt fattiga och underprivilegierade, och alla som någon gång har varit straffade.

Spåren förskräcker. Jag tror att vi alla måste vara eniga om att så vill vi inte ha det i det här landet, utan vi måste arbeta på alla upptänkliga sätt för att stockholmarna och svenskarna ska använda sin möjlighet att påverka politiken.

Men vad vi har i Stockholm i dag är en stad som glider isär i allt snabbare takt. Det finns en motsättning mellan innerstad och ytterstad och mellan olika bostadsformer. Det finns motsättningar mellan dem som har arbete och dem som inte har arbete, mellan bra skolor och inte lika bra skolor, mellan kulturlivet som blommar i innerstaden men utarmas i ytterstaden och så vidare.

Det demokratiska underskottet växer också väldigt mycket. Vi har tidigare i kväll talat om att det finns få former för demokratiskt inflytande för många invånare. Man tycker nästan att det är ett skämt bland stockholmarna när man säger att för att få reda på någonting så kan man gå in på Stockholms stads hemsida och så kan man klicka på någonting som heter Insyn, och där kan man leta reda på lite handlingar. Just ”insyn” tycker jag är ett ganska roligt begrepp, för är det någonting man saknar i Stockholm i dag är det faktiskt insyn i politiken.

Därför tycker jag att den här motionen är ett litet steg. Det finns mycket som måste göras för att öka valdeltagandet, men vi måste ta vara på alla de förslag och möjligheter som finns. Vi i Vänsterpartiet tycker att staden måste sätta igång ett långsiktigt utvecklingsarbete för deltagande demokrati. Man måste få fram sätt att göra medborgarbudget. Politiker, anställda, invånare – alla måste involveras i ett lokalt arbete. Vi vill som ett första steg, vilket vi har haft i vår budget i många år, öppna upp alla nämnder för allmänheten. Vi tycker att det är obegripligt att de lokala nämnderna är öppna men inte de centrala och så vidare.

Det som står i den här motionen är att vi måste börja arbeta *nu* för ett ökat valdeltagande så att alla har lika möjligheter att använda sin röst för att påverka politiken. Det finns några förslag här som är bra. Vi vill tillstyrka motionen, men vi tror också att det krävs ett ännu större och ett ännu mer långsiktigt utvecklingsarbete om vi inte vill hamna där man har hamnat i till exempel USA där inte ens hälften av människorna röstar.

Anförande nr 188

A r b a K o k a l a r i (M): Den allmänna rösträtten är som vi alla vet en av de absolut viktigaste grundpelarna i en demokrati. Det är också därför Sverige anses som en förebild när det gäller demokratin. Vår offentlighetsprincip är en av de bästa i världen. Men vi kan självklart alltid bli bättre, och det är det vi politiker alltid ska eftersträva och som våra väljare ska eftersträva att få av oss.

Samtidigt som vi alla har möjlighet att uttrycka vår åsikt, rösta, välja politiska partier vilket man inte har samma möjlighet runt om i världen, så finns det, vilket också har nämnts, delar av samhället där valdeltagandet inte är så högt. Vi från Moderaterna tar det absolut på största allvar. Anledningen till att valdeltagandet blir lågt är just att människor känner sig utanför samhället. Det finns ett utanförskap, och vi moderater kämpar just för att minska detta utanförskap, att få människor att komma till sin rätt och skaffa sig jobb och utbildning för att uppnå sina framtidsdrömmar och få livskvalitet.

När det gäller de socioekonomiskt utsatta områden där det är lågt valdeltagande satsar vi genom Järvalyftet och Vision Söderort. Vi försöker jobba med de sociala förbättringarna, och sedan är det faktiskt så att det är allas vårt ansvar, härinne, som politiker och som politiska partier att dels mobilisera våra egna väljare och öka engagemanget och särskilt intresset för politik bland våra medborgare. Det är inte alltid så högt, och det är därför vi har partistöd och annat för att vi ska kunna ägna en stor del av vårt arbete, inte till att sitta här inne och bråka med varandra, utan till att vara ute och prata med väljare och våra medborgare, höra vad de tycker, lyfta upp deras åsikter och faktiskt göra något åt deras problem och få dem engagerade så att de blir politiskt engagerade eller engagerade på ett annat sätt.

Sedan blir jag faktiskt otroligt provocerad när man pratar om att utanförskapet beror på Alliansens styre och på att vi har skurit ned i välfärden. Vi vet ju alla här inne att det är helt fel sagt. Vi satsar mer på välfärden än vad ni har gjort, och det utanförskap vi har i de socioekonomiskt utsatta områdena beror på en havererad asylnpolitik som Socialdemokraterna bedrev under 90-talet, och det är det vi städar upp efter just nu.

Anförande nr 189

S a l a r R a s h i d (S): Arba Kokalari erkänner alltså att det var rätt att införa rösträtten i Sverige? Ni moderater var ju emot det. Var ärlig! Okej, det kanske är ett historiskt perspektiv och ett taskigt argument, men jag vill bara replikera på en annan sak. Vad gör ni egentligen? Vad är det ni gör i förorten? För mig är det så att ni har förvandlat förorten till en ren experimentverkstad. Är det inte avdragspolitik så är det snarare en politik för försämring. Det tycker i alla fall jag. Det är det enda jag kan se, och jag bor ute i förorten.

Sedan undrar jag varför ni besvarar motionen om ni tycker att det här är en bra motion. Vilka satsningar gör ni? Ni har ju tagit ned föreningsstödet. Ni har sänkt lokalbidraget. Det är pelare som har varit väldigt viktiga för att vi ska ha en institution.

Anförande nr 190

A r b a K o k a l a r i (M): Jag vill påminna Salar Rashid om att hålla sig till ämnet och inte till annat. Det kanske är brist på argument som gör att han kommer bort på andra saker.

Vi gör massor, och jag tror att ni är lite avundsjuka på det. Vi satsar på att människor i socioekonomiskt utsatta områden direkt ska få komma in i arbete. Jag ska säga dig att jag har också levt i förorten och varit en del av den misslyckade asylpolitik som sossarna bedrev under alla år när det var förbjudet att jobba när man kom till Sverige som asylsökande, och sedan när man väl fick asyl efter några års väntan, ja, då blev man hänvisad till socialkontor och annat.

Det är det vi försöker förändra just nu, och det är det vi förändrar. Men det tar tid, för de här människorna har levt i många år i utanförskap. Ni hade aldrig något svar på den här frågan när ni satt vid makten.

Anförande nr 191

A w a d H e r s i (MP): Jag har lyssnat på Arba Kokalari med intresse, och jag vill gärna höra vad hon har för förslag. Jag har missat Arbas förslag; jag har bara hört att hon säger att ni satsar väldigt mycket på Järvalyftet och så. Då är min direkta fråga: Hur kan de satsningarna bidra till att valdeltagandet höjs?

Jag upplever på något sätt att ni inte närmar er själva kärnfrågan. I stället svävar ni runt och säger att ni gör väldigt bra saker, men de konkreta förslagen lyser de med sin frånvaro.

Anförande nr 192

A r b a K o k a l a r i (M): Som du vet, Awad, handlar till exempel Vision Söderort och Järvalyftet om att göra sociala förbättringar och förbättra människors livssituation i de områdena. Det handlar om utbildning och läxhjälp, att coacha till jobb. Det är en rad olika arbetsfrämjande insatser.

Problemet är att jag inte vet vad ni vill göra, mer än att återgå till den gamla bidragspolitik som ni hade för människor som kom från andra länder som innebar att hänvisa dem till Försäkringskassan och annat.

Anförande nr 193

A n n M a r i E n g e l (V): Arba, det finns väl ändå otvetydiga siffror på att segregationen har ökat under era år här? Boendesegregationen har ökat, och arbetslösheten i ytterstaden är den enda som inte går ned. Det kan du ändå inte stå här och förneka.

De projekt som ni lyfter fram, Järvalyftet och Södervisionen, är människor där ute otroligt trötta på. De är trötta på att få löften som inte uppfylls om att bli tillfrågade

och säga vad de vill, och sedan går det i alla fall inte igenom. Att hela tiden ha hittepåprojekt som man sedan aldrig genomför är också ett sätt att underminera demokratin.

Det är otroligt stora klyftor och skillnader mellan innerstaden och ytterstaden, och de växer. Vi är inte avundsjuka på er politik, det kan jag försäkra, utan vi är bedrövade och frustrerade över att det ser ut så här. Vi ser att det är på det sluttande planet, och vi tycker att om ni, åtminstone hoppas vi, är överens med oss om att vi vill att människor ska rösta, varför tar ni då inte vara på åtminstone de projekt som finns i den här motionen?

Anförande nr 194

A r b a K o k a l a r i (M): Jag håller inte med om att vi har en ökad segregation. Vi har ju färre människor i dag som är i utanförskap än när ni stod vid makten. Det som vi har gjort genom arbetslinjen är att vända ett sjunkande skepp där människor år och år ut kom till Sverige in i Försäkringskassan. Det fanns inga jobbskapande åtgärder, vi fick inte komma i kontakt med arbetsgivare, vi var i många år på sfi, sfi var inte anpassat utifrån målgruppen och så vidare.

Det här är stora reformer som tar tid att genomföra. Jag är också frustrerad, men jag är glad att jag i alla fall gör något åt det. Det var något ni aldrig ville göra, och för mig som var barn under 90-talet under sossarnas styre var det frustrerande. Jag vet att det kommer att ta tid, men jag vet att det är helt rätt linje att människor som kommer till Sverige ska ha rätt att komma i jobb.

Anförande nr 195

A w a d H e r s i (MP): Ordförande, fullmäktige! Låt mig konstatera att det är vårt gemensamma intresse att vi har en förstärkt demokrati som överordnat mål. När vi har detta gemensamma mål måste vi fråga oss hur vi ska bemöta de utmaningar som vi har. Det är onekligen så att vi har utmaningar när vi har stadsdelar där valdeltagandet är så lågt. Det måste också vara så att vi sätter frågetecknen när det gäller legitimiteten när valdeltagandet är så lågt.

Min fråga till majoriteten och föredragande borgarrådet är: Vad tycker du? Var går skammens gräns när det gäller hur lågt valdeltagandet kan bli? Jag tycker att detta är viktigt.

Jag vill också närma mig en annan fråga, nämligen att alla politiska partier har ett ansvar och att de får partistöd och så. Det stämmer, men vi är inte oberoende. Jag tycker att det är viktigt att man har en saklig och oberoende information till väljarna och framför allt till de grupper som har större behov av information. Det ska finnas oberoende professionella som kan ge stöd och informera.

Vi vet också att vi har valmöjligheten. Vi kan göra det här. Det finns studier som visar att insatser när det handlar om ökad information om valsystemet höjer valdeltagandet. Det beror på viljan, och jag är faktiskt lite undrande när jag läser svaret till motionen att man mer eller mindre vill säga att det är vår demokratiska rätt, men vi behöver inte göra så mycket.

Jag tycker inte att det duger. Jag tycker inte att det är svaret på de utmaningar som vi har framför oss. Jag yrkar bifall till Miljöpartiets yrkande i kommunstyrelsen.

Anförande nr 196

Salar Rashid (S): Jag kan börja med att säga att i och med Sten Nordin säger nej till denna motion så säger han också nej till att försöka höja valdeltagandet. Så får alla höra det.

Jag vill bara fråga Sten Nordin en sak: Varför går du inte upp och berättar vilka två förorter som du ser en positiv utveckling i med din politik? Talarstolen är här – ge mig två exempel!

Till Arba vill jag bara säga en annan sak, och det är att skylla på asyl- och migrationspolitik, det är fan i mig att kulturalisera debatten! Det är sociala och ekonomiska problem vi har där! Det handlar inte om kultur eller att människor kommer till Sverige och får det allt svårare. Självklart ska bemötandet vara på bästa möjliga sätt, och det har vi också verkat för, men att kulturalisera debatten är att gå Sverigedemokraternas ärenden, om jag ska vara ärlig. Det är sant. När man säger att det är problem med asyl- och flyktingpolitiken är det att säga att vi ska flytta över problematiken från socialt och ekonomiskt ansvar till asyl- och migration. Tyvärr. Så är det.

Vad är då lösningen? Om problemen fortsätter, om vi ser ett sluttande plan ute i förorten, vad är lösningen? Hittills har ni inte löst någonting, och då är min fråga återigen: Ska vi hamna i en debatt om migration och integration, eller ska vi prata om inkludering? Varje gång ni sänker våra rättigheter är det synonymt med att egentligen skära ned på välfärden. Det är det inte folk förstår. Varje gång ni minskar budgetposterna inom välfärden handlar det om att man sänker rättigheter. Era garantier är rättigheter i dag. Om jag säger så här: Rätten till ett arbete har blivit jobbgaranti. Rätten till vård har blivit vårdgaranti. Vet ni vad som är synonymt med det här? Jo, att de är väldigt svåra att inkassera. Det är typiskt företagstänk! Vi vet själva hur det är när vi går och köper en vara och vill reklamera den.

Kom igen, Sten Nordin, talarstolen är din!

Anförande nr 197

Ole-Jörgen Persson (M): Fru ordförande! Jag är inte Sten Nordin, men däremot bor jag precis som Salar Rashid i förorten. Då kan man även se ut så här. Det är fullt okej, för i valfrihetens Stockholm kan man se ut och vara precis den man är, och så kan man bo över hela staden. Det måste vara målsättningen.

Vad jag inte begriper är att Salar svartmålar den förort som han själv är en del av så till den milda grad. Jag har två funderingar. Den ena är att jag är rätt övertygad om att valdeltagandet vid valen när ni styrde inte var särskilt mycket högre än det är nu. Vad gjorde ni då? Förmodligen absolut ingenting. Det andra är om Salar Rashid har funderat någonting över om de politiska partierna har ett ansvar för att vara ute, möta väljare, vara delaktiga och skaffa sig kandidater som bor i förorten också.

Anförande nr 198

Salar Rashid (S): Jag svartmålar inte, utan det är faktiskt den verklighet som existerar där ute. Du borde gå ut och se hur folk lever. Ni har förvandlat förorten till stora sovstäder. Kolla i Husby – det finns ingen samhällsservice kvar ens längre, och du säger till mig att jag svartmålar! Det är en extremt verklig upplevelse som folk har.

Det Ole-Jörgen Persson gör nu är att totalt blunda för folks verklighet, och han ska företräda hela Stockholm!

Anförande nr 199

Ann Mari Engel (V): Ordförande, fullmäktige! Jag begärde ordet i samma fråga som Salar Rashid. Jag förstår inte varför debatten om valdeltagandet plötsligt har kommit att handla om asylpolitiken. Jag tycker att just en sådan snedvridning är oroväckande.

Det handlar faktiskt i första hand om en klassfråga när vi ser på de områden där det är ett lågt valdeltagande, och det har så vitt jag vet sjunkit. Det var inte alls perfekt under vår period heller, men det har faktiskt sjunkit, och det fortsätter att sjunka vilket beror på en ökad segregation.

Sedan är det så, kära Alliansen, att ni tvingar ju bort allt fler fattiga människor från vår kommun. Ole-Jörgen sade just här att man kan bo över hela staden. Det tror jag faktiskt inte att man kan om man inte har en väldigt tjock plånbok. Det är snart omöjligt för människor med normala inkomster att antingen köpa eller hyra en lägenhet i staden. Det är många som tvingas ut i kranskommunerna, inte minst när de går i pension och plötsligt får en lägre inkomst.

Det är klart att det kanske är bra för ert röstetal att det inte finns några fattiga människor kvar, men det är inte särskilt bra för utvecklingen av demokratin. Jag tror att man måste se på hur vi vill att vår kommun ska se ut. Om den ska vara till för alla, om alla ska kunna bo här, om alla ska kunna delta måste vi också arbeta för en annan bostadspolitik som rör hela staden. Och precis som Salar säger handlar det också om tillgången till kultur och föreningsliv. Det handlar om att ha hela staden levande för att få en levande demokrati. Där har ni skyggglappar, för ni ser inte vad det är som händer runt omkring i staden, och de projekt som ni drar fram som exempel på hur ni arbetar med demokrati, till exempel Järvalyftet – gå ut och fråga människor vad de tycker om det där!

Jag tror att vi alla har ett stort ansvar när det gäller att öka röstdeltagandet, utveckla demokratin och vara ute bland människor, men om man menar allvar med att man vill det så får man faktiskt sätta igång och jobba med det och inte slå sig för bröstet och säga att allt vad vi har gjort är bra och allt som vi inte har gjort är också bra.

Anförande nr 200

Borgarrådet Nordin (M): Oppositionen har förlorat klasskampen, ni har förlorat kampen om valfriheten och nu hoppas ni att kunna splittra Stockholm i något slags motsättning mellan förort och innerstad. Men ni kommer att misslyckas med det

också, för även där kommer verkligheten att hinna upp er retorik. Det ni förminskar är ju de delar av Stockholm som har problem. Dem förminskar ni genom att försöka göra en svepande målning av att detta gäller hela förortsområdena, som ni kallar det.

Det är ju så att utbildningsnivån, snittinkomsten, andelen i arbete i de flesta av ytterstadsområdena slår en genomsnittlig rödgrön kommun vilken som helst i landet. Det är sanningen. Sedan har vi områden med otroligt allvarliga problem, och det som skrämmer er är Järvalyftet. Det som skrämmer er är Vision Söderort. Ni är rädda att det ska lyckas, tillsammans med andra åtgärder, därför att ni gjorde inget annat än kosmetika när ni satt vid makten. Därför har ni inte samarbetat kring de här projekten utan försökt sätta käppar i hjulet. Det har varit er present till ytterstadens befolkning. När man satsar stora resurser, har medborgardialoger etcetera – vad gör ni då? Ni sätter käppar i hjulet. Ni tjuvar. En del av er går inte på möten. Jag ska inte dra alla över en kam, för det varierar, men alla de här tendenserna finns.

Detta beror på att ni är rädda för att det här ska visa sig långsiktigt framgångsrikt, för det är en långsiktig politik. Stockholms stad satsar på upprustning av de kommunala bostäderna i ytterstaden mer än vad någon annan kommun gör. Vi satsade av egna pengar som vi tack vare Alliansens politik har, som bostadsbolagen har bland annat genom att vi har låtit de människor som vill få ombilda till bostadsrätter. Därför har vi också pengar att satsa. Så under det att socialdemokratiskt styrda kommuner får banka på dörren till Finansdepartementet för att be om bidrag till att rusta upp sina bostäder eller framför allt inte rustar dem alls kan vi göra det av egen kraft.

Ni borde vara glada över detta. Ni borde samarbeta kring detta. Den här typen av generaliserande svartmålningar för att försöka splittra Stockholm i två delar tycker jag är både obehagligt och sakligt sett väldigt felaktigt. De som förlorar på detta är dem som verkligen behöver vårt gemensamma stöd, för de finns ju i Stockholm, de som befinner sig i utanförskap, som fortfarande släpar efter och som har gjort detta i decennier. Vi har alla har ett gemensamt ansvar för detta, både för vad vi har missat tidigare och framför allt för vad vi kan göra framöver.

Det här försöket till den sista konflikten som jag märker från en del av oppositionens debattörer, den kommer ni att misslyckas med, för verkligheten kommer att hinna upp er där precis som när det gäller valfriheten.

Anförande nr 201

A n n M a r i E n g e l (V): Kära fullmäktige, käre Sten! Det har sagts många underliga och häpnadsväckande saker här i kväll, men bland det mest häpnadsväckande är när du säger till oss att vi har förlorat klasskampen! Då undrar jag vem det är som har vunnit. Är det överklassen? Jag förstår inte riktigt.

Under en rätt så lång period i Sverige talade man inte så väldigt mycket om klass. I stället talade man om socialgrupper, och klasskillnaderna höll på att utjämnas. Men nu har de ökat väldigt mycket. Därför talas det återigen mycket om klass, och jag kan försäkra dig, Sten, om att kampen mellan dem som har och dem som inte har och dem som bestämmer över andra och dem som blir bestämda över kommer att fortgå. Den är inte avslutad.

Sedan tycker jag att det är obehagligt att Sten Nordin är så cynisk att han säger att vi är rädda att ni ska lyckas med Järvalyftet. Tror han att vi inte bryr oss om de människorna som bor där och som behöver en annan bostadspolitik, en annan socialpolitik, en annan utbildningspolitik och en annan kulturpolitik? Tror han att vi är rädda?

Anförande nr 202

Borgarrådet N o r d i n (M): När jag läste i Uppsala hittade man överklassens barn i Vänsterpartiet, men det var en annan tid.

Ni har förlorat klasskampen när ni försöker ställa människa mot människa utifrån vad de har för yrke eller vad man har för utbildning eller på annat sätt. Man kan ha en gemensam strävan efter att utveckla samhället. Det tror jag på men det tror inte ni på, utan ni ställer människa mot människa. I hela er retorik gör ni det, och det är också en annan stor och viktig ideologisk skillnad.

Jag tror tyvärr, fast inte för att ni vill människor illa, att ni är rädda för att Järvalyftet och Vision Söderort ska lyckas, därför att det kommer att klä av er egen politik. Det är där rädslan är, inte att ni vill någon illa. Det tror jag inte. Men där är ni rädda.

Anförande nr 203

A b e b e H a i l u (S): Ordförande, fullmäktige! Finansborgarrådet Sten Nordin! Du vet ju att ni inte har uppfunnit hjulet. Järvalyftet och Vision Söderort är inte det första. Det bara bytt namn från stadsdelsförnyelse, eller hur? Innan dess hade vi storstadspengar, innan dess Blommanpengar och så vidare. Sten Nordin har suttit länge i stadshuset så han vet vad Socialdemokraterna har satsat och inte satsat. Det är inte något nytt. Kanske de nya, unga moderaterna inte vet vad vi har satsat, men Sten Nordin vet mer än oss alla.

När det gäller förorter som Rinkeby, Tensta, Husby med flera är det ju sant att det har blivit sovstäder. Rinkeby där jag bor har blivit en sovstad. Sten Nordin vet själv hur det har varit. Det var inte länge sedan det var en stadsdel som var en modell för hela Sverige. Besökare kom från hela Europa för att besöka Rinkeby.

Anförande nr 204

Borgarrådet N o r d i n (M): Jag ska först och främst yrka bifall till kommunstyrelsens förslag. Jag blir så engagerad i debatten så att jag glömmer det.

Abebe, visst har det kommit olika storstadspengar och olika stadsrådspengar och så där. Men skillnaden som jag tycker är viktig är att Järvalyftet är långsiktigt. Det är fem år nu som vi har hållit på med detta. Det har varit väldigt mycket fokus på fysisk upprustning, kanske för mycket, men jag tycker att den delen är viktig, och det tror jag nog att vi kan vara överens om.

Men Järvalyftet innehåller också mycket mer, och det som jag tycker att du och jag och andra borde tala om, när du beskriver situationen i Rinkeby som du känner och som jag delar, är ju hur vi kan använda ännu mer de dragkrafter som vi har, när vi har Kista som ett stort kluster. Hur kan vi använda det som en dragkraft? Hur kan vi

bygga bort barriärer mellan delar i vår ytterstad som släpar efter med andra delar som kan fungera som lok? Det borde vi prata mer om.

Anförande nr 205

A w a d H e r s i (MP): Enligt den senaste granskningen är Järvalyftet ett enormt fiasko. Det är inte något som jag har hittat på, utan det är tidningar i Stockholm som har gjort det.

Vad som skrämmer mig och oss är att många i Järva och många i söderort inte kommer till tals, att deras åsikter, alla de förslag som har kommit fram i medborgarsamtalen inte tas till vara. Det är det som skrämmer mig.

Järvalyftet har hållit på i fem år, men vad är resultaten? Stadsplanering och den hårda sidan har man fokuserat mest på, säger du, men hur många lägenheter har man producerat? Plus minus noll! Kan Sten Nordin exemplifiera vad resultaten består av?

Anförande nr 206

Borgarrådet N o r d i n (M): Valdeltagandet höjer man genom att bryta utanförskapet, och där är Järvalyftet en viktig del.

Det är nog inte riktigt så som Awad Hersi säger. Jag har varit med i en del intervjuer i tidningarna, och jag tycker nog inte att det är en samstämmig bild där man säger att detta är ett fiasko, utan det finns artiklar som speglar framgången och det finns artiklar som är kritiskt granskande, precis som det ska vara.

Jag delar alltså inte den uppfattningen. Järvalyftet har mycket riktigt hållit på i fem år. Det har varit ett av få projekt av den här arten som är långsiktigt och som kan visa på framgång och som vi måste bygga vidare på. Inte precis göra same-same, för allting måste utvecklas, så också Järvalyftet och Vision Söderort. Där ska vi nu efter fem år vara lyhörda för var det kan utvecklas och bli bättre och var vi kan göra mer – kanske bland annat på den mjuka sidan, där vi ändå gör mycket och där budgeten för 2013 lägger en enormt stark grund för att göra insatser även på det området.

Anförande nr 207

S t i n a B e n g t s s o n (C): Jag tror att om man känner att politikerna lyssnar på en så blir man också mer engagerad och kanske går och röstar. Nu har jag hört två av varandra oberoende oppositionspolitiker undra vad vi gör i de här dialogerna. Gör vi någonting? Blir det några resultat?

Jag ska exemplifiera med bara Skärholmen, bara för att ni ska förstå på hur det kan vara på ett enda ställe. Jag tar några axplock av det vi har gjort tack vare boendedialogerna. Det handlar om nya övergångsställen, städning och sortering i miljöstugor, upprustning av Ekholmsparken, nya områdesvärdar, låsning av källare, upprustning av bänkar och blomsterrabatter, ny belysning på flera ställen, upprustning av tvättstugor, kontrastmarkering i trappan, säkrare fontändamm, vattenlek, konstgräsyta och solbänk på Skärholmsterassen, sommarjobb till 400 ungdomar, Skärholmsdagen, Ung127, förstärkt plockstädning, ny park, alltså Perenniparken,

utbytta papperskorgar, nedgrävda råttfällor, gemensam resa till Kolmården, fasadrenoveringar, Walk127 och ett nytt aktivitetsstråk.

Det här var endast i Skärholmen, och det är bara några få exempel i förhållande till hur mycket vi har gjort. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 208

A w a d H e r s i (MP): Det Stina säger talar tydligt om var er ambition ligger. Er ambition ligger i att man ska sätta upp några belysningar, renovera tvättstugor och så. Men förutom de här 400 ungdomsjobben, hur många jobb har man skapat för människor som bor i det området? Hur många har kommit i arbete, kan du säga det?

Anförande nr 209

S t i n a B e n g t s s o n (C): Nu handlar ju inte den här diskussionen just om den saken, utan det handlar om delaktighet och om att få folk att vara en större del av demokratin och komma och rösta. Mitt svar på din tidigare fråga här i talarstolen handlade om vad vi har gjort för att människor ska bli delaktiga. Det här var mitt svar.

Sedan är det naturligtvis så att vi jobbar med andra saker också, till exempel ungdomsarbetslösheten. Men det gör vi via jobbtorg och så vidare. Mitt svar gällde en helt annan fråga.

Anförande nr 210

A n n M a r i E n g e l (V): Stina, det är väl en from förhoppning att folk går och röstar för att de får nya papperskorgar.

Men när du nu pratar om Skärholmen så finns där inte en enda samlingslokal. Det är vad jag har hört från föreningslivet där. Det finns inte ett enda ställe där man kan träffas, ha ett möte, diskutera viktiga frågor, ha en kulturkväll eller så. Det finns inte något sådant ställe, och det tycker jag kanske skulle vara viktigare för demokratins utveckling, för det är en lite djupare fråga. En vanlig upprustning är nog bra, men det är också så att renoveringarna av husen leder till hyror som gör att folk inte har råd att bo kvar, inte i Skärholmen heller, och det är inte heller så bra för demokratin.

Jag tror att man måste ta lite djupare tag än så här. Det är mycket bra med sådana här små upprustningar. Det är ännu bättre om man lyssnar på människor och hör att till exempel en lokal där de kan träffas är viktigare.

Anförande nr 211

S t i n a B e n g t s s o n (C): Jag antar att Ann Mari Engel tycker att en samlingslokal måste vara i kommunal regi. Annars kan jag meddela att det finns en kyrka mitt på torget där väldigt många går och ett bibliotek där det också finns lokaler.

Anförande nr 212

M e h d i O g u z s o y (V): Det är många som har avvikit från själv huvudfrågan, men när jag hörde Sten Nordin berätta hur de satsar på ytterstadsområdena till exempel via allmännyttiga bostadsbolag känner jag mig ganska provocerad.

Anledningen till det är att ni till varje pris försökte omvandla varje lägenhet till bostadsrätt. Ni satsade jag vet inte hur många miljoner, men runt 40-50 miljoner sedan ni tillträdde makten, för att omvandla. När det inte gick, Sten Nordin, sålde ni lägenheterna till privata bolag trots massiva protester från hyresgäster. I Hagsätra fick folk veta via medierna att deras lägenheter skulle säljas. I Kärrtorp fick de veta att de skulle bli sålda till ett privat bolag utan att man först frågat dem.

I de områden där ni har lyckats sätta igång en upprustning av de bestånd som är i behov av upprustning kommer de flesta människor att tvingas därifrån därför att den nya hyran efter renovering blir omöjlig för de allra flesta att betala.

Sedan talar Sten Nordin om att ni satsar och att vi på något sätt skulle vara avundsjuka eller inte gilla era satsningar. Hur kan ni hävda det när ni samtidigt lägger ned den mest basala samhällsservicen som människorna är betjänt av – vårdcentraler, bibliotek, kulturlokaler etcetera? Jag undrar, när folk får veta via medierna att deras mest fundamentala rättighet i samhället, deras bostad, ska säljas till ett privat bolag utan att de först har rådfrågats – hur kan Sten här tala om att ni satsar när ni gör precis tvärtom?

Jag tycker att det är beklagligt att retoriken är en sak och praktiken diametralt en annan. Jag tycker inte att detta gynnar ett ökat valdeltagande i de områden i Stockholm där valdeltagandet är ganska lågt, vilket den här motionens andemening handlar om.

Anförande nr 213

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (M): Eftersom vi inte har avbrutits utan fortfarande är utanför ämnet vill jag bara svara på Mehdis påståenden när det gäller att kunna bo kvar efter upprustning. Det finns tre nivåer på upprustning så att de själva får välja vilken upprustning det ska vara. Jag hoppas och tror att Mehdi inte vill att vi ska låta det bli en kapitalförstörelse som det har varit tidigare när det gäller bostäderna.

Efter upprustningar i de här områdena är det all time high när det gäller kundnöjdhetsindex, och det kommer jag att visa upp under budgetdebatten. Det verkar alltså som att de verkligen tycker om den här upprustningen och vad vi gör och inte bara bostäderna utan runt omkring. På den punkten tycker jag alltså att Mehdi har fel.

Anförande nr 214

M e h d i O g u z s o y (V): Men ni har som sagt satt igång upprustningar och renoveringar av ytterstadsområdena gällande de få bostäder som finns kvar i allmännyttans ägo, men det faktum att er bostadspolitik har dragit isär ytterligare talar sitt tydliga språk när ni säljer allmännyttiga hyreslägenheter, deras mest basala rättighet, alltså bostaden, till privata värdar utan att först ha en dialog eller rådfråga dem om de vill att det ska säljas till en privat värd. Det har sålts i Kärrtorp, i Bredäng, i Hjulsta och i Hagsätra utan att hyresgästerna fått någonting att säga till om. Det kallar jag inte att satsa på ytterstaden.

Anförande nr 215

A b e b e H a i l u (S): Det handlar fortfarande om att öka valdeltagandet. Det stämmer. Men jag tror att Sten Nordin försöker sträcka ut en hand till den andra sidan. Han har förstått att det finns problem på Järva. Det har blivit en sovstad, Husby till exempel. Ni har flyttat förvaltningen från Husby och från Rinkeby. Över 50 procent av Rinkebys ungdomar och vuxna är arbetslösa. Jag upprepar: över 50 procent. De som ni tror jobbar jobbar gratis, överallt. De är tre månader på en plats, tre månader på nästa och så vidare i tre fyra år. Gratis jobbar de! Det är inte arbete.

Vad behöver vi? Sten har nämnt Kista, Sveriges Silicon Valley med över 30 000 arbetsplatser har funnits i över 30 år. På 80-talet, självklart, och i början av 90-talet gav det arbete även till Järvabor. I dag har de jobben flyttat till Kina och Indien. Det finns inga sådana jobb kvar för Järvabor. De som kommer till Kista varje morgon är från andra kommuner och andra regioner.

Det finns alltså fortfarande problem, och dessa problem har ökat de senaste sex åren. Finns det någon möjlighet, Sten Nordin, där vi tillsammans kan jobba för att lösa problemet på Järvaområdet? Det har blivit ett stort problem. Du vet det. Hur kan vi lösa det tillsammans, i stället för att säga Järvasatsningar? Att bygga bostäder ger inte jobb till Rinkebybor, Husbybor eller Tenstabor. Jobb behöver vi! Hur kan vi lösa det tillsammans? Snälla, kan Sten Nordin svara oss!

Anförande nr 216

Borgarrådet R u d i n (S): Jag vill för min egen del avsluta med att säga att det är värt att notera en sak här i kvällens sena timme: När vi har en diskussion som handlar om att höja valdeltagandet i de områden där det har varit ett lågt valdeltagande, vilket som så sent som bara för några år sedan var en självklarhet när partierna i bästa samförstånd i riksdagen gick ihop om att ordna ambassadörer för ett höjt valdeltagande och delade ut möjligheter för kommuner att göra det, så har vi nu hamnat i en situation i Stockholm att diskussionen kring att höja valdeltagandet föranleder den borgerliga majoriteten att spricka upp i en diskussion om utanförskap, klasskamp, misslyckad asyl- och migrationspolitik, segregation mellan innerstad och förort som växer, att det är vi som sår split mellan city och förorten och så vidare.

Ni har tagit till sådana kraftord att ni har gjort mig helt övertygad om att den här frågan ska vi återkomma till. Valdeltagandet trodde jag nämligen var någonting vi var överens om. När vi införde rösträtt för invandrare i kommunalvalen 1976 arbetade Stockholms kommun samfällt med att sprida information om denna möjlighet till alla nyanlända medborgare i Stockholm. Nu har vi hamnat i ett läge där ni inte ens kan gå med på en blygsam motion som tar upp frågan om att stärka människor i förortens valdeltagande.

Jag tycker att det är mycket intressant, och jag tror att ni just i kväll har bevisat det som vi också har hävdat från den här talarstolen flera gånger: Ni ser inte vad som sker i de här förorterna. Det här går att översätta till sakpolitik. Det går att översätta till massor av områden – Boultsbeeskandalen när ni sålde ut centrumanläggningar som i dag är misskötta och i princip inte har återhämtat sig sedan dess, de första nedläggningarna av bibliotek i Stockholm någonsin skedde i förorten, vårdcentraler

som har koncentrerats i city och som blivit allt färre i förorten, tillgången till gynekologi som har diskuterats i dagarna som har visat sig vara obefintlig mellan Liljeholmen och Södertälje, för den har lagts ned, restiderna som blir längre och längre för dem som bor i förorten varför det tar lång tid att komma till jobb, utbildning, skola och annat, där man trängs i köer, kollektivtrafik och även på andra sällen, varför ni fokuserar på framkomlighet i innerstaden när vi tar upp dessa frågor, varför staden sandas tidigare i city än i förorten, hur det kommer sig att det skiljer på två veckor i framkomlighetsanalyser av hur man sköter om gångvägar och trottoarer i city jämfört med förorten och vad som har hänt i analyser av skolors kvalitet och andra verksamheters kvalitet där det spricker upp mellan förort och Stockholms city.

Ni har i kväll bevisat att det här är den fråga vi ska fortsätta prata om, nämligen människors möjlighet att ha inflytande över sina egna liv och att det gäller hela Stockholm och inte bara Stockholms innerstad!